

Návrh na zlepšení postupů při vymáhání pohledávek ve společnosti ABC, a. s.

Bc. Amália Bezděková

Diplomová práce
2010

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav financí a účetnictví
akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Amálie BEZDĚKOVÁ**
Osobní číslo: **M08373**
Studijní program: **N 6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Finance**

Téma práce: **Návrh na zlepšení postupů při vymáhání pohledávek ve společnosti ABC, a. s. v obchodně právních vztazích s ohledem na jejich zajištění**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Proveďte literární rešerši právní úpravy vymáhání pohledávek.

II. Praktická část

- Analyzujte současný stav vymáhání pohledávek v obchodní společnosti ABC s ohledem na jejich zajištění.
- Zhodnoťte na základě předchozího rozboru přednosti a problémy spojené s vymáháním pohledávek.
- Navrhněte řešení stávajících nedostatků a zhodnoťte jejich přínos.

Závěr

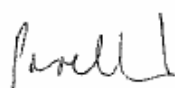
Rozsah diplomové práce: **cca 70**
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

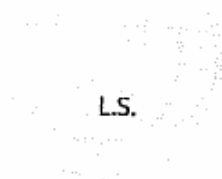
Seznam odborné literatury:

- [1] FALDYNA, F., HUŠEK, J., POHL, T. Zajištění a zánik obchodních závazků. 2. vydání, Praha: ASPI, 2007. 236 s. ISBN 978-80-7357-154-2.
[2] MACEK, J., TOMSA, M. Jak vymáhat pohledávky v obchodních vztazích. Ostrava: MONTANEX, 1994. 117 s. ISBN 80-85780-15-1.
[3] PRAVDOVÁ, M., PRAVDA P. Obchodní zákoník 2008: úplné znění s úvodním komentářem: právní stav k 1.7.2008. 6. vydání, Praha: GRADA Publishing, 2008. 112 s. ISBN 978-80-247-2572-7.
[4] ŠANTRŮČEK, J. Pohledávky, jejich cese a hodnota. 2. vydání, Praha: Oeconomica, 2005. 198 s. ISBN 80-245-0873-7.

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Bohumil Vrána**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: **29. března 2010**
Termín odevzdání diplomové práce: **3. května 2010**

Ve Zlíně dne 29. března 2010

doc. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

doc. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 26.4.2010

Amalia Bezděková

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělčně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlédnutí veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výtěžku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výtěžku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá problematikou vymáhání pohledávek s ohledem na jejich zajištění v Bance ABC, a. s.

Teoretická část obsahuje vymezení pojmu pohledávka, popisuje základy závazkových vztahů, druhy zajišťovacích instrumentů a způsoby vymáhání pohledávek a to jak mimosoudní, tak také soudní cestou.

V praktické části je provedena analýza vývoje pohledávek v Bance ABC, a. s. v letech 2006 až 2009 a analýza způsobů jejich zajištění a vymáhání.

V závěrečné části diplomové práce jsou identifikovány nedostatky v současném procesu vymáhání pohledávek a navrženy možné způsoby jejich řešení, případně minimalizace jejich negativních dopadů.

Klíčová slova: pohledávka, závazkový vztah, věřitel, dlužník, zajištění, vymáhání pohledávek.

ABSTRACT

This thesis deals with the enforcement of the debt regarding their secure in the bank ABC, Inc.

The theoretical part contains of the definition of debt, and describes the basic engagement relationship, the types of security instruments and methods of debt collection as out of court as court.

The practical part is an analysis of development of the debts in the Bank ABC, Inc. from 2006 to 2009 and analysis of the ways their secure and debt collection.

In the final section of the thesis there are identified shortcomings in the current debt collection and suggested possibilites of their solution or minimisation of their negative impacts.

Keywords: debt, engagement relationship, creditor, debtor, secure, debt collection.

Ráda bych na tomto místě poděkovala JUDr. Bohumilu Vránovi za odborné vedení a podmínky, kterými přispěl k vypracování mé diplomové práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 POHLEDÁVKY OBECNĚ	13
1.1 VZNIK POHLEDÁVKY	13
1.2 ROZDĚLENÍ POHLEDÁVEK.....	13
1.2.1 Podle vzniku.....	13
1.2.2 Podle právní úpravy.....	14
1.2.3 Podle zajištění	15
1.3 POHLEDÁVKY DLE OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU.....	15
1.3.1 Společné závazky	16
1.3.2 Vznik závazkového vztahu	17
1.3.3 Obsah závazkového vztahu	17
1.3.4 Změny v závazkovém vztahu	18
1.3.4.1 Změny v obsahu závazků.....	19
1.3.4.2 Změny v osobě věřitele nebo dlužníka	19
1.3.5 Doba splnění dluhu	20
1.3.5.1 Částečné plnění	21
1.3.6 Zánik závazkového vztahu.....	21
1.3.6.1 Jednostranný právní úkon	21
1.3.6.2 Dvoustranný právní úkon.....	22
1.3.6.3 Zánik na základě právní události	23
1.4 POHLEDÁVKY DLE OBCHODNÍHO ZÁKONÍKU	24
2 ZAJIŠTĚNÍ POHLEDÁVEK	25
2.1 DRUHY ZAJIŠTĚNÍ.....	25
2.2 ZNAKY ZAJIŠŤOVACÍCH INSTRUMENTŮ	26
2.3 SMLUVNÍ POKUTA.....	26
2.4 RUČENÍ.....	27
2.4.1 Ručení dle ObčZ.....	27
2.4.2 Ručení dle ObchZ.....	28
2.4.3 Ručení ze zákona.....	28
2.5 PŘIJATÁ BANKOVNÍ ZÁRUKA	29
2.6 SMĚNEČNÉ ZAJIŠTĚNÍ	29
2.6.1 Blankosměnka	31
2.7 ZÁSTAVNÍ PRÁVO	33
2.8 ZADRŽOVACÍ (RETENČNÍ) PRÁVO	34
2.9 POSTOUPENÍ POHLEDÁVEK	35
2.9.1 Druhy cese.....	35
2.10 ZAJIŠŤOVACÍ PŘEVOD VLASTNICKÉHO PRÁVA	36
3 VYMÁHÁNÍ POHLEDÁVEK PO SPLATNOSTI	37

3.1	VYMÁHÁNÍ MIMOSOUDNÍ CESTOU	37
3.1.1	Uznání závazku	38
3.1.2	Zápočet pohledávek.....	38
3.1.3	Postoupení pohledávek.....	39
3.1.4	Kapitalizace pohledávek	40
3.1.5	Rozhodčí řízení	40
3.1.5.1	Rozhodčí řízení ad hoc	41
3.1.5.2	Rozhodčí řízení institucionální	41
3.1.6	Notářský zápis	41
3.1.7	Exekutorský zápis	42
3.1.8	Mediační řízení.....	42
3.2	VYMÁHÁNÍ SOUDNÍ CESTOU	42
3.2.1	Žaloba.....	43
3.2.1.1	Platební rozkaz.....	43
3.2.1.2	Směnečný platební rozkaz	44
3.2.2	Výkon rozhodnutí.....	44
3.2.3	Insolvenční řízení	46
3.2.3.1	Úpadek	46
3.2.3.2	Návrh na insolvenční řízení	46
3.2.3.3	Způsoby řešení úpadku	47
3.2.3.4	Insolvenční rejstřík.....	48
	Insolvenční rejstřík obsahuje:.....	49
II	PRAKTICKÁ ČÁST	50
4	PROFIL SPOLEČNOSTI	51
4.1	HISTORIE SPOLEČNOSTI	51
4.2	ČINNOST SPOLEČNOSTI.....	51
4.3	RATING	52
4.4	ZAMĚSTNANCI SPOLEČNOSTI	52
4.5	ANALÝZA SWOT	52
4.5.1	Silné stránky.....	52
4.5.2	Slabé stránky	53
4.5.3	Příležitosti	53
4.5.4	Ohrožení.....	53
5	ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU POHLEDÁVEK V BANCE ABC, A. S.....	54
5.1	VLIV RŮSTU ZADLUŽENÍ V ČR NA POHLEDÁVKY Z ÚVĚRŮ.....	54
5.1.1	Zadlužování domácností	54
5.1.2	Zadlužení podniků.....	56
5.2	VÝVOJ CELKOVÝCH POHLEDÁVEK BANKY ABC, A. S. ZA SLEDOVANÉ OBDOBÍ.....	58
5.2.1	Klasifikace pohledávek	60
5.2.1.1	Vývoj standardních pohledávek Banky ABC, a. s.....	62
5.2.1.2	Vývoj sledovaných pohledávek Banky ABC, a. s.....	64
5.2.1.3	Vývoj nestandardních pohledávek Banky ABC, a. s.	65

5.2.1.4	Vývoj pochybných pohledávek Banky ABC, a.s.....	66
5.2.1.5	Vývoj ztrátových pohledávek Banky ABC, a. s.....	67
5.3	ZAJIŠTĚNÍ POHLEDÁVEK VE BANCE ABC, A.S.....	69
5.3.1	Účel zajištění.....	69
5.3.2	Kvalita zajištění.....	69
5.3.3	Formy zajištění.....	69
5.3.4	Smluvní dokumenty týkající se zajištění.....	71
5.3.5	Dodatečné zajištění.....	71
5.3.6	Platnost způsobu nabytí předmětu zajišťovacího prostředku.....	71
5.3.7	Vývoj pohledávek Banky ABC, a. s. s ohledem na jejich zajištění.....	72
5.4	VYMÁHÁNÍ POHLEDÁVEK V BANCE ABC, A. S.....	73
5.4.1	Útvar Vymáhání pohledávek.....	73
5.4.2	Rizikový klient.....	74
5.4.3	Strategie a zásady vymáhání.....	75
5.4.4	Vymáhání pohledávek vůči rizikovému klientovi.....	75
5.4.4.1	Mimosoudní vymáhání.....	77
5.4.4.2	Soudní vymáhání.....	79
6	ZJIŠTĚNÉ NEDOSTATKY AKTUÁLNÍHO STAVU A NÁVRH NA JEJICH ŘEŠENÍ.....	83
6.1	ABSENCE ZPĚTNÉ VAZBY.....	83
6.2	VYUŽITÍ SJEDNANÍ EXEKUČNÍCH TITULŮ MIMOSOUDNÍ CESTOU.....	85
6.3	POSTOUPENÍ POHLEDÁVEK.....	85
6.4	RŮST POHLEDÁVEK V SELHÁNÍ.....	86
6.5	OMEZENÍ V EXEKUČNÍM ŘÍZENÍ.....	87
7	EKONOMICKÝ PŘÍNOS NAVRHOVANÝCH ZMĚN.....	89
7.1	PŘÍNOS EXEKUČNÍHO TITULU ZÍSKANÉHO MIMOSOUDNÍ CESTOU.....	89
7.1.1	Náklady na soudní řízení.....	89
7.1.2	Náklady na sjednání exekučních titulů mimosoudní cestou.....	90
7.1.3	Zhodnocení.....	90
7.2	PŘÍNOS INSOLVENČNÍHO ŘÍZENÍ.....	91
7.2.1	Odměna exekutora.....	92
7.2.2	Odměna insolvenčního správce.....	93
7.2.3	Zhodnocení.....	93
	ZÁVĚR.....	95
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	96
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	98
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	99
	SEZNAM TABULEK.....	100
	SEZNAM PŘÍLOH.....	101

ÚVOD

V současné době je největší zátěží pro banky rostoucí nezaměstnanost a potíže podniků způsobené krizí, což se projevuje na růstu podílu nesplácených úvěrů. Podíl nesplácených úvěrů na celkovém objemu půjček vzrostl v únoru letošního roku podle údajů České národní banky o desetinu procentního bodu na 5,5 procenta. Ještě na konci roku 2008 to bylo 3,2 procenta. Centrální banka letos kvůli krizi a rostoucí nezaměstnanosti očekává další nárůst podílu těchto úvěrů.

Hlavním úkolem bank pro letošní rok by mělo být minimalizování ztráty ze špatných úvěrů, tedy mít vysoce efektivní vymáhání. Dosud banky této oblasti nevěnovaly dostatek pozornosti, protože předmětem jejich činností není vymáhání pohledávek, nýbrž půjčování financí, provádění bankovních operací a snaha pomoci klientovi k dalšímu zisku. V současné ekonomické situaci je však zapotřebí zaměřit se i na tuto oblast.

V teoretické části mé diplomové práce se nejprve zaměřím na vymezení pojmu pohledávka a závazkový vztah, následně pak charakterizují nejvýznamnější druhy zajišťovacích nástrojů. Závěr teoretické části se bude věnovat samotnému vymáhání pohledávek a to jak mimosoudní, tak také soudní cestou.

V praktické části bude nejdříve představena jedna z nejvýznamnějších Bank na českém trhu. Poté bude analyzován vývoj trhu pohledávek z úvěrů v ČR, aby byl následně zhodnocen stav pohledávek vybrané Banky v letech 2006 až 2009. Druhá polovina praktické části se bude zabývat používanými druhy zajištění pohledávek a způsoby jejich vymáhání.

Samotným cílem této diplomové práce je identifikovat případné rezervy v současném procesu vymáhání pohledávek v Bance a navržení způsobů jejich řešení.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 POHLEDÁVKY OBECNĚ

Pohledávkou se obecně rozumí právo jedné osoby (věřitele) na zaplacení peněžité částky (dluhu) osobou druhou (dlužníkem). Závazkem (dluhem) je nazývána povinnost dlužníka ze závazkového právního vztahu, jehož účastníci (strany) vystupují navzájem jako nositelé práv a povinností, přičemž povinnost jedné strany odpovídá právu druhé a naopak. Platí, že věřitel je oprávněn vyžadovat od dlužníka splnění povinnosti, má-li dlužník povinnost vůči věřiteli.

1.1 Vznik pohledávky

Vznik pohledávek je vázán na:

- přechod vlastnických práv,
- splnění dodávky,
- převedení práv a povinností z dodaného zboží či výhod z poskytnutých služeb odběrateli-dlužníku.

Pohledávka vzniká k určitému okamžiku (momentu realizace) a s dohodnutou lhůtou splatnosti, tedy okamžiku, který již nastal nebo nastane. [1]

1.2 Rozdělení pohledávek

Pohledávky lze rozdělit dle různých kritérií. Například podle:

- vzniku,
- právní úpravy,
- zajištění.

1.2.1 Podle vzniku

Podle vzniku lze pohledávky rozdělit do tří skupin:

- *Pohledávky z obchodního styku*, které jsou nejběžnější a vznikají vždy od vystavení platebního dokladu dodavatelem (věřitelem) vůči odběrateli (strana dlužníka) a zanikají úhradou částky uvedené na platebním dokladu odběratelem na účet dodavatele. Kromě platebního dokladu existuje zpravidla i dodací list na předmět plnění,

kterým je dodávka zboží, materiálu či služeb. Písemná forma smluvního vztahu zde nemusí vždy existovat (ústně dohodnuté kontrakty).

- Pohledávky z bankovních úvěrů, z finančních mezipodnikových půjček a půjček mezi fyzickými osobami a podnikatelskými subjekty. Do této skupiny lze dále zahrnout i pohledávky z dluhopisů (obligace, směnky, atd.). Mají zpravidla písemnou smluvní formu, která řeší termín a způsob úhrady pohledávky i příslušenství (způsob úročení a sankce z prodlení úhrady) a doklad o převzetí finanční hotovosti dlužníkem.
- Pohledávky ostatní, tj. pohledávky z pracovně právních vztahů, sociálního a zdravotního pojištění, pohledávky státu z daňových povinností. [1]

1.2.2 Podle právní úpravy

Pro hodnocení pohledávky je důležité její přiřazení k příslušnému právnímu předpisu. V České republice existují právní předpisy dva. Jedná se o obchodní zákoník a občanský zákoník. Každý se vyznačuje celou řadou specifik, které je nutné zohlednit při posouzení existence konkrétní pohledávky i možností jejího uplatnění a vymáhání. [2]

- Občanskoprávní pohledávky – řídí se zákonem č. 40/1964 Sb, občanský zákoník, v platném znění (dále jen „ObčZ“). Dle tohoto zákona se posuzují majetkové vztahy fyzických a právnických osob, majetkové vztahy mezi těmito osobami a státem, jakož i vztahy vyplývající z práva na ochranu osob, pokud tyto vztahy neupravují jiné zákony. Tímto zákonem jsou upraveny jak pohledávky ze smluvních vztahů, tak i pohledávky, které nejsou závislé na žádném konkrétním smluvním vztahu a jejich vznik je dán například veřejnoprávním předpisem či jinou právní skutečností. Zejména se jedná o pohledávky státu vůči občanům a to z titulu daní, poplatků, o pohledávky náhrady škody nebo také bezdůvodného obohacení. Na rozdíl od pohledávek vzniklých dohodou a vůli zúčastněných osob, tyto pohledávky představují právo jedné strany na peněžité plnění při porušení smluvní povinnosti bez ohledu na dojednané podmínky. Spolu s těmito právními vztahy zároveň řeší ObčZ i délku záručních lhůt, promlčení, obsah práv ochrany spotřebitelů, ale i řadu dalších právních souvislostí. [3]

- *Obchodně právní pohledávky* - speciální právní normou, která upravuje postavení podnikatelů, obchodní závazkové vztahy a pohledávky z nich vzniklé a také i některé jiné vztahy související s podnikáním, je zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, v platném znění (dále jen „ObchZ“). Pohledávky mohou např. vznikat z účastenství na obchodních společnostech, z jednání zakládajícího nekalou soutěž a zejména z obchodních závazkových vztahů. [10]

1.2.3 Podle zajištění

- *Nezajištěné pohledávky* – jedná se o pohledávky, které vznikají bez jakékoli písemné dokumentace. Smluvní vztahy tak vznikají pouze na základě ústních dohod. Tento druh pohledávek ve smluvních vztazích je v určitém případě možný, ale lze je využít pouze v prostředí s vyspělou právní a podnikatelskou etikou. Tento zjednodušený postup bez nutnosti „papírových smluv“ sebou totiž přináší řadu problémů. Může se jednat jak o obecné omyly a chyby lidského faktoru, tak také absenci podkladů pro donucení nesolidního obchodního partnera k vyrovnání pohledávky. V krajních případech může jít dokonce až o nemožnost takto vzniklou pohledávku právně vymáhat.
- *Zajištěné pohledávky* – jde o účinnou ochranu před problémovými pohledávkami. Cílem je zabezpečit pohledávky už před jejich vznikem nebo v době, kdy vznikají. Ať už je to zajišťováním informací o budoucích či současných obchodních partnerech, důsledným zpracováním obchodních smluv či jištěním pohledávek, tzn. zajišťovacími instrumenty, jako jsou například dokumentární akreditiv, dokumentární inkaso, směnka, zajišťovací převod práva, zástavní právo, smluvní pokuta, bankovní záruka, apod. [1]

1.3 Pohledávky dle Občanského zákoníku

Zákon, jako takový, se ve své podstatě dívá na pohledávky z pohledu závazkového vztahu. Proto, chceme-li charakterizovat pohledávky dle ObčZ, nepracujeme přímo s pojmem „*pohledávka*“, ale musíme brát v úvahu, že ObčZ vymezuje pohledávku jako součást **závazkového vztahu**. Ač se to může zdát zvláštní, při analýze pohledávek dle ObčZ se bude tedy častěji vyskytovat pojem závazky (bráno jako závazkové vztahy), než-li pojem pohledávky.

Závazkové vztahy a pohledávky z nich vzniklé upravuje část osmá občanského zákoníka. Dle § 488 ObčZ je závazkový vztah právním vztahem, ze kterého věřiteli vzniká právo na plnění od dlužníka a dlužníkovi vzniká povinnost splnit závazek. Povinnost dlužníka se označuje jako **dluh** a oprávnění věřitele jako **pohledávka**.

Závazky lze rozdělit podle počtu subjektů na jednoduché a společné. **Jednoduché** jsou takové, kdy stranu závazku tvoří zpravidla jediný subjekt. **Společné** jsou naopak takové, kdy na straně závazku stojí více subjektů. [21], [3]

1.3.1 Společné závazky

Společné závazky mohou být stanoveny:

- právním předpisem,
- dohodou,
- rozhodnutím soudu, že více dlužníků má vůči témuž věřiteli splnit dluh společně a nerozdílně.

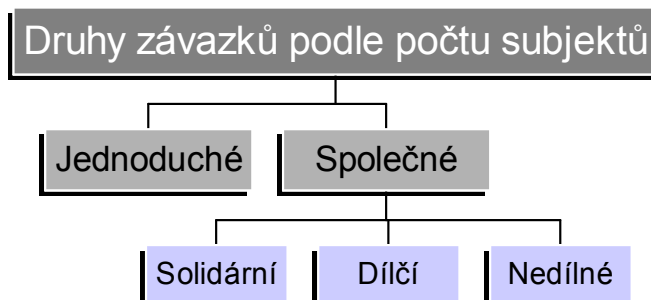
Společný a nerozdílný závazek neznamena, že podíly musejí být stejné. Ten, proti komu byl nárok uplatněn musí oznámit bez zbytečného odkladu tuto skutečnost ostatním dlužníkům, aby mohli proti věřiteli uplatnit svoje námitky. Věřitel je tedy oprávněn požadovat plnění na kterémkoliv z dlužníků. Pokud by jeden závazek zaplatil, povinnost ostatních zanikne.

I na straně věřitelů může vystupovat více subjektů. Je-li plnění nedělitelné, je dlužník oprávněn plnit kterémukoliv z věřitelů. Splněním jednomu z věřitelů dluh zanikne. Dlužník není povinen plnit jednomu ze svých věřitelů bez souhlasu ostatních. Nedohodnou-li se, může dlužník plnění složit do soudní zástavy. Je-li plnění dělitelné, může každý věřitel požadovat svůj díl.

Společné závazky lze tedy specifikovat jako závazky **solidární, dílčí** nebo **nedílné**.

V případě **solidárního** závazku se dlužníci zavázali uhradit dluh společně a nerozdílně. Naproti tomu u **dílčího** závazku jsou subjekty povinny plnit závazek pouze v rozsahu svého podílu. **Nedílné** závazky lze plnit jen součinností všech spolupodílníků, předmět plnění je tedy nedělitelný. [21], [3]

Obr. 1 - Závazky podle počtu subjektů [Vlastní zpracování].

1.3.2 Vznik závazkového vztahu

Dle § 489 ObčZ mohou závazky vzniknout:

- z právních úkonů (smluv),
- z bezdůvodného obohacení,
- ze způsobené škody,
- z jiných skutečností uvedených v zákoně.

Při vzniku závazků je nutné dodržet několik zásad. Nejprve se jedná **smluvní rovnost stran**, což je výraz rovnosti občanské i majetkové (římské právo vyjadřovalo obsah právního vztahu například jako „*do ut des*“ = „*dávám, abys mi za to něco dal*“). Další zásadou je **smluvní volnost stran**, jejíž podstatou je to, že každý má právo smlouvu uzavřít, vybrat si s kým ji uzavře, zvolit formu, obsah apod. Může také za určitých podmínek odstoupit od smlouvy. Svoboda rozhodnutí může být omezena jen zákonem. Ten může také stanovit **povinnosti uzavřít smlouvu** (např. v případě pojistných smluv). Dalšími zásadami jsou **pacta sun servanta** (smlouvy buď též plněny) a **ochrana dobré víry**. Ochrana dobré víry znamená, že zákon by měl chránit toho, kdo sám jednal v dobré víře, že jedná v souladu s právem a že vykovává práva, která mu patří. [21], [3]

1.3.3 Obsah závazkového vztahu

Práva a povinnosti v obsahu závazkového vztahu jsou určeny:

- závazkovými ustanoveními ObčZ,
- dohodou stran vyjádřenou smlouvou,

- ustanoveními ObčZ, která mají dispozitivní povahu, tj. uplatní se tam, kde není dohodnuto něco jiného.

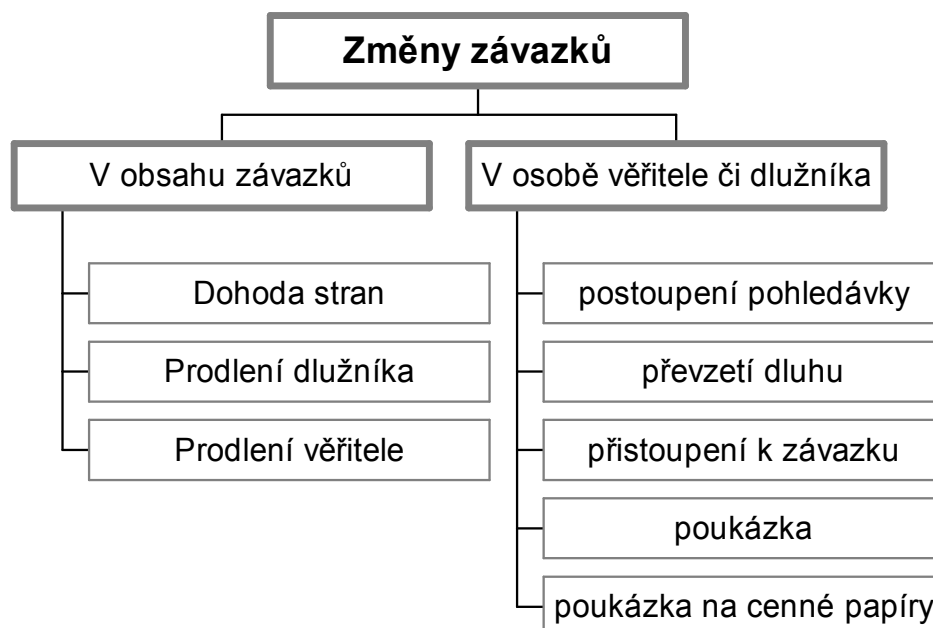
§ 494 ObčZ vymezuje obsah závazkového vztahu definicí: „Z platného závazku je dlužník povinen něco dát, konat, něčeho se zdržet nebo něco trpět a věřitel je oprávněn to od něj požadovat.“

Platnosti závazku nebrání, není-li v něm uveden důvod, věřitel je však povinen tento důvod závazku prokázat. Proto je lepší mít písemný doklad o obsahu smlouvy. Písemnou smlouvou totiž prokážeme nejenom svůj nárok, ale i jeho obsah. [21], [3]

1.3.4 Změny v závazkovém vztahu

Existující závazkový vztah nemusí být od svého vzniku až do zániku neměnný. Změna se může týkat subjektů i obsahu závazku, tedy vzájemných práv a povinností. Proto je nutno v dohodě výslovně uvést, že dosavadní závazky, které budou speciálně vyjmenovány, se touto dohodou ruší. Dle ObčZ může tedy dojít ke dvěma skupinám změn v závazkovém vztahu. Jednak může dojít ke změně v obsahu závazků a dále pak ke změně v osobě věřitele nebo dlužníka. [3], [21]

Obr. 2 - Změny závazků [Vlastní zpracování].

1.3.4.1 Změny v obsahu závazků

Dohoda stran – účastníci se mohou domluvit na tom, že vzájemná práva a povinnosti dohodou změni. Jde o princip smluvní svobody. Nevyplývá-li z dohody nepochybně, že sjednáním nového závazku dosavadní závazek zaniká., vzniká nový závazek vedle dosavadního, jsou-li splněny náležitosti. Účastníci tedy mohou dohodou změnit vzájemná práva a povinnosti, původní vztah mezi věřitelem a dlužníkem však nezaniká, jen se mění. Změny se mohou týkat místa plnění, způsobu plnění nebo splatnosti.

Prodlení dlužníka - je situace, kdy dlužník svůj dluh **řádně a včas** nesplní. Přitom není podstatné jestli dlužník prodlení zavinił či ne. Pro plnění musí být poskytnuta přiměřeně dlouhá lhůta. Pokud ji dlužník nevyužil a nezaplatil dluh ani v této prodloužené době musí počítat s následky. Může se jednat o možnost **odstoupit od smlouvy** nebo možnost požadovat **úroky a poplatky z prodlení** apod.. Výše úroků z prodlení odpovídá ročně výši repo sazby stanovené Českou národní bankou, zvýšené o sedm procentních bodů. Výše poplatku z prodlení činí za každý den prodlení 2,5 promile dlužné částky, nejméně však 25 Kč za každý i započatý měsíc prodlení. Dlužník musí dále uhradit věřiteli škodu, která vznikla nesplněním dluhu na základě důkazu. K prodlení dlužníka nedojde, jestliže věřitel včas a řádně nabídnuté plnění od něho nepřijme nebo mu neposkytne součinnost potřebnou ke splnění dluhu.

Prodlení věřitele – vzniká za situace, když věřitel nepřijme včas a řádně nabídnuté plnění nebo neposkytne dlužníkovi součinnost ke splnění dluhu, či odmítne vydat písemné potvrzení o jeho splnění. V tomto případě může dlužník splnění dluhu odepřít. [4], [5]

1.3.4.2 Změny v osobě věřitele nebo dlužníka

Změny v osobě věřitele nebo dlužníka vymezuje ObčZ následující:

Postoupení pohledávky čili cese - je změna obsahu závazku, kdy dlužník místo původnímu věřiteli plní tomu, komu pohledávka byla postoupena. Věřitel může svou pohledávku postoupit i bez písemného souhlasu dlužníka jinému věřiteli. S postoupenou pohledávkou přechází i její příslušenství a všechna práva s ní spojená. O postoupení je vhodné vydat dlužníkovi potvrzení o postoupení, aby měl doklad o tom, komu má plnit. Je v zájmu dlužníka, aby si takový doklad vyžádal. Dlužník si může vymínit, že nebude pohledávku plnit nikomu jinému při uzavírání smlouvy, pak postoupení pohledávky není možné. Lze to vy-

mínit na určitou dobu, na celou dobu pohledávky, jen proti určitým osobám nebo, že některé závazky zanikají smrtí.

Převzetí dluhu - je změna v osobě dlužníka, kdy původní dlužník přestává být účastníkem vztahu a na jeho místo nastupuje nový dlužník. Jde o dohodu mezi dlužníkem a dalším subjektem, že převezme jeho závazek. K tomu je však zapotřebí souhlas věřitele a písemná dohoda. Obsah závazku se převzetím nemění.

Přistoupení k závazku - jde o změnu, kdy k osobě dlužníka přistupuje ještě nový, další dlužník. Nový dlužník je povinen plnit dluh s povodním dlužníkem společně a nerozdílně. Přistoupení k závazku vzniká písemnou smlouvou, kterou uzavírá věřitel s novým, dalším dlužníkem a to bez souhlasu dlužníka původního.

Poukázka čili asignace - je zvláštní způsob splnění závazku (dluhu) již existujícím, avšak také způsob poskytnutí jmění někomu tam, kde ještě nejde o plnění závazku. Poukázka může být použita k zaplacení dluhu nebo poskytnutí úvěru. Poukázkou se opravňuje poukazník vybrat plnění u poukázaného a poukázaný se zmocňuje, aby plnil poukazníkovi na účet poukazatele. Jde o trojstranný vztah. Pro lepší pochopení je uveden následující příklad: *Osoba A je dlužníkem osoby B, ale současně věřitelem osoby C. Pak může osoba A zmocnit osobu B, aby si dlužnou částku vybrala u osoby C na úhradu pohledávky, kterou má vůči ní osoba A. Současně přikáže osobě C, aby plnila osobě B.*

Poukázka na cenné papíry - je speciální druh poukázky, kdy výstavcem může být jen peněžní ústav. Svou úpravou se blíží směnce. Musí mít písemnou formu. Předmětem plnění může být jen plnění z cenných papírů. [3], [21]

1.3.5 Doba splnění dluhu

Není-li doba splnění dohodnuta nebo stanovena právním předpisem či určena soudem nebo jiným orgánem, je dlužník povinen splnit dluh prvního dne po té, kdy byl o plnění věřitelem požádán.

Dohodou může být určen přesný den plnění nebo doba v níž má být plnění provedeno (např. během srpna). Zde musí dlužník splnit dluh posledním dnem lhůty a věřitel je povinen plnění přijmout nejdříve první den lhůty. Při sjednání pouze posledního dne splatnosti (např. do 30. ledna), je věřitel povinen přijmout plnění kdykoliv.

Bylo-li dohodnuto, že dlužník zaplatí až bude chtít nebo moci, je věřitel povinen přijmout plnění, jak bude dlužníkem nabídnuto. Není-li doba plnění vůbec určena, může být určena úkonem věřitele samého. Dlužník je pak povinen plnit den po té, co byl věřitelem o splnění požádán. Doba plnění má vliv nejen pro stanovení povinnosti závazek splnit, ale i z důvodu promlčitelnosti. Je-li doba plnění ponechána na vůli dlužníka, určí ji na návrh věřitele soud podle okolností případu, aby to bylo v souladu s dobrými mravy. Podle ObčZ je promlčecí doba tříletá a běží ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé. Tím se rozumí, kdy poprvé mohlo být uplatněno právo na žalobu u soudu . [3], [21]

1.3.5.1 Částečné plnění

Věřitel je povinen přijmout i částečné plnění, neodporuje-li to dohodě nebo povaze pohledávky. Ke splnění dluhu po částech dochází i v případě plnění ve splátkách, které lze dohodnout nebo může být tento uložen dlužníkovi soudem.

Povinnost zaplatit celý dluh v případě nesplnění některé splátky se nazývá ztráta výhody splátek. Dlužník, který se dostane do prodlení s některou splátkou, ztrácí tak výhodu splátek.

Plní-li dlužník prostřednictvím pošty nebo peněžního ústavu, je dluh splněn okamžikem, kdy byla částka poukázána, ne-li dohodnuto jinak. To však platí pouze u občansko právních vztahů. U obchodně právních vztahů je dluh splněn až připsáním na účet věřitele.

1.3.6 Zánik závazkového vztahu

Při zániku pohledávky jde o ukončení závazkového právního vztahu, které nastává na základě právního úkonu. Tento právní úkon může být buď jednostranný, nebo dvoustranný. Závazek může dále zaniknout i na základě právní události.

1.3.6.1 Jednostranný právní úkon

Splnění či úhrada – je právní úkon ze strany dlužníka, jehož cílem je ve shodě s obsahem závazku dosáhnout jeho zánik. Aby tedy došlo k zániku splněním, musí dlužník splnit svůj závazek řádně a včas. Lze-li závazek splnit více způsoby, má právo volby dlužník, nebylo-li dohodnuto jinak. Dlužník splní dluh i tehdy, jestliže plní tomu, kdo předloží věřitelovo potvrzení o tom, že je oprávněn přijmout plnění. Pokud by dlužník věděl, že ten, kdo potvrzení předložil nemá ve skutečnosti oprávnění přijmout (tzv. falešný inkasant), a přesto

mu plnění poskytl, mělo by to za následek nesplnění vůči věřiteli. Splní-li dlužník dluh jiné oprávněné osobě než věřiteli, má právo žádat o tom písemné potvrzení jak od této osoby tak i od věřitele samého.

Uložení do úřední úschovy – když věřitel odmítá převzít plnění, není přítomen, nebo má-li dlužník důvodné pochybnosti, kdo je věřitelem, může dluh uložit do úřední úschovy. Tím nastanou účinky splacení dluhu a dlužník se tak může zbavit odpovědnosti (např. sankcionování). Vynaložené náklady nese věřitel..

Prominutí dluhu – je situace, kdy se věřitel s dlužníkem dohodne, že věřitel se svého práva vzdá a dluh promíjí. Tato dohoda musí být písemná.

Odstoupení od smlouvy – lze na základě zákona nebo vzájemné dohody. Důvodem odstoupení může být prodlení dlužníka, omyl, lest, tíseň nebo nemožnost plnění.

Jednostranné započtení - jedná se zákonné započtení. Tento druh zániku pohledávky musí splňovat následující předpoklady:

- vzájemnost, neboli věřitel jedné je dlužníkem druhé a naopak,
- učiněný projev k započtení,
- stejný druh pohledávky,
- kompenzabilnost.

Započtením zanikají obě pohledávky. Převažuje-li jedna druhou, trvá závazek ve zbytku dále. [3], [21]

1.3.6.2 Dvoustranný právní úkon

Dohoda – dlužník s věřitelem se mohou dohodnout, že dosavadní závazek zruší, aniž by ho nahradily závazkem novým. Dále se také mohou dohodnout, že se věřitel vzdává svého práva nebo že mu promíjí dluh. Nutná je však písemná forma těchto dohod.

Novace – je zřízení nového závazku. Jde o dohodu, při níž strany projeví vůli zrušit dosavadní závazek a nahradit ho závazkem novým. Dlužníkovi pak plyne povinnost plnit tento nový závazek. Dohoda musí být opět písemná.

Narovnání – dohodou mezi dlužníkem a věřitelem mohou být odstraněny nehody ve vzájemných právech a povinnostech. Narovnááním vzniká nový právní vztah. Dohodou o narovnání mohou účastníci upravit práva mezi nimi sporná nebo pochybná.

Oboustranným započtením – tímto způsobem může zaniknout závazek dohodou nebo ze zákona. Podmínkami smluvního započtení je vzájemnost pohledávek a dohoda o započtení. Touto dohodou lze započíst jakékoliv vzájemné pohledávky.

1.3.6.3 Zánik na základě právní události

Nemožnost plnění – stane-li se plnění nemožným, povinnost dlužníka zanikne. Podmínkou je, že k nemožnosti plnění došlo až po vzniku závazku, tzv. následná nemožnost plnění. Pokud nebylo možné plnit závazek již v době uzavírání smlouvy (počáteční nemožnost plnění), mělo to za následek neplatnost právního úkonu a závazek vůbec nevznikl.

Nemožným fakticky i objektivně bude plnění, kdy po vzniku závazku zanikl předmět plnění (věc byla zničena), ne to, že je dlužník insolventní. Jde-li do důvod nemožnosti plnění spočívající v osobě dlužníka (jeho onemocnění mu brání něco konat) jde o faktické a subjektivní nemožnosti plnění. Musí jít o úplné zamezení možnosti dlužníka plnit. Stačí i to, je splnění dluhu je pro dlužníka do té míry obtížné, že není možné je na něm spravedlivě požadovat. Rozlišujeme zaviněnou a nezaviněnou možnost splnění. Zavini-li dlužník nemožnost splnění, má věřitel právo na náhradu způsobené škody a na vydání bezdůvodného obohacení. U nezaviněné nemožnosti vzniká pouze povinnost vydat bezdůvodné obohacení. Je-li nemožnost trvalého charakteru, jde o zánik závazku

Smrtí – smrt dlužníka či věřitele nemá za následek automatický zánik závazku, protože pohledávky přechází na dědice. Zaniká pouze při stanoveném osobním plnění dlužníkem (závazek omezen jen na konkrétní osobu).

Uplynutím doby – práva a povinnosti zaniknou uplynutím doby, na kterou byly omezeny.

Splynutím – podstatou je spojení věřitelství a dlužnictví v jedné osobě z téhož závazkového vztahu. Závazek zaniká smrtí zůstavitele. Například při dědění majetku, kdy se věřitel stane dědicem svého dlužníka, či naopak dlužník dědicem svého věřitele.

Výpovědí – jedná se o jednostranný úkon, který lze vypovědět závazek či právo k nepřetržité nebo opakované činnosti nebo závazek zdržet se určité činnosti nebo

strpět určitou činnost. V důsledku výpovědi zaniká závazek uplynutím výpovědní lhůty, která je stanovena v zákoně či smlouvě.

1.4 Pohledávky dle Obchodního zákoníku

Jak již bylo zmíněno v kapitole rozdělení pohledávek zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník je speciální právní normou, která upravuje postavení podnikatelů, obchodní závazkové vztahy a pohledávky z nich vzniklé a také i některé jiné vztahy související s podnikáním. ObchZ má určitý institut:

- je upraven **komplexně** a použití ObčZ nepřichází v úvahu (př. prokura, bankovní záruka, ručení, promlčení),
- je upraven jen **dílčím způsobem**, ve zbytku platí ustanovení ObčZ (př. zástavní právo, smluvní pokuta),
- není upraven **vůbec** a proto platí ustanovení ObčZ (př. plná moc, náležitosti právních úkonů).

2 ZAJIŠTĚNÍ POHLEDÁVEK

Při sjednávání smluv nebo přebírání jednostranných závazků každá fyzická i právnická osoba musí dbát nejenom na kvalitu smluvených práv a povinností, ale též (a zejména) na kvalitu **zajištění** těchto práv a povinností. Po změně společensko-ekonomických poměrů počátkem devadesátých let minulého století se začala připisovat větší důležitost právním dokumentům, sjednávaných mezi podnikateli, občany a zejména mezi těmito subjekty a bankami. Zatím bohužel v České republice není klima, v němž by se smlouvy uzavíraly rukoucí jako v západním světě, musíme proto klást velký důraz na písemnou formu našich kontraktů.

Poprvé začalo masovější používání zajišťovacích nástrojů peněžními ústavami, které se musely jistit při poskytování úvěrů – již nebylo možné vystačit se známým ručitelstvím, zejména pro obrovský rozsah čerpaných prostředků. Podnikatelé ve snaze získat úvěr byli nuceni hledat jiné kvalitnější způsoby zajištění. S rozvojem podnikání i u obchodníků narůstala potřeba pojistit si pohledávky za svými dlužníky – obchodními partnery. Podnikatel, který v roli dlužníka vůči bance naříkal na přísnost jejího zajištění, začal kopírovat její instrumenty pro svou roli věřitele. Tak se zajištění dostalo do každodenní praxe, začalo se používat rovněž pro zabezpečení pohledávek státu finančními nebo celními úřady, při obchodování s cennými papíry, při obchodování s byty a nebytovými prostory, dluhopisy atd. [6]

2.1 Druhy zajištění

Zajištění pohledávek se nejčastěji člení do dvou hledisek:

1. **Podle povahy (formy) zajištění** se rozlišuje zajištění:
 - **osobní** – věřiteli ručí za jeho pohledávku vedle hlavního dlužníka ještě další osoba (ať už fyzická nebo právnická);
 - **reálné (věcné)** – dává věřiteli právo na určitý majetek toho, kdo zajištění poskytuje.
2. **Podle svázanosti zajištění** se zajišťovanou pohledávkou se rozlišuje:
 - **vedlejší - akcesorické zajištění** – je takové, které je závislé na existenci vztahu hlavního (zajišťovaného). Dokud tento vztah trvá, trvá i vztah zajišťovací, zanikne-li, stejný osud sleduje i vztah vedlejší. Zajišťovací závazek nemůže bez hlavního závazku ani vzniknout. Zánik vedlejšího závazku však nemá vliv na trvání a exis-

tenci závazku hlavního. Obsah zajišťovacího vztahu nemůže být širší nežli obsah vztahu zajišťovaného. [5], [6]

- **abstraktní zajištění** naproti tomu představuje samostatně stojící právo, které je nezávislé od zajišťované pohledávky. Povinnost ručitele je odvozena od formulace ručení. Není-li ručení věcně omezeno, ručí rukojmí věřiteli za veškeré závazky hlavního dlužníka, tj. staré i nové a bez návaznosti na jejich částky. S uspokojením pohledávky zajištění nezaniká, subjekt poskytující zajištění má však právo na jeho vrácení. [5]

2.2 Znaky zajišťovacích instrumentů

K hlavním znakům zajištění patří:

- **subsidiarita** – což znamená, že vedlejší zajišťovací instrumenty se používají tam, kde není splněn dluh ze vztahu hlavního, až poté se může věřitel obrátit na zajišťovací garanci,
- **garanční funkce** – její cílem je snížení rizika, zvýšení jistoty a posílení věřitele,
- **uhrazovací funkce** – má za cíl uspokojit věřitele, ne učiní-li tak řádně a včas dlužník. [6]

2.3 Smluvní pokuta

Smluvní pokutu upravuje jak ObčZ (§544 až 545), tak také ObchZ (§300 až 302). Jde o peněžitou částku, kterou musí dlužník zaplatit věřiteli v případě, když poručí svou smluvní povinnost, bez ohledu na to, zda tím vznikla věřiteli škoda. K platnosti smluvní pokuty je nezbytné, aby byla sjednána písemně. Nutnou podmínkou je rovněž uvedení výše pokuty nebo způsob, jakým bude určena nebo vypočtena.

Účelem smluvní pokuty je donutit dlužníka pohrůžkou majetkové sankce k řádnému splnění závazku. Lze říci, že smluvní pokuta plní funkci paušalizované náhrady škody. Věřiteli je usnadněna situace v tom, že nemusí prokazovat vznik škody ani její výši. [6]

Podle § 545 odst. 3 ObčZ platí, že pokud není v dohodě stanoveno jinak, dlužník pokutu neplatí, jestliže porušení povinnosti nezavinil. Naopak v § 300 ObchZ je uvedeno, že okolnosti vylučující odpovědnost, například překážka, jež nastala nezávisle na vůli povinného, nemají vliv na povinnost pokutu zaplatit. ObchZ pamatuje také na skutečnost, že výše

smluvní pokuty by měla být stanovena s ohledem na hodnotu a význam zajišťované povinnosti. Nepřiměřeně vysokou pokutu může soud snížit. [10]

2.4 Ručení

Ručení patří k do skupiny osobního zajištění a je zajišťovacím prostředkem, který je upraven zvláště pro oblast občansko-právní (§ 546 až 550 ObčZ) a zvláště pro oblast obchodních vztahů (§ 303 až 358 ObchZ).

2.4.1 Ručení dle ObčZ

Ručením se zabezpečuje uspokojení pohledávky věřitele, který může uspokojení své pohledávky dosáhnout z majetku třetí osoby odlišné od dlužníka, tj. ručitele. Tím se zmenšuje riziko věřitele spojené s návratností jeho pohledávky. [1]

Podstatou ručení je jednostranné písemné prohlášení právnické či fyzické osoby – ručitele adresované věřiteli, že uspokojí jeho určitou pohledávku v případě, neučiní-li tak dlužník (princip subsidiarity). [4]

Ručení musí mít vždy formu písemného prohlášení. K těmto účelům jsou používány vzory, aby text ručitelského závazku měl právní způsobilost. [5]

Ručení je zajišťovacím vztahem nikoli mezi dlužníkem a věřitelem, nýbrž mezi věřitelem a třetí osobou – ručitelem. Ke vzniku ručení je tedy třeba souhlasu věřitele a ručitele, nikoli dlužníka. Ručitelský závazek se neváže k osobě dlužníka, ale k určitému závazku, znamená to, že ručení zaniká zánikem pohledávky, nikoli smrtí dlužníka – ručení existuje i po jeho smrti. Ručení nezaniká ani smrtí ručitele, protože jde o majetkové právo, které přechází děděním.

Podle ObčZ ručením můžeme zajistit každou peněžitou pohledávku, nepeněžitou pouze tehdy, když je plnění zastupitelné-vázané nejen na osobu dlužníka. [6]

Ručitel má vůči věřiteli zajišťovaného závazku právo na to, aby mu sdělil na požádání bez zbytečného odkladu (i opakovaně) aktuální výši zajišťovaného závazku. Nesplní-li věřitel tuto povinnost, nezaniká tím ručení, ručiteli však může vzniknout nárok na náhradu škody vůči věřiteli. [3], [6]

Za jednu pohledávku se může zaručit několik ručitelů, rozsah ručení každého může být různý. Stejně tak si ručitel může vybrat ručení pouze za některý z dlužníkových závazků.

Platnost ručitelského závazku může být omezena i časově, povinnost ručitele plnit je potom podmíněna řádným uplatněním nároku věřitele ve stanovené lhůtě. [5], [6]

Bez písemné výzvy doručené dlužníkovi není ručitel povinen věřiteli plnit. Za písemnou výzvu dlužníkovi se považuje i žaloba podána proti němu na zaplacení dluhu.

2.4.2 Ručení dle ObchZ

ObchZ se řídí zajištěním vztahů obchodních bez ohledu na to, kdo je ručitelem, ať podnikatel či nepodnikatel. Např. bankovní úvěr slévárně může zaručovat její ředitel – fyzická osoba, a ručení se řídí obchodním zákoníkem. Nebo např. dva sousedé si domluvili pro stavbu garáže režim obchodního zákoníku, ručení za tyto závazky se bude řídit obchodním právem, jen když s tím bude ručitel souhlasit nebo alespoň o tom bude vědět.

ObchZ má některá ustanovení kogentní, od nichž se strany nemohou odchýlit a musí je respektovat. Na rozdíl od občanského práva není třeba ke vzniku ručení žádné dohody ani souhlasu dlužníka nebo věřitele, stačí pouze jednostranné písemné prohlášení ručitele adresované věřiteli. Věřitel však může takto vzniklé ručení neakceptovat prostě tím, že po ručiteli nebude ničeho žádat.

Samozřejmě i zde je nutný k vzniku ručení platný hlavní závazek. Ručení může zajišťovat i dluh, který v budoucnu teprve vznikne (což je rozdíl proti občanskoprávní úpravě). Dalším rozdílem proti ObčZ je vztah více ručitelů, kteří se zaručí za tentýž závazek – jde o solidaritu. Částečné plnění snižuje rozsah ručení, je-li zajištěna pouze část závazku. [6]

2.4.3 Ručení ze zákona

Jde o zákonné ručení podle ObchZ v **obchodních společnostech**, kde se nevyžaduje žádné písemné prohlášení, ale ručení vzniká přímo ze zákona.

Omezené ručení se vztahuje na společníky s.r.o. a komanditisty komanditní společnosti.

Ručení neomezené se vztahuje na společníky veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti, vztahuje se na všechny závazky společnosti a veškerý majetek ručitele. Více ručících společníků má mezi sebou vztah solidarity. Věřitel se může domáhat splnění závazku na ručících společnících, když společnost nesplnila svůj závazek. [6]

Jak u ručení dle ObčZ, tak také u ručení dle ObchZ a zákonného ručení, nabývá ručitel, jenž splnil závazek, za který ručil, vůči dlužníkovi práva věřitele.

2.5 Přijatá bankovní záruka

Přijatá bankovní záruka představuje vysoce likvidní zajištění. Je upravena ObchZ (§313 až 322) a patří mezi tzv. absolutní obchody. Vzniká písemným prohlášením ručící banky v záruční listině, že uspokojí věřitele dle podmínek a do výše uvedené v listině, když nesplní svůj závazek dlužník. Od ručení se odlišuje záruka tím, že věřitel nemusí před uplatněním pohledávky po ručiteli písemně vyzývat dlužníka (subsidiarita neplatí). Ručitelem v tomto případě může být pouze banka. [6]

Bankovní zárukou může být zajištěna jak peněžitá, tak i nepeněžitá pohledávka. V případě nepeněžité pohledávky se má za to, že do výše částky stanovené v záruční listině je zajištěn peněžitý nárok, který by měl věřitel vůči dlužníkovi v případě, že by dlužník porušil závazek, jehož plnění je zajištěno bankovní zárukou. V praxi je bankovní zárukou například zajišťována pohledávka provést smlouvu o dílo řádně a včas. Banka může vůči věřiteli uplatnit pouze námitky, jejichž uplatnění záruční listina připouští. Na bankovní záruku nemá účinek částečné plnění závazku dlužníkem, jestliže nesplněný zbytek závazku je stejný nebo vyšší než činí částka, na kterou zní záruční listina. Banka poskytne plnění ze záruky jen, pokud je o to písemně požádána věřitelem. Tento zajišťovací instrument nachází své uplatnění hlavně u stavebních prací či u déletrvajících zakázek. [10]

V úvěrových vztazích však nemají bankovní záruky v tuzemských bankách větší význam. Důvod je v tom, že pokud banka podstupuje úvěrové riziko, nechce přijít o úrokový výnos a má zájem poskytnout úvěr sama. Z toho důvodu mají praktický význam v tuzemských úvěrových vztazích bankovní záruky poskytované specializovanými bankami, jakou je u nás Českomoravská záruční a rozvojová banka. Českomoravská záruční a rozvojová banka poskytuje v souladu se státní hospodářskou politikou cenově zvýhodněné bankovní záruky za úvěry poskytované komerčními bankami. [5]

2.6 Směnečné zajištění

Mezi osobní zajištění patří i zajištění depotní (kauční, úložnou) směnkou. Směnečné zajištění je založeno na vlastnosti směnky. Pro směnku je charakteristické, že směnečná pohledávka může být majitelem směnky vymáhána s větší jistotou a rychleji než jiné pohledávky.

Tab. 1 - Osoby a pojmy vyskytující se na směnce [Vlastní zpracování].

<i>Pojem</i>	<i>Charakteristika</i>
Výstavce (trasant)	Osoba, která směnku vystavila a podepsala.
Směnečník (trasát, akceptant)	Osoba, která má zaplatit směnečnou částku.
Remitent	1. věřitel, tedy ten kterému má být placeno
Avalista	Osoba, která zajišťuje směnku – ručitel.
Domicil	Místo, kde je směnka splatná.

Povinné náležitosti směnky

Konkrétní podoba směnky není předepsána, zákonem jsou pouze stanoveny náležitosti, které musí směnka obsahovat, aby byla platná. Směnka musí mít písemnou formu - může být celá napsána rukou, strojem, vytištěna nebo třeba vyplněn předtištěný formulář. V každém případě však musí být vlastnoručně podepsána výstavcem.

Povinné náležitosti na směnce jsou:

- označení, že se jedná o směnku ve vlastním textu listiny, vyjádřené v jazyku, ve kterém je tato listina sepsána;
- bezpodmínečný slib nebo příkaz zaplatit určitou peněžní sumu;
- splatnost směnky, která může být stanovena:
 - termínem, který může být určen:
 - přesným dnem;
 - lhůtou, která uplyne ode dne vystavení směnky;
 - lhůtou, která uplyne po akceptaci směnky (den akceptace směnky musí být v tomto případě uveden na směnce).
 - na viděnou (na předložení, vista směnka), kdy je směnka splatná při předložení. Ve směnce je tato vlastnost směnky vyjádřena v textu například „Při předložení této směny zaplatím...“ apod.
- místo, kde má být placeno;
- jméno toho, komu má být placeno (remitenta);
- datum a místo vystavení směnky;
- vlastnoruční podpis výstavce;

- u směnky cizí jméno toho, kdo má platit (směnečníka).

Některé náležitosti nemusí být ve směnce uvedeny výslovně, jestliže je směnečný zákon nahradí výkladem. Například chybí-li ve směnce uvedení termínu splatnosti, vychází se z předpokladu, že směnka je splatná na předložení (na viděnou). Není-li uvedeno místo zaplacení (domicil), je jím místo uvedené u jména směnečníka (v jeho firemním razítku apod.). Není-li uvedeno místo vystavení směnky, je jím místo uvedené u jména firmy výstavce (v jeho firemním razítku apod.). Tím se počet předepsaných náležitostí uvedených přímo na směnce fakticky snižuje. [5]

2.6.1 Blankosměnka

Blankosměnkou se rozumí směnka, v níž nejsou některé údaje v době vystavení vyplněny, např. částka směnky, termín splatnosti.

Depotní směnka nevzniká tedy jako instrument platební či úvěrový, ale výhradně jako instrument zajišťovací. Tato směnka nebývá uváděna do oběhu, eskontována ani zastavována, ale je deponována u věřitele jako zajištění pohledávky. Jakmile dlužník řádně uhradí svůj závazek, je mu depozitní směnka vrácena nazpět. Jestliže svůj závazek neuhradí, je věřitel oprávněna doplnit na směnku dosud nesplacenou dlužnou částku včetně úroků a použít ji jako nástroj vymáhání pohledávky vůči dlužníku. [7], [4]

Druhy depotních směnek:

- **vlastní směnka** (solosměnka) – je směnka vystavená dlužníkem ve prospěch věřitele. Obvykle jde o směnku na viděnou a blanco;
- **směnka cizí na vlastní řad** - věřitel vystaví směnku na vlastní řad a dlužník ji akceptuje a je povinen zaplatit směnečnou částku ve prospěch věřitele;
- **zastřená směnka vlastní** – výstavce splývá se směnečníkem, neboli výstavce přikazuje sám sobě zaplatit věřiteli (remitentovi) směnečnou částku. [5]

Prezentace a honorace směnky.

Majitel směnky nemůže požadovat zaplacení směnky před její dospělostí. Není však rovněž povinen přijmout předčasné zaplacení směnky. Směnka musí být předložena k proplacení (honorování) v den splatnosti (dospělosti) nebo v jeden den ze dvou následujících pracovních dní. Pokud majitel směnky neprezentuje v takto stanovený den, ztrácí

právo na postih. Dlužník může žádat vrácení směnky opatřené potvrzením majitele o placení (kvitací). Majitel směnky nesmí odmítnout částečné zaplacení.

Protest

Jestliže směnečník (resp. Výstavce vlastní směnky) odmítne zaplatit směnku při její prezentaci, musí být směnka protestována, pokud majitel není zvláštní směnečnou doložkou od této povinnosti osvobozen. Majitel směnky je povinný učinit protest pro nezaplacení (nebo pouze částečné zaplacení) u termínových směnek do dvou pracovních dnů po splatnosti.

Rychlé uspokojení pohledávky

Výrazná hospodářská přednost směnky spočívá v tom, že směnka umožňuje rychlé a poměrně dokonalé uspokojení pohledávky věřitele a to z těchto důvodů:

a) Solidární ručení

Za zaplacení směnky ručí výstavce (u vlastní směnky) nebo akceptant (u cizí směnky) a všechny ostatní osoby podepsané na směnce, pokud doložkou postih nevyloučily. Tato vlastnost se označuje jako solidárnost ručení výstavce a akceptanta. Akceptant (resp. výstavce vlastní směnky) je označován jako „hlavní dlužník“, ostatní ručící za zaplacení směnky jako „postihoví dlužníci“.

Pokud hlavní dlužník směnku nehonoruje, předloží ji majitel dalším osobám, které jsou na směnce podepsány. Pokud jeden z podepsaných směnku zaplatí, je jeho věcí, aby se postihem hojil na ostatních osobách.

b) Zkrácené řízení

K rychlému uspokojení nároku přispívá zkrácené soudní řízení. Pokud věřitel není při prezentaci směnky uspokojen, může uplatnit pohledávku žalobou u příslušného soudu. Na základě návrhu věřitele soud rozhoduje ve zkráceném řízení.

c) Platební rozkaz

Na základě žaloby a bez slyšení dlužníka soud vydá bez prodlení platební rozkaz. Dlužníku se v něm ukládá povinnost uhradit směnečný závazek do 3 dnů a uhradit náklady řízení anebo v téže lhůtě písemně uplatnit námitky, v nichž musí uvést vše, co namítá proti platebnímu rozkazu.

Směnečný postih

Vraťme se k momentu, kdy hlavní směnečný dlužník v termínu nezaplatil a majitel směnky určil protest. Majitel směnky u nás může při postihu požadovat:

- 6 % úroku z prodlení ode dne splatnosti;
- 1/3 % provizi ze směnečné částky;
- výlohy při protestu.

Důsledky nezaplacení směnky.

Důsledky nezaplacení směnky mohou být pro každého podnikatele z hospodářského hlediska velmi nepříznivé, neboť směnečné protesty bývají uváděny v seznamu, které jsou pro zainteresované subjekty přístupné, anebo jsou věřitelé směnečných protestech zpravování jinými cestami. Podnik, který se dostane na seznam směnečných protestů, získá další bankové a obchodní úvěry jen se značnými obtížemi.

Směnečné podvody jsou kvalifikovány jako trestný čin podvodu. [5]

2.7 Zástavní právo

Jedním ze zajišťovacích prostředků je všeobecně uznáváno také zástavní právo. Zástavní právo je upraveno podle ObčZ (§ 152 až 172) a patří do skupiny reálného zajištění. Účastníky právního vztahu jsou zástavní věřitel a zástavní dlužník. Dalším účastníkem může být zástavce, tj. osoba, která zastavila věc k zajištění dlužníkovy závazku.

Zástavní právo slouží k zajištění pohledávky tím, že v případě, když dlužník řádně a včas nesplní své závazky vůči věřiteli, má věřitel právo uspokojit své pohledávky zpeněžením zástavy. Věřitel se však nestává majitelem zástavy, ale má právo hojit se z ní. [5]

Zástavní právo tedy plní dvojí funkci:

- zajišťovací – vede dlužníka ke splnění povinnosti splatit dluh,
- nahrazovací – pro případ, že dlužník závazek nesplní, dává věřiteli možnost uspokojit svou pohledávku z předmětu zástavy. [1]

Zástavou může být movitá věc nebo právo, které dlužník předává věřiteli jako zajištění jeho pohledávky. Zástava je s takto jištěnou pohledávkou bezprostředně spojena, snižuje se

a zaniká spolu s pohledávkou. Věřitel je povinen uvolnit zástavy, jakmile dlužník vyrovná svůj závazek.

Zástavní právo vzniká zpravidla na základě **zástavní smlouvy**. Ta musí obsahovat určení zástavy a zajišťované pohledávky.

Zástavy lze dle jejich charakteru rozdělit na:

- **zástavy movitých věcí** – jedná se především o suroviny a plodiny obchodovatelné na burzách, drahé kovy popřípadě drahokamy,
- **zástavy nemovitostí** – patří k nejrozšířenějším zajišťovacím instrumentům využívaným k zajištění pohledávek. Zástavní právo vzniká vkladem do katastru nemovitostí,
- **zástavy cenných papírů** – jsou sice spojeny s nízkými náklady, skrývají však velké nebezpečí v podobě propadu kurzu. Musí tedy splňovat přísné nároky především z hlediska rizika a likvidity. Jako zástavy se využívají zejména akcie, dluhopisy, směnky, dispoziční cenné papíry;
- **zástava pohledávek** – je pro ni charakteristické to, že zástavní věřitel může domáhat uspokojení své zajišťované pohledávky ze zástavy pouze v tom případě, že zajišťovaná pohledávka nebyla řádně a včas plněna. Jako kvalitní zástava přichází v úvahu:
 - *vklady a vkladní knížky;*
 - *vklady u jiných bank.* [4],[7]

K téže věci může vzniknout více zástavních práv, pak se přednostně uspokojí zástavní právo svým vznikem nejstarší, pokud zákon nestanoví něco jiného. K zajištění jedné pohledávky může být zastaveno i několik věcí. [1]

2.8 Zadržovací (retenční) právo

Podstata zadržovacího práva spočívá v tom, že kdo je povinen vydat movitou věc, může ji zadržet, aby zajistil svoji splatnou peněžitou pohledávku, kterou má vůči tomu, komu je jinak povinen danou věc vydat. Nesmí se však jednat o věc svémocně a lstivě odňatou. Zadržovací právo je upraveno §175 – 180 ObčZ.

Zadržovací právo nevzniká na základě smlouvy, nýbrž na základě jednostranného úkonu věřitele. Ke vzniku zástavního práva je zapotřebí:

- movitá věc, kterou má věřitel v **držení** a získal ji **legálním** způsobem;
- pohledávka, k jejímuž zajištění zadržovací právo slouží musí být zásadně **peněžitá** a musí se jednat o pohledávku **splatnou**;
- věřitel je povinen bez zbytečného odkladu **informovat dlužníka** o zadržení věci v jeho důvodech. [4]

2.9 Postoupení pohledávek

Postoupení pohledávek (cese) znamená převod pohledávky věřitelem na jinou osobu (nového věřitele). Zajištění pohledávek jejich postoupení upravuje § 554 ObčZ. Musí se jednat o převoditelné pohledávky a v písemné smlouvě musí být sjednáno, že věřitel po splnění závazku musí předmětné pohledávky zpětně postoupit vlastníkovi. [10]

2.9.1 Druhy cese

Z hlediska praktického využití postoupení pohledávek je účelné členění druhů cesí ze dvou hledisek. Jednak podle toho, zda je cese odběrateli oznámena či nikoliv:

- **tichá cese** – v tomto případě není odběratel informován, že jeho závazek byl postoupen. Věřitel v tomto případě podstupuje riziko, že např. neinformovaný odběratel zaplatí jeho dlužníkovi, který však výnos nepoužije k úhradě věřitelské pohledávky;
- **zjevná cese** – je pro věřitele jistější. Odběratel je totiž informován o cesi a případně také o tom, na který účet má provádět úhradu faktur.

Dalším hlediskem je způsob a rozsah postoupení pohledávek:

- **individuální cese** – zde se jedná o postoupení pouze jediné pohledávky;
- **krycí cese** – je založena na postoupení přesně určených pohledávek, jejichž splatnost je zpravidla kratší, než splatnost pohledávky, kterou zajišťují. Namísto uhrazených pohledávek musí klient postupovat průběžně věřiteli pohledávky další tak, aby se jejich aktuální stav udržoval na požadované úrovni;

- **generální (globální) cese** – v tomto případě dlužník postupuje věřiteli všechny existující pohledávky i všechny pohledávky, které budou vznikat v budoucnosti vůči určitým obchodním partnerům. [5]

2.10 Zajišťovací převod vlastnického práva

V souladu s ustanovením § 553 ObčZ dlužník pro zajištění svého závazku může převést na věřitele nějaké své majetkové právo. Převedeno může být jakékoliv právo, které je svou podstatou převoditelné (nejčastěji jde o pohledávku vůči třetí osobě, může jít však i o vlastnické právo, právo spojené s cennými papíry atd.). Nelze převést právo svou podstatou nepřevoditelné, např. právo autorské, právo na plnění vázané na určitou osobu atd.

Zajištění spočívá v tom, že v případě nesplnění závazku bude věřitel uspokojen s převedeného práva místo splnění dluhu. Převod práva k zajištění pohledávky se uskutečňuje na základě smlouvy, která musí mít písemnou formu. Předmětem může být jen právo dlužníka, nikoli právo třetí osoby. [1]

Převod věci do vlastnictví má značnou výhodu v tom (na rozdíl od zástav), že zajišťovací efekt je docílen tím, že při případném vyrovnání či konkurzu daná věc nespadá do vyrovnávací částky nebo konkurzní podstaty.

Předání věci se však neděje fyzickým způsobem, protože je v praxi nutné, aby tyto předměty v zájmu obou stran neležely ladem a byly zapojeny do hospodářské činnosti.

V praxi se tato situace řeší **dodatečným ujednáním**:

- o pronájmu;
- o předání dané věci do držby. [5]

Věřitel je povinen opět vlastnictví předat nazpět, jakmile dlužník svým závazkům učiní

3 VYMÁHÁNÍ POHLEDÁVEK PO SPLATNOSTI

Společnost se musí rozhodnout, jestli bude pohledávky vymáhat pomocí specializovaných inkasních kanceláří či vlastními silami. Náklady na vymáhání pohledávek vlastními silami lze těžko odhadnout, nejsou vidět v účetnictví (jsou zahrnuty v mzdových nákladech, poštovním, cestovním, v nákladech za právní služby apod.).

Naproti tomu náklady, které vzniknou při zapojení inkasní kanceláře, jsou podloženy daňovým dokladem a tedy jsou daňově uznatelným nákladem.

Kvalitní inkasní kancelář nabízí většinou nejen inkaso pohledávek, ale i kompletní správu pohledávek, jako je vyplňování formulářů pro soud, zajišťování informací pro exekuci, jednání s právníky. Inkasní kanceláři je možné předat i ty pohledávky, u nichž již došlo k částečnému plnění. [1]

Jsou v zásadě dvě cesty, kterými se může vymáhání pohledávek v zásadě ubírat. Může se jednat buď o cestu mimosoudního vymáhání nebo naopak cestu soudního vymáhání.

3.1 Vymáhání mimosoudní cestou

V případě splatných pohledávek se v praxi nejčastěji postupuje tak, že nejprve věřitel sám zkouší kontaktovat (telefonicky, písemnou formou) dlužníka a upomíná ho o úhradu, zjišťuje důvody opoždění platby, případně nabízí splátkový kalendář, zjišťuje možnosti úhrady pohledávky ze strany dlužníka formou postoupení jeho vlastní pohledávky, započtením, atd. Pokud selže i tento způsob vymáhání zasílají se ostřeji formulované upomínky, dochází k vyčíslení úroků z prodlení, smluvní pokuty, atd. Odstoupení věřitele od trvání na platbě těchto sankcí může později sloužit jako motivace dlužníka uhradit závazek. Dochází také na upozornění o dalším postupu v případě neuhrazení pohledávek, zejména předání vymáhání advokátní kanceláři. [13]

Způsoby mimosoudního řešení pohledávek:

- uznání závazku - přímé jednání účastníků (např. odklad zaplacení, splátkový kalendář apod.)
- započet pohledávek
- postoupení pohledávky
- kapitalizace pohledávek

- rozhodčí řízení
- notářským zápisem jako podkladem pro výkon rozhodnutí
- exekutorským zápisem
- mediační řízení

3.1.1 Uznání závazku

Za uznání závazku lze považovat kromě písemného uznání i placení úroků vztahujících se k pohledávce anebo částečné plnění závazku dlužníkem.

Uznání závazku je nejsnadnější způsobem, jakým věřitel právně zajistí svou pohledávku. Uznání závazku může mít i rozhodující význam v případě, že věřitel počítá s právním vymáháním své pohledávky, ale má pochybnosti, jestli bude v příp. soudním řízení schopen prokázat, že jeho pohledávka skutečně vznikala.

Podstata uznání závazku spočívá v prohlášení dlužníka, kterým potvrzuje věřiteli, že svůj závazek uznává. Tím, že dlužník svůj závazek v předepsané právní formě uzná, zakládá se právní domněnka, že závazek v době uznání existoval. Tuto domněnku sice může dlužník vyvrátit, ale aby se mu to podařilo, musel by skutečnost, kterou vyvrací domněnku uznání dluhu, prokázat. To znamená, že důkazní břemeno leží na dlužníkovi. [1]

Dle § 323 ObchZ. musí uznání závazku splňovat tyto požadavky:

- musí být vždy písemné;
- musí z něj být patrné, o jaký závazek se jedná;
- musí obsahovat označení osoby věřitele a vyjádření vůle dlužníka, že závazek uzná.

3.1.2 Zápočet pohledávek

Dalším velmi jednoduchým způsobem, jak zajistit splatnost pohledávky, je uzavření dohody o vzájemném vyrovnání pohledávek a závazků (zápočet).

Započtení pohledávek v obchodních vztazích upravuje § 358 až 364 ObchZ. Uvedená úprava je postavena jako speciální vůči obecné úpravě započtení, která je obsažena v § 580 a 581 ObčZ.

Je třeba zdůraznit, že bez výjimky se zákaz kompenzace vztahuje na pohledávky za upsaný vlastní kapitál.

Zápočet pohledávek je nutné chápat jako formu úhrady ve výši určené smlouvo o výši vzájemného zápočtu s veškerými dopady ve vztahu k zápočtu postoupených eventuálně nakoupených pohledávek. V praxi se setkáváme jak s dvoustrannými, tak i vícestrannými zápočty. U vícestranných zápočtu je nutné dbát na to, aby kruh byl zcela uzavřen a smlouva byla všemi subjekty podepsána. Započítávat lze pohledávky a závazky k témuž subjektu a veškeré započítané pohledávky a závazky musí být jednotlivě specifikovány a doloženy řádnými doklady. Započítat lze pouze již vzniklé a trvající pohledávky.

V praxi se však velice často stává, že jedna ze stran odmítá komunikovat, případně nemá z jakýchkoli důvodů na započtení zájem. V takovém případě je možné započtení provést tzv. jednostranným úkonem, jež spočívá v tom, že jeden ze zúčastněných subjektů učiní vůči druhému projev vůle směřující k započtení. I když to právní úprava nevyklučuje z hlediska důkazního břemene je vhodné uzavírat zápočty výhradně písemnou formou. [2]

3.1.3 Postoupení pohledávek

Problematikou postoupení pohledávek se již stručně zabývala kapitola 3.4.1.1 *Změny v osobě věřitele nebo dlužníka*. Jedná se tedy o to, že věřitel může svou pohledávku postoupit i bez písemného souhlasu dlužníka jinému věřiteli. S postoupenou pohledávkou přechází i její příslušenství a všechna práva s ní spojená. Postoupení pohledávky je povinen postoupitel bez zbytečného odkladu oznámit dlužníkovi.

Postoupit nelze pohledávku:

- která končí smrtí věřitele,
- jejíž obsah by se změnil změnou věřitele,
- jenž není postižitelná výkonem rozhodnutí,
- jejíž postoupení by odporovalo dohodě s dlužníkem.

Snahou věřitele je postoupení pohledávek získat rychleji v pohledávce vážnoucí peněžní prostředky. [1], [2]

3.1.4 Kapitalizace pohledávek

Dalším způsobem, jakým lze řešit platební neschopnost dlužníka je kapitalizace pohledávek (debt-equity swap). Jde o převod pohledávky vůči společnosti na vlastnický podíl v této společnosti. Kapitalizace pohledávky započtením je realizována zvýšením základního jmění peněžítým vkladem. Věřitel upíše akcie za emisní kurz a závazek zaplatit zanikne započtením. Kapitalizace pohledávky splynutím spočívá ve zvýšení základního jmění nepeněžítým vkladem. Věřitel vkládá do základního jmění pohledávku postoupením pohledávky dlužníkovi, pohledávka zaniká splynutím osoby věřitele a dlužníka. [11]

Tento způsob řešení má ovšem smysl pouze u tzv. druhotné platební neschopnosti a má význam jako jedno z mnoha dalších ozdravných opatření. [1]

3.1.5 Rozhodčí řízení

Rozhodčí řízení je dnes ve světě hojně využívanou a uznávanou formou řešení sporů. Strany se v něm dohodnou svěřit právo rozhodovat o svých sporech neutrální třetí straně, která pro provedeném řízení vydá závazné a vykonatelné rozhodnutí.

Rozhodčí řízení se tradičně používalo v zahraničním obchodě a v souvislosti s přijetím zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, se jeho principy dostaly do povědomí podnikatelské veřejnosti.

Vznik rozhodčího řízení bývá obvykle smluvní na základě rozhodčí smlouvy. V té si smluvní strany stanoví, že o majetkových sporech mezi nimi, ve kterých by jinak byl příslušný státní soud, má rozhodovat jeden nebo několik rozhodců nebo stálý rozhodčí soud.

Výrok rozhodce má stejnou váhu jako rozsudek. Na závěr jednání vydá rozhodce zpravidla rozhodčí nález, který je doručením soudně vykonatelný. Proti vynesnému rozhodčímu nálezu, jímž se zpravidla rozhodčí řízení končí, neexistuje opravný prostředek (např. odvolání).

Rozhodování sporů je řešeno buď před stálými rozhodčími soudy nebo před rozhodci, které si zúčastněné strany zvolí. Podle toho rozlišujeme rozhodčí řízení ad hoc a rozhodčí řízení institucionální. [1]

3.1.5.1 Rozhodčí řízení ad hoc

Při rozhodčím řízení ad hoc rozhoduje jedna nebo více osob, které si strany vyberou za rozhodce. Rozhodci musí být nestranní a nezávislí. Tento způsob řízení může být značně rizikový. Strany si musí přesně a podrobně ujednat způsob jmenování rozhodců, rozhodčího senátu, rozsah jejich kompetence, musí se shodnout na osobě (osobách) rozhodce a na jeho odměně. [2]

3.1.5.2 Rozhodčí řízení institucionální

Rozhodčí řízení institucionální je v praxi upřednostňováno. Řízení je rozhodováno před rozhodčím soudem a probíhá podle jeho řádu, který je publikován v obchodním věstníku. V tomto případě je zajištěno kvalifikované rozhodování, neboť na listině rozhodců se zapisují osoby s určitou kvalifikací a předpoklady, řízení je organizováno sekretariátem rozhodčího soudu a jsou přesně stanoven poplatky za rozhodčí řízení. [2]

3.1.6 Notářský zápis

V případě, že se jedná o vyšší dlužnou částku a účetní jednotka nehodlá investovat do soudních poplatků, je vhodné právě zajistit nepopíratelné uznání dluhu dlužníkem.

Notářský zápis zajišťuje právní uznání dluhu. V případě nezaplacení dlužníkem notářský zápis je vykonatelný ve smyslu ust. § 274 písm. e) občanského soudního řádu, tzn. Věřiteli je umožněno vedení exekuce proti dlužníkovi na základě žádosti věřitele již bez další žaloby.

Notářský zápis lze uzavřít i v případech, kdy je již pohledávka splatná a věřitel je ochoten poskytnout dlužníkovi ke splacení dodatečnou lhůtu.

Uznání závazku formou notářského zápisu s doložkou přímé vykonatelnosti poskytuje věřiteli vysokou právní jistotu a zároveň mu zaručuje velmi výhodné postavení při případném exekučním vymáhání splatné pohledávky, která je takto zajištěna.

Uznání závazku formou notářského zápisu s doložkou přímé vykonatelnosti je vykonatelným titule. Tj. věřitel nemusí absolvovat zdoluhavé soudní řízení, ale může rovnou přistoupit „k výkonu rozhodnutí“. [1]

3.1.7 Exekutorský zápis

Exekutorský zápis je veřejnou listinou. Exekutorský zápis může být i o dohodě, kterou se účastník zaváže splnit pohledávku nebo jiný nárok druhého účastníka vyplývající ze závazkového právního vztahu, v níž svolí, aby podle tohoto zápisu byl nařízen a proveden výkon rozhodnutí nebo exekuce, jestliže svou povinnost řádně a včas nesplní. V případě, že dlužník svou povinnost obsaženou v exekutorském zápisu dobrovolně ve lhůtě nesplní, lze na základě tohoto zápisu vést exekuci a není již nutné absolvovat často zdlouhavé soudní řízení. Navíc lze tímto způsobem ušetřit peníze za soudní poplatek a náklady právního zastoupení. [1]

3.1.8 Mediační řízení

Mediace je vyjednávání o smírném řešení spolu za aktivní účasti třetí osoby – mediátora. V mediačním řízení zasedají za jednací stůl strany, které se chtějí domluvit za pomoci zprostředkujících odborníků, kterými jde o hledání řešení, nikoli o vítězství ve sporu.

Mediátor nemá pravomoc k vydání závazného rozhodnutí, nemá také žádnou donucovací pravomoc. Mediace je naprosto dobrovolný postup stran a vychází z jejich přání ukončit spor na základě oboustranně přijatelného konsensu. Výsledek mediačního řízení lze shrnout do podoby smlouvy, jejíž znění lze vymáhat. [1]

3.2 Vymáhání soudní cestou

Pod pojmem soudního vymáhání rozumíme zejména vymáhání pohledávky formou státního donucení. Tento způsob vymáhání zahrnuje prováděním následujících úkonů:

- podání žaloby,
- výkon rozhodnutí,
- přihlášení pohledávky do insolvenčního řízení,

podání návrhu na prohlášení insolvenčního řízení na majetek dlužníka a účast v tomto řízení. [2]

3.2.1 Žaloba

Podání žaloby musí obsahovat základní údaje všech účastníků nebo jejich zástupců v předepsané formě, přesné vyličení skutečností, označení důkazů a musí být patrné, čeho se navrhovatel domáhá. Návrh se podává v předepsaném počtu stejnopisů u místně a věcně příslušného orgánu (§ 84 a § 9 OSŘ). [10]

Věřitel před podáním žaloby musí tedy vědět, na který soud se s uplatněním svého práva může obrátit. Zákon při regulaci místní příslušnosti vychází ze zásady, že místně příslušným soudem je obecný soud odpůrce. Obecným soudem občana je soud, v jehož obvodu má občan bydliště. U právnické osoby je obecným soudem soud, v jehož obvodu má právnická osoba sídlo.

Dále by měl věřitel (v soudním sporu označován jako žalobce) uvážit, zda se v soudním řízení k zajištění kvalifikovaného uplatnění svých práv nenechá zastupovat právním zástupcem – advokátem nebo komerčním právníkem, který mu poskytne kvalifikovanou právní pomoc.

Při podání žaloby je dále třeba přiložit veškeré důkazy, tj. písemnosti a doklady prokazující existenci pohledávky. Součástí dokladů přiložených k žalobě by měly být i upomínky – výzvy k zaplacení dlužné částky, které mohou obsahovat i vyčíslení úroků z prodlení.

Doručením žaloby soudu je zahájeno řízení, které je vždy ukončeno jedním ze tří rozhodnutí:

- **rozsudkem** - soud rozhoduje ve věci samé (lze vždy podat odvolání),
- **usnesením** – soud rozhoduje ve všech případech (někdy je odvolání vyloučeno),
- **platebním rozkazem.**

3.2.1.1 Platební rozkaz

Platební rozkaz je formou zkráceného soudního řízení a vydává se pouze v případě, je-li v žalobě uplatněno právo na zaplacení peněžité částky a vyplývá-li uplatněné právo ze skutečností uvedených žalobcem.

Soud může vydat **platební rozkaz** i bez výslovné žádosti žalobce a bez slyšení žalovaného. Platební rozkaz nelze vydat, není-li znám pobyt žalovaného nebo má-li být platební rozkaz

doručen žalovanému do ciziny. Platební rozkaz je třeba doručit všem žalovaným do vlastních rukou, náhradní doručení je vyloučeno. V platebním rozkazu žalovanému uloží, aby do 15 dnů od doručení platebního rozkazu žalobci zaplatil uplatněnou pohledávku a náklady řízení nebo aby v téže lhůtě podal odpor u soudu, který platební rozkaz vydal.

Pokud žalovaný podá proti platebnímu rozkazu odpor nebo nelze-li platební rozkaz vydat, soud nařídí jednání. [19]

3.2.1.2 Směnečný platební rozkaz

Směnečný platební rozkaz je zvláštní druh platebního rozkazu, kterým soud přikazuje žalovanému, aby zaplatil žalobcem požadovanou částku ze směnky nebo šeku. Úprava směnečného platebního rozkazu je vůči obecnému platebnímu rozkazu speciální, oba právní instituty se však dosti podstatně odlišují.

Směnečný platební rozkaz se vydává pouze na návrh a žalobce musí vedle případných dalších listin k návrhu přiložit nebo předložit předmětnou směnku nebo šek, a to v prvopisu. Nemá-li soud o pravosti tohoto cenného papíru pochybnosti, vydá směnečný platební rozkaz, v němž žalovanému uloží zaplatit požadovanou částku do tří dnů (nikoli do 15 dnů jako v případě obecného platebního rozkazu) od právní moci platebního rozkazu, nebo ve stejné lhůtě podat námitky. Směnečné námitky lze uplatnit pouze v této lhůtě, k pozdějším námitkám již nelze přihlídnout, a na rozdíl od odporu musí být řádně odůvodněny.

Podáním odůvodněných námitek směnečný platební rozkaz nepozbývá účinků tak jako obecný platební rozkaz, proti němuž byl podán odpor, pouze až do rozhodnutí soudu o žalobě nenabývá právní moci. V rozsudku soud rozhodne, zda směnečný platební rozkaz ponechá v platnosti nebo jej zcela nebo zčásti zruší. [16]

3.2.2 Výkon rozhodnutí

Paralelně vedle sebe existují dvě možnosti vymáhání pohledávek výkonem rozhodnutí:

- exekuce,
- soudní výkon rozhodnutí.

Oba instituty slouží věřitelům k vymáhání svých pohledávek za dlužníky, nicméně jejich průběh je trochu odlišný.

Hlavním rozdílem mezi těmito dvěma typy je především skutečnost, že zatímco u exekuce ponecháte způsob jejího provedení na exekutorovi – tedy exekutor sám v daném případě rozhoduje o tom, zda nařídí srážky ze mzdy, prodej movitých či nemovitých věcí a podobně, v případě soudního výkonu rozhodnutí musí věřitel podat soudu návrh na výkon rozhodnutí konkrétním věřitelem vybraným způsobem. Tedy u výkonu rozhodnutí věřitel sám zvažuje nejvhodnější řešení, hledá majetek či zaměstnavatele dlužníka a je tedy on sám tím, kdo se aktivně podílí na vymáhání své pohledávky. Naopak v případě exekuce veškerá hledání a rozhodování ponechává věřitel čistě na exekutorovi.

Exekuci, provádí soudní exekutor, který má sám zájem na tom, aby exekuce dopadla úspěšně, neboť svou odměnu a náklady musí po dlužníkovi vymoci stejně jako pohledávku věřitele. Naproti tomu soudní vykonavatel jako zaměstnanec konkrétního soudu nemusí být na dané věci tak moc zainteresován.

I když je tedy na první pohled celkem zřejmá výhodnost vymáhání pohledávky prostřednictvím exekutora, stále ještě mnoho věřitelů raději volí cestu soudního výkonu rozhodnutí. Hlavním důvodem jsou peníze. Za podání návrhu na výkon rozhodnutí zaplatí navrhovatel tzn. věřitel soudní poplatek ve výši 2 % z vymáhané částky. Naproti tomu někteří exekutoři požadují po věřiteli zaplacení zálohy na odměnu za provedení exekuce, která může činit až 30 % z jejich celkové odměny a tato částka pak může převýšit uvedený soudní poplatek za výkon rozhodnutí.

Je však zapotřebí upozornit, že ne všichni exekutoři tuto zálohu požadují a pokud ano, ne vždy činí oněch 30 %.

Dalším rozdílem mezi oběma způsoby je také výkon prodejem movitých věcí. V případě soudního výkonu rozhodnutí totiž soudní vykonavatel, který přijde do bytu povinného, tyto jeho movité věci pouze sepíše a označí nálepkami. Naproti tomu exekutor je povinen tyto věci, které sepsal, rovněž zajistit, což dost často znamená jejich fyzický odvoz do nějakého skladu exekutora; záleží však na povaze a charakteru těchto věcí.

Tedy, každá z uvedených možností tak má své výhody a nevýhody a vždy bude záležet na konkrétním případě a konkrétním dlužníku a rovněž na zkušenostech věřitele s tím kterým způsobem. [12]

3.2.3 Insolvenční řízení

Dne 1. ledna 2008 nabyl účinnosti zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (dále jen „insolvenční zákon“), jenž nahradil zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání. Nový **insolvenční zákon** zásadním způsobem mění právní prostředí, v němž se řeší situace dlužníka, který se ocitnul **v úpadku**. Insolvenční zákon poskytuje věřitelům více možností jak se domoci svých pohledávek než předchozí právní normy. Insolvenční zákon řeší úpadek či hrozící úpadek dlužníka soudním (insolvenčním) řízením zákonem daným způsobem tak, aby došlo k uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčených dlužníkovým úpadkem nebo hrozícím úpadkem, k co nejvyššímu a zásadně poměrnému uspokojení věřitelů. [10]

3.2.3.1 Úpadek

Insolvenčním řízením je soudní řízení, jehož předmětem je dlužníkuv úpadek nebo hrozící úpadek a způsob jeho řešení. **Úpadek** definuje § 3. Dlužník je v úpadku, jestliže má:

- více věřitelů,
- peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti,
- tyto závazky není schopen plnit.

Předmětem řízení může být i **hrozící úpadek**. Dlužník (nikoli však věřitel) může podat návrh na insolvenční řízení nejen tehdy, když se dlužník ocitl v úpadku, ale i tehdy, kdy dlužníkovi úpadek teprve hrozí. O hrozící úpadek jde tehdy, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků. [20]

3.2.3.2 Návrh na insolvenční řízení

Insolvenční řízení lze zahájit pouze na návrh; soud tedy sám od sebe řízení zahájit nemůže. **Návrh musí podat buď dlužník, nebo věřitel**, oba si mohou zvolit buď cestu písemnou, nebo elektronickou. Je-li návrh podáván písemně, musí být opatřen úředně ověřeným podpisem.

Pokud návrh podává dlužník sám na sebe, musí uvést, proč se domnívá, že je v úpadku, doložit to důkazy a dodat další informace, které vyžaduje zákon (seznam majetku, dluhů, závazků a některé další zákonem stanovené požadavky).

Dále může dlužník v návrhu uvést, jak má být podle jeho názoru úpadek řešen; dlužník, který se chce oddlužit, tak pak dokonce učinit musí - spolu s návrhem je totiž v takovém případě nutné rovnou spojit i návrh na oddlužení.

Podává-li návrh věřitel, uvede, proč si myslí, že daný dlužník je v úpadku, doloží to důkazy a připojí přihlášku své pohledávky. Ať už podává návrh dlužník nebo věřitel, musí být vždy jasně specifikováno, kdo je navrhovatel a kdo dlužník a proč existuje předpoklad úpadku. Návrh musí směřovat na krajský soud, v jehož obvodu má bydliště nebo sídlo dlužník; je-li podáno nesprávnému soudu, soudy si mezi sebou návrh přepošlou. [15]

3.2.3.3 Způsoby řešení úpadku

V první fázi insolvenčního řízení rozhodne soud, zda jsou splněny podmínky pro řešení majetkových problémů dlužníka tím, že rozhodne o úpadku. V druhé fázi následně soud rozhodne o způsobu řešení úpadku. Zákon v § 4 uvádí následující způsoby řešení úpadku:

- konkurs (rozhodnutí o prohlášení konkursu),
- reorganizace (rozhodnutí o povolení reorganizace),
- oddlužení (rozhodnutí o povolení oddlužení),
- zvláštní způsoby řešení úpadku – určité subjekty nebo určité druhy případů.

Konkurs

Konkurs dle nového insolvenčního zákona je upraven v zásadě obdobně podobě jako v konkursním zákoně. Jedná se v podstatě o tzv. likvidační cestu, kdy je zpeněžen majetek dlužníka (není vyloučeno ani zpeněžení podniku dlužníka) a výtěžek dle pravidel rozdělen mezi věřitele. V případě, že dlužníkem je fyzická osoba-nepodnikatel nebo roční obrat dlužníka nepřesahuje 2 mil. Kč a nemá více než 50 zaměstnanců, může soud rozhodnout o tzv. nepatrném konkursu, který je zjednodušeně řečeno zkrácenou a zjednodušenou formou konkursu.

Reorganizace

Reorganizace dle insolvenčního zákona je určena zejména, ale nikoliv výlučně, pro velké dlužníky- podnikatele, jejichž roční obrat činí minimálně 100 mil. Kč nebo mají-li více než 100 zaměstnanců. Reorganizace je dále určena pro ostatní dlužníky-podnikatele, kteří se na reorganizaci dohodnou se svými věřiteli = tzv. předbalená reorganizace, u které nezáleží na

ročním obratu nebo počtu zaměstnanců, ale na tom, zda je skutečně co reorganizovat. Dlužníci v procesu reorganizace musí být schopni za určitých podmínek dále pokračovat v podnikání. Základním principem reorganizace je dosažení vyššího uspokojení oproti konkursu za současného zachování podniku dlužníka.

Oddlužení

Institut oddlužení dle insolvenčního zákona je určen pro dlužníky-nepodnikatele, kteří jsou schopni svým nezajištěným věřitelům jednorázově nebo ve splátkách po dobu nejdéle 5 let uhradit alespoň 30 % jejich pohledávek. Možnost oddlužit se poskytuje dlužníkovi druhou šanci tak, že po uhrazení alespoň 30 % závazků (příp. méně, pokud věřitelé souhlasí) je dlužník osvobozen od placení zbytku závazků. Nesmí se však jednat o nepoctivý záměr dlužníka a dlužník musí splnit přísné podmínky! Dlužníku, který o to požádal v návrhu na povolení oddlužení, může insolvenční soud stanovit jinou výši (nižší než zákonem určených) měsíčních splátek, pokud bude schopen svým nezajištěným věřitelům uhradit alespoň 50 % jejich pohledávek (je možné se s věřiteli dohodnout jinak). Oddlužení není určeno pro řešení podnikatelských dluhů, tedy se posuzuje nejen to, zda je dlužník v době podání návrhu na povolení oddlužení nepodnikatel, ale také povaha jeho dluhů. [15]

3.2.3.4 Insolvenční rejstřík

Insolvenční zákon nabízí v nejširší možné míře informace o všech insolvenčních řízeních. **Insolvenční rejstřík**, který se stal novým informačním systémem veřejné správy, je spravován Ministerstvem spravedlnosti. **Insolvenční rejstřík je veřejně přístupný.**

Účel insolvenčního rejstříku

- zdroj informací,
- nástroj doručování většiny soudních rozhodnutí a jiných písemností,
- veřejná a snadná dostupnost,
- uživatelská přátelskost,
- motivace k *aktivnímu* zapojení účastníků insolvenčního řízení,
 - pravidelné sledování insolvenčního řízení,

- vyhledávání důležitých informací.

Insolvenční rejstřík obsahuje:

- veškerá rozhodnutí insolvenčního soudu vydaná v insolvenčním řízení,
- veškerá podání, která se vkládají do soudního spisu vedeného insolvenčním soudem ohledně dlužníka,
- zákonem stanovené informace o insolvenčních správcích,
- zákonem stanovené informace o dlužnících,
- informace o hlavních řízeních probíhajících v členských státech EU. [15]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 PROFIL SPOLEČNOSTI

Společnost ABC, a. s. (dále jen Banka ABC, a. s. nebo Banka) je univerzální bankou se širokou nabídkou služeb v oblasti drobného, podnikového a investičního bankovníctví. Společnosti finanční skupiny ABC nabízejí další specializované služby, mezi které patří penzijní připojištění, stavební spoření, factoring, spotřebitelské úvěry a pojištění, dostupné prostřednictvím sítě poboček ABC, přímého bankovníctví a vlastní distribuční sítě.

Služby samotné společnosti využívalo téměř 1,63 milionů zákazníků prostřednictvím 394 poboček a 673 bankomatů po celé České republice a také formou telefonního, internetového a mobilního bankovníctví. V rámci pobočkové sítě Banka vybudovala 20 specializovaných business center pro střední podniky a municipality a 4 centra pro velké podniky.

4.1 Historie společnosti

Banka byla založena v roce 1990 jako státní instituce a v roce 1992 byla transformována na akciovou společnost. Akcie společnosti jsou kótovány na Burze cenných papírů Praha již od jejího vzniku a také v RM-Systému. Globální depozitní certifikáty (GDR) zastupující akcie Banky se obchodují na Burze cenných papírů v Londýně (London Stock Exchange) od roku 1995.

4.2 Činnost společnosti

Banka usiluje o neustálé posilování vztahu se svými zákazníky. Inovace finančních služeb a produktů mají za cíl co nejlépe postihnout měnící se požadavky klientů a umožnit sestavení nabídky na míru konkrétnímu zákazníkovi. Široká nabídka služeb zahrnuje hypoteční úvěry, spotřebitelské půjčky a kreditní karty, stavební spoření a úvěry, životní a neživotní pojištění, penzijní připojištění, investice do podílových fondů, leasingové a factoringové služby, správu aktiv, správu cenných papírů, finanční poradenství atd.

Po závazku garantované úrovně služeb, který společnost přijala jako první na českém trhu, se Banka přihlásila rovněž ke Kodexu vztahů mezi bankami a klienty, vypracovanému v rámci České bankovní asociace.

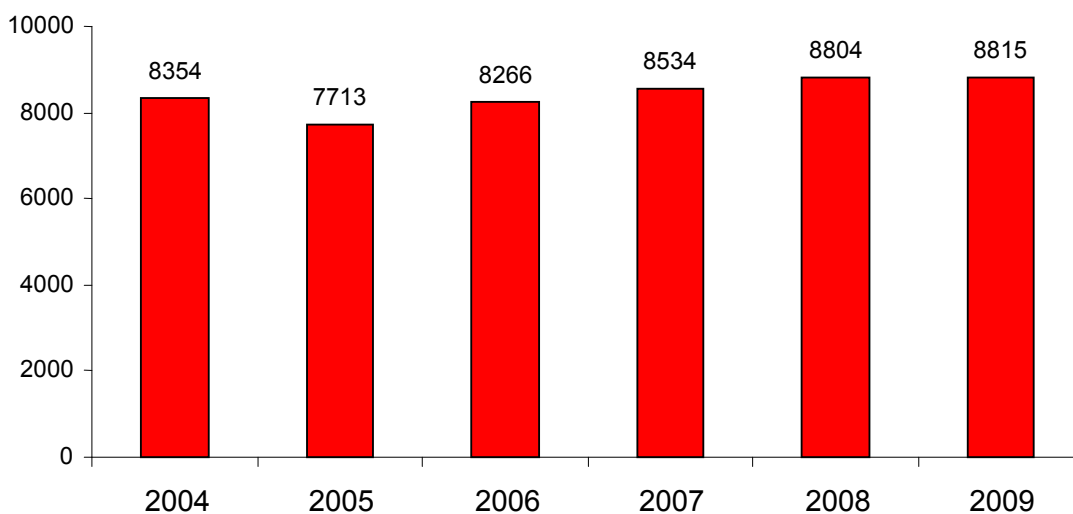
4.3 Rating

Kreditní rating Banky byl v některých případech vyšší než rating České republiky, což odráží kapitálovou sílu, výbornou likviditu a zdravé hospodaření této instituce. Ratingová agentura Standard & Poor's potvrdila v současné době rating Banky na úrovni A/A-1 se stabilním výhledem, tedy rating na úrovni České republiky a nejlepší rating a výhled z českých bank.

4.4 Zaměstnanci společnosti

Strategie Banky v oblasti lidských zdrojů je nastavena s dlouhodobou perspektivou. Základním posláním je budovat se zaměstnanci, podobně jako s klienty, dlouhodobý profesionální vztah založený na otevřené a transparentní oboustranné komunikaci. Cílem Banky jako zaměstnavatele je umožnit kontinuální profesní rozvoj všem svým zaměstnancům.

Obr. 3 - Průměrný přepočtený počet zaměstnanců Banky [Vlastní zpracování].

4.5 Analýza SWOT

4.5.1 Silné stránky

- jedna z nejvýznamnějších bankovních institucí v České republice,
- součást silné mezinárodní skupiny,
- vyvážený model univerzálního bankovníctví,

- komplexní nabídka finančních produktů a služeb,
- dlouhá tradice,
- velké množství inovací,
- kvalifikování, loajální a stabilní zaměstnanci,
- obezřetné řízení rizik,
- vysoká provozní efektivita,
- kvantitativně i kvalitativně rozšířená distribuční síť.

4.5.2 Slabé stránky

- vysoké poplatky,
- nedůsledně nastaven systém vnitřních kontrol,
- složitá koordinace procesů.

4.5.3 Příležitosti

- výrazný střednědobý potenciál růstu v některých produktových segmentech (např. úvěry, investiční produkty),
- rozvoj alternativních prodejních kanálů (internet a telefonní bankovníctví),
- měnící se požadavky klientů,
- finanční potřeby klientů během současného ekonomického zpomalení.

4.5.4 Ohrožení

- zpomalení hospodářského růstu,
- pokles hodnoty akcií společnosti,
- podvodné obchody,
- v důsledku zvyšující se nezaměstnanosti se snižuje schopnost klientů splácet úvěry,
- konkurence ostatních bank v řadě oblastí (nižší úrok a poplatky, vyšší zhodnocení),
- legislativní omezení.

5 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU POHLEDÁVEK V BANCE ABC, A. S.

Největší a nejvýznamnější část pohledávek vzniká z úvěrové činnosti Banky, tj. z poskytování nejrůznějších druhů úvěrů fyzickým a právnickým osobám a také veřejnému sektoru. Bance však vznikají pohledávky i z jiných důvodů. Může se jednat například o pohledávky za bankami, které zahrnují vklady u bank, dluhopisy bank pořízené v primárních emisích určené k obchodování, úvěry a jiné pohledávky za bankami, úvěry poskytnuté ČNB, termínované vklady u bank, pohledávky z obchodování s cennými papíry a z emise vlastních cenných papírů apod.

Ve své práci se nadále budu zabývat pouze pohledávkami plynoucí Bance za jinými než úvěrovými institucemi, tj. pohledávkami, které vznikají při poskytování úvěrů fyzickým, osobám, podnikům a veřejnému sektoru (bez ostatních pohledávek za klienty) a to za období roku 2006 až 2009.

5.1 Vliv růstu zadlužení v ČR na pohledávky z úvěrů

Výše pohledávek Banky ABC, a. s. vyplývajících z poskytnutých úvěrů klientům je závislá na celé řadě faktorů. V první řadě jde především o poptávku po úvěrech. Tu ovlivňuje jednak výše úrokových sazeb, hospodářská situace, dále pak například zvyklosti obyvatel – zda si na své potřeby raději našetří nebo se nebrání zadlužení apod.

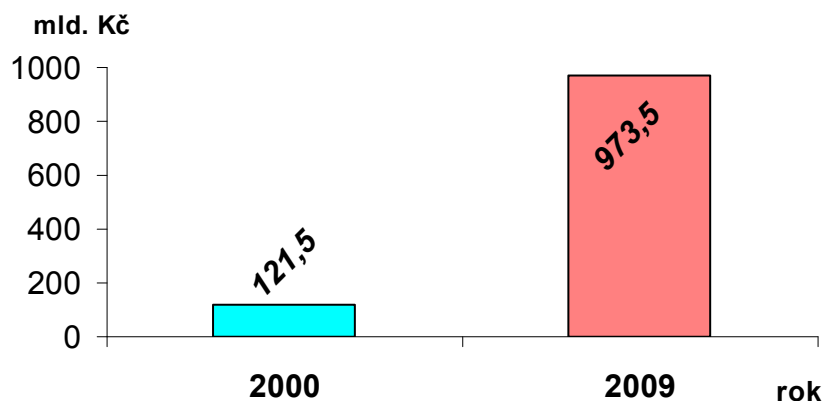
V následujících podkapitolách bude analyzováno zadlužování domácností a podniků k v České republice. Cílem se vysledovat trend trhu s úvěry, který ovlivňuje výši pohledávek Banky ABC, a. s., vyplývajících z její úvěrové činnosti.

5.1.1 Zadlužování domácností

Trendem v českých domácnostech se v posledních letech stalo zvyšování životního standardu na úkor jejich většího zadlužování. Podle Českého statistického úřadu tak zadlužení Čechů vzrostlo proti roku 2000 osmkrát. Na konci loňského roku dlužily tuzemské domácnosti bankám 973,5 miliardy korun, přitom ještě v roce 2000 to bylo "pouhých" 121,5 miliardy korun. Nyní se celkový dluh přehoupl již přes 1 bilion korun. Češi stále více navštěvují poradny pro řešení finančních obtíží. Počet žádostí o pomoc v souvislosti s dluhy se za dva roky až ztrojnásobil. Dramaticky zvýšené relativní zadlužení však úřad nepovažuje za

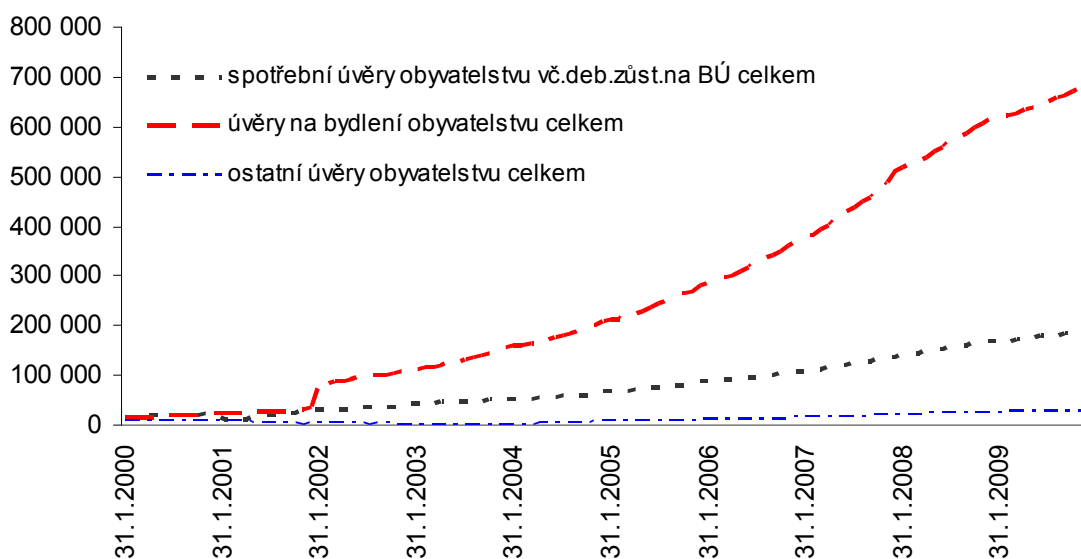
rizikové. Přes rychlý růst zůstává české zadlužení oproti eurozóně na polovičních hodnotách.

Obr. 4 - Kolik Češi dlužili a dluží v bankách [Vlastní zpracování].

Na co si Češi nejvíce půjčují? Převážnou většinu objemu úvěrů již od roku 2002 tvoří úvěry na bydlení. Nejvíce půjčky na bydlení vzrostly v roce 2007, kdy přírůstek činil téměř 140 miliard korun, loni byl již meziroční přírůstek oproti této sumě pouze poloviční. Domácnosti se zadlužily například kvůli vysokým výdajům na spotřebu. Vůbec nejrychleji rostly výdaje na telekomunikační služby, vzdělání a zdraví. Domácnosti k vyšší spotřebě podle statistiků motivovala snadná dostupnost peněz. Koncem loňského roku dlužily domácnosti na půjčkách na spotřebu 150,4 miliardy korun.

Obr. 5 - Vývoj jednotlivých typů úvěrů obyvatelstvu (v mil. Kč) [Zdroj: ČNB].

Predikce dalšího zadlužování domácností

Úvěry domácnostem mají na rozdíl od firemních půjček často velmi dlouhou dobu splatnosti a jejich objem tolik nekolísá. Loňské zvyšování úvěrů domácnostem je zřejmě především prodloužením rychlého růstu v předchozích letech, a to hlavně u hypoték. Ty jsou splatné až za několik desítek let, proto zůstávají v bilancích bank (na rozdíl od krátkodobých provozních úvěrů pro firmy).

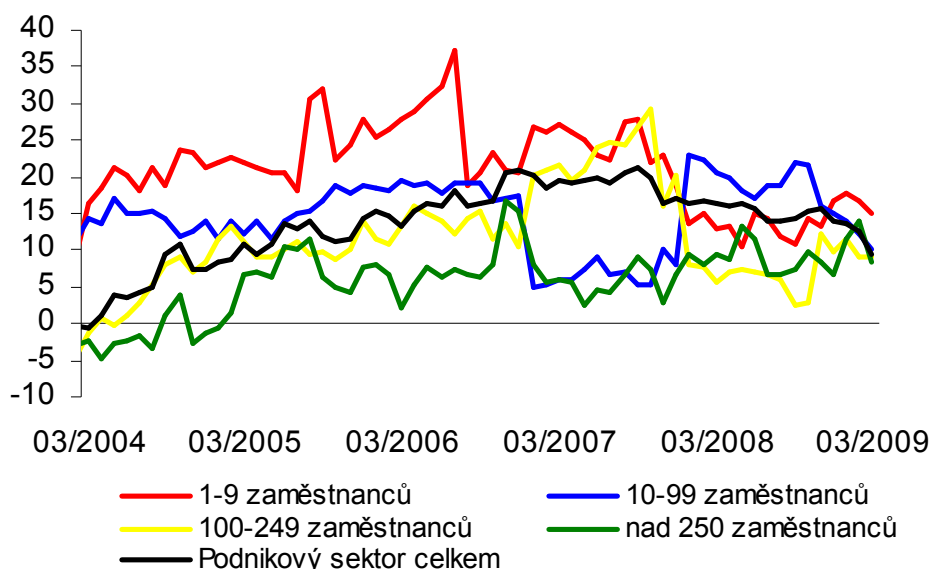
U domácností se současná krize projevuje postupně, míra nezaměstnanosti teprve vrcholí, zatímco podniky to nejhorší zřejmě zažily už v loňském prvním čtvrtletí. Růst u poskytnutých spotřebitelských úvěrů během loňského roku postupně klesal, v dalších čtvrtletích by měl tento trend pokračovat, když rostoucí nezaměstnanost a zhoršená kvalita úvěrového portfolia povede banky k větší ostražitosti.

Přes očekávaný nárůst nezaměstnanosti by se však mělo celkové zadlužení českých domácností podle odborníků dále zvyšovat. Ti předpokládají, že úvěry domácnostem porostou i v letošním roce, i když velmi pomalým tempem.

5.1.2 Zadlužení podniků

Na rozdíl od domácností v loňském roce zadluženost českých podniků u bank klesla. Podle údajů České národní banky se snížil objem úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům za loňský rok o 8,1 procenta na 636 miliard Kč.

Obr. 6 - Dynamika úvěrového vývoje (měsíční data, meziroční růst úvěrů podnikům dle počtu zaměstnanců v %) [Pramen: ČNB (Centrální registr úvěrů)].

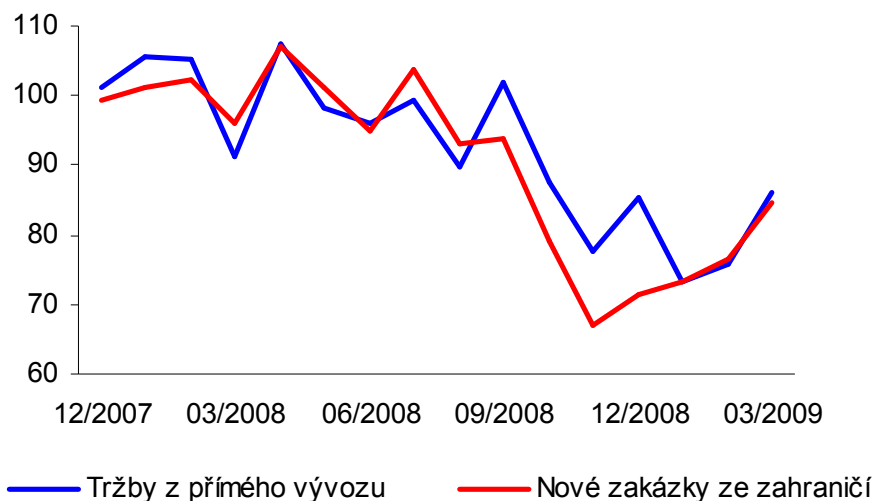

Snížení zadluženosti českých podniků ovlivnila ekonomická krize. Celkový stav poskytnutých úvěrů klesl v minulém roce zejména v souvislosti s poklesem poptávky po provozních a investičních úvěrech v důsledku poklesu ekonomické aktivity podniků.

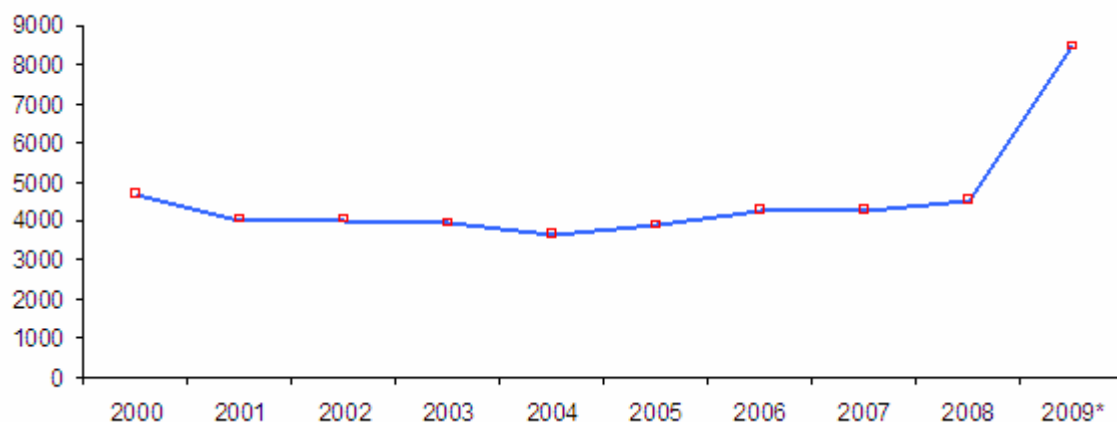
Podnikové úvěry v průběhu ekonomického cyklu kolísají mnohem více a reagují na vývoj hospodářství dříve než půjčky domácností. Podnikům od začátku krize velmi rychle ubylo zakázek a mnohé se dostaly do takové finanční situace, že nebyly schopny získat od bank nejen investiční, ale i provozní úvěry. Proto je pokles zadlužení znatelný u podniků již od přelomu let 2008 a 2009.

Analytici potvrzují, že firmy začaly výrazně omezovat svoje zásoby, z jejich pohledu tedy klesla poptávka po krátkodobých úvěrech. Na druhou stranu banky se staly více ostražitější, jelikož české firmy jsou velmi často exportně zaměřené a dalo se předpokládat, že krize v zahraničí se nejvíce přenesla právě na ně. Tento vývoj samozřejmě podporoval i pokles produkce, objednávek, ziskovosti a předpokládaný růst bankrotů, a to nejen u proexportně zaměřených podniků.

Obr. 7 - Nové zakázky ze zahraničí a tržby z přímého vývozu (měsíční data, meziroční index v %) [Zdroj ČSÚ].

Obr. 8 - Počet podaných návrhů na konkurz [Zdroj: ČSÚ].

Predikce zadlužování podniků

Objem podnikových úvěrů by měl letos mírně vzrůst. Výraznějšímu zvyšování ovšem bude bránit očekávaný nárůst bankrotů a nízká ziskovost, což povede banky k opatrnosti. U investičních úvěrů lze očekávat i nízkou poptávku ze strany podniků, jelikož vysoké volné kapacity nenutí firmy investovat. Nelze ovšem vyloučit, že úvěry podnikům budou v letošním roce dále klesat. Pokud v souvislosti s poklesem výroby podniky sníží poptávku po nových krátkodobých úvěrech, objem celkových úvěrů může klesat. Další vývoj bude záviset na oživení ekonomiky. [14]

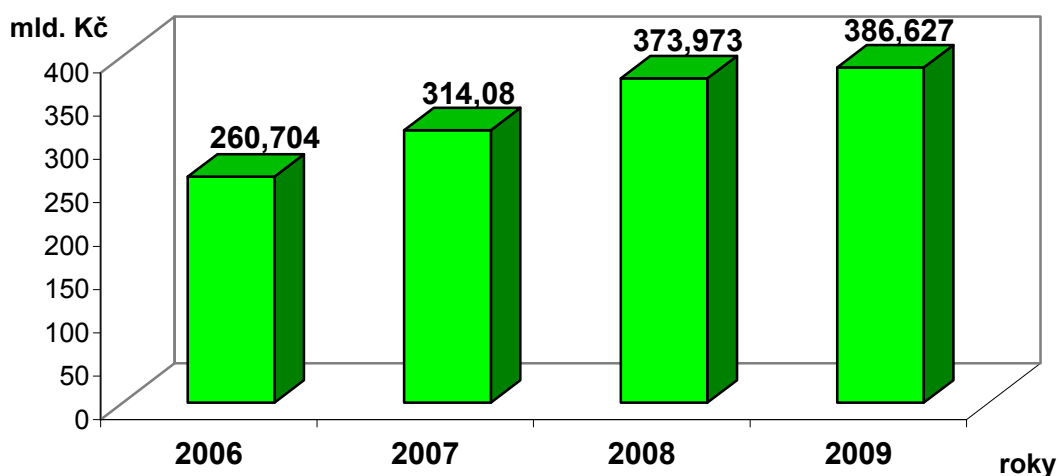
5.2 Vývoj celkových pohledávek Banky ABC, a. s. za sledované období

Že si české domácnosti stále více půjčují na své potřeby, potvrzuje i vývoj pohledávek plynoucí z úvěrové činnosti Banky ABC, a. s., které kopírují trend celého trhu (viz Tab. 2 a Obr. 9).

Tab. 2 - Vývoj pohledávek Banky ABC, a. s. za sledované období 2006 – 2009
[Vlastní zpracování].

Rok	Výše pohledávek [mld. Kč]	Absolutní přírůstek [mld. Kč]	Relativní přírůstek [%]
2006	260,704	x	x
2007	314,080	53,376	20,47%
2008	373,973	59,893	19,07%
2009	386,627	12,654	3,38%

Obr. 9 - Vývoj pohledávek Banky ABC, a. s. vyplývající z úvěrové činnosti
[Vlastní zpracování].

Během celého sledovaného období let 2006 až 2009 vidíme růst pohledávek Banky. Největší nárůst byl zaznamenán v roce 2007 a to o celých 20,47 %, což odpovídá výsledkům analýzy zadluženosti v předchozí kapitole, kdy právě v tomto období nejvíce vzrostly půjčky na bydlení. Nejnižší růst pohledávek byl v roce 2009, a to o 3,38 % na 386,6 miliardy Kč. Za tento nižší růst oproti předchozím letům může především zpomalení celého hypotečního trhu a trvající ekonomická recese, která brzdila i růst úvěrování podniků a podnikatelů.

Tab. 3 - Souhrnné ukazatele vývoje pohledávek Banky ABC, a.s.

[Vlastní zpracování].

<i>Průměrný absolutní přírůstek</i>	<i>Průměrný koeficient růstu</i>	<i>Predikce 2010</i>
42 mld. Kč	14 %	440,9 mld. Kč

Dle Tab 3. činí průměrný absolutní přírůstek pohledávek za sledované období 42 mld. Kč, což představuje 14 % růst. Jestliže z těchto dat statisticky vyčíslíme predikci na rok 2010, měla by činit celková výše pohledávek z úvěrové činnosti Banky ABC, a. s. pro tento rok asi 440,9 mld. Kč.

I když lze z uvedené analýzy usoudit, že pohledávky Banky ABC, a. s. se budou i nadále zvyšovat, je velice pravděpodobné, že dynamika růstu bude nižší než průměrný koeficient růstu za sledované období. Predikce na rok 2010 ve výši 440,9 mld. Kč je tedy nadhodnocena.

Důvodem nižšího růstu pohledávek jsou přísnější pravidla Banky při poskytování úvěrů v důsledku trvající ekonomické recese. Vzhledem k rostoucí nezaměstnanosti by Banka ABC, a.s. měla být při poskytování úvěru domácnostem obezřetná. Přijde-li totiž domácnost o část svých příjmů díky ztrátě zaměstnání jednoho z jejích členů, může mít problém se splácením svých půjček a v krajním případě se mohou stát tyto pohledávky Banky ztrátové.

V případě podniků může dojít k mírném růstu poskytnutých půjček. Podmínkou je ovšem oživení ekonomiky. Banka ABC, a. s. by však měla být i v tomto případě opatrná a sledovat ziskovost a perspektivu jednotlivých podniků.

5.2.1 Klasifikace pohledávek

Banka ABC, a.s. zařazuje všechny své pohledávky z úvěrové činnosti do pěti kategorií stanovených opatřením ČNB 123/2007 s ohledem na kvantitativní kritéria (platební morálka dlužníka, účetní výkazy) a kvalitativní kritéria (např. detailní informace o klientovi, skóring chování). Toto členění je následující:

- standardní,
- sledované,

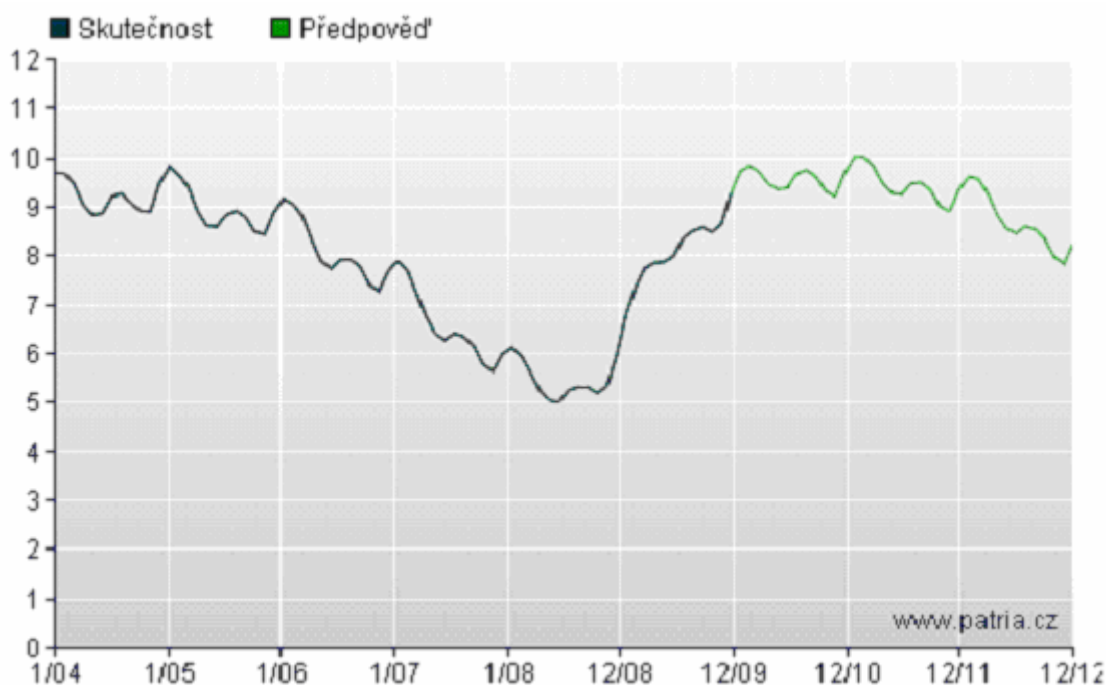
- nestandardní,
- pochybné,
- ztrátové. [18]

Standardní a sledované pohledávky bývají souhrnně označeny jako pohledávky bez selhání dlužníka. Nestandardní, pochybné a ztrátové pohledávky nesou označení jako pohledávky v selhání.

Úvěr v selhání- jsou to půjčky, k nimž již Banky musí vytvářet opravné položky, a více méně nepočítá s jejich návratností. České banky sice utrpěly relativně nízké ztráty z investic do toxických aktiv, ale zhoršení ekonomické situace se promítne do kvality jejich úvěrových portfolií.

Vzhledem k současné ekonomické situaci v České republice, lze tedy předpokládat růst pohledávek v selhání. Nesplácení úvěrů totiž přímo úměrně kopíruje nezaměstnanost, která v současné době dosahuje až 9,9 %.

Obr. 10 - Nezaměstnanost ČR (v %) [Zdroj: Patria Finance].

Běžný klient banky nemá důvod úvěr nesplácet, nejde-li o úvěrový podvod. Ale jakmile přijde o práci, většinou dochází prvotně k přerušení splácení úvěru oproti jiným výdajům. V současné době lze tedy předpokládat růst podílu úvěrů v selhání viz. Tab. 4

Tab. 4 - Tři scénáře vývoje úvěru v selhání [Zdroj: Patria Finance].

<i>Základní scénář</i>		
Rok	2010	2011
Růst HDP	0,8	4,0
Podíl úvěrů v selhání (průměr)	7,8	9,0
<i>Optimistický scénář</i>		
Rok	2010	2011
Růst HDP	2,8	6,0
Podíl úvěrů v selhání (průměr)	7,4	7,7
<i>Pesimistický scénář</i>		
Rok	2010	2011
Růst HDP	-1,2	2,0
Podíl úvěrů v selhání (průměr)	8,3	10,4

5.2.1.1 Vývoj standardních pohledávek Banky ABC, a. s.

Standardní pohledávkou se rozumí pohledávka, o jejímž úplném splacení není důvodu pochybovat. Splátky jistiny a příslušenství jsou řádně hrazeny, žádná z nich není po splatnosti déle než 30 dní, žádná z pohledávek za dlužníkem nebyla v posledních dvou letech z důvodu zhoršení jeho finanční situace restrukturalizována.

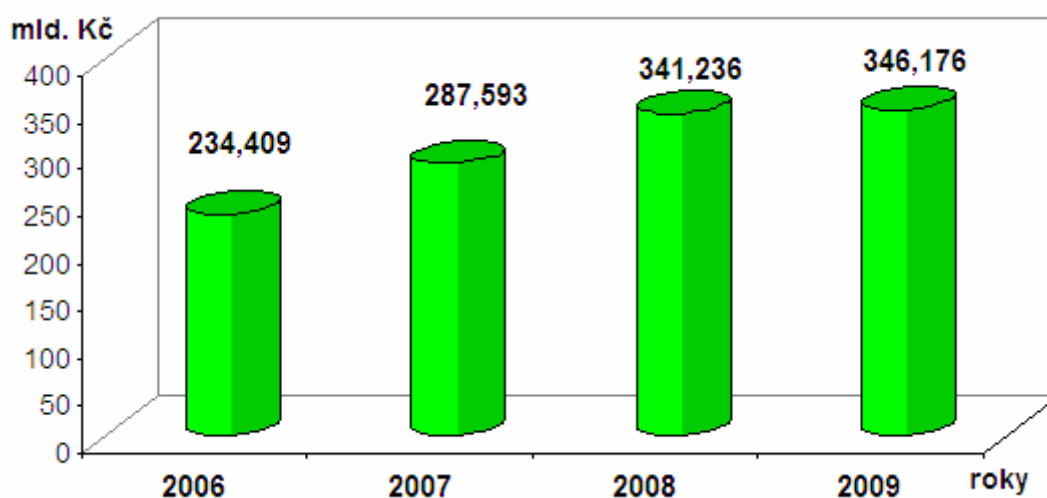
Tyto pohledávky jsou pro Banku ABC, a. s. velmi výhodné, protože s nimi nejsou spojeny žádné vedlejší náklady např. náklady s jejich vymáháním. Banka má téměř stoprocentní jistotu, že ji bude zaplácena celá výše pohledávky, tzn. výše poskytnutého úvěru i se všemi úroky.

Tab. 5 - Vývoj standardních pohledávek Banky ABC, a. s. [Vlastní zpracování].

Rok	Výše pohledávek [mld. Kč]	Absolutní přírůstek [mld. Kč]	Relativní přírůstek [%]
2006	234,409	x	x
2007	287,593	53,184	22,69%
2008	341,236	53,643	18,65%
2009	346,176	4,94	1,45%

Obr. 11 - Standardní pohledávky Banky ABC, a. s. v letech 2006 – 2009

[Vlastní zpracování].

Z Tab. 5 i Obr. 11 vidíme že největší nárůst těchto pohledávek byl zaznamenán v roce 2007 a to o 22,69 % na 287,539 mld. Kč. Nejnižší nárůst vykazuje rok 2009, kdy se standardní pohledávky Banky ABC, a. s. zvýšili o pouhých 1,45%. Důvodem je opět probíhající ekonomická recese, kdy ztráta zaměstnání člena domácnosti může vést až neschopnosti dostát svým závazkům vůči bankám. Obdobná situace je i u podniků a podnikatelů například v případě druhotné platební neschopnosti. Tím se pohledávky za tyto postižené subjekty přesouvají do jiných kategorií.

5.2.1.2 Vývoj sledovaných pohledávek Banky ABC, a. s.

Pohledávka se považuje za sledovanou, pokud je s ohledem na finanční a ekonomickou situaci dlužníka pravděpodobné její úplné splacení, aniž by banka přistoupila k uspokojení svého nároku ze zajištění. Splátky jistiny nebo příslušenství jsou hrazeny s dílčími problémy, avšak žádná z nich není po splatnosti déle než 90 dnů nebo žádná z pohledávek za dlužníkem nebyla v posledních 6 měsících z důvodu zhoršení jeho finanční situace restrukturalizována.

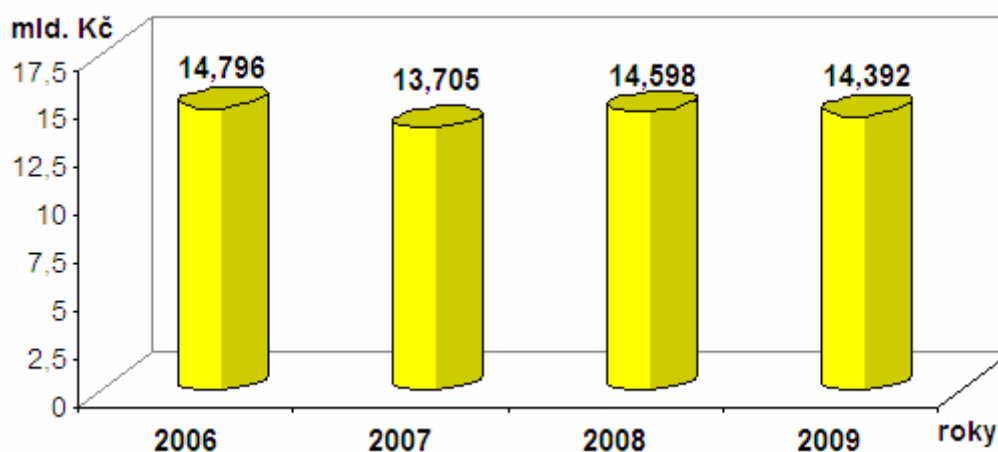
Stejně jako pohledávky standardní, lze považovat i sledované pohledávky pro Banky ABC, a. s. za výhodné. Opět může Banka s velkou pravděpodobností počítat s jejich úplným splacením, i když platební morálka klienta je malinko horší než v případě standardních pohledávek.

Tab. 6 - Vývoj sledovaných pohledávek Banky ABC, a. s. [Vlastní zpracování].

Rok	Výše pohledávek [mld. Kč]	Absolutní přírůstek [mld. Kč]	Relativní přírůstek [%]
2006	14,796	x	X
2007	13,705	-1,091	-7,37%
2008	14,598	0,893	6,52%
2009	14,392	-0,206	-1,41%

Obr. 12 - Sledované pohledávky Banky ABC, a. s. v letech 2006 – 2009

[Vlastní zpracování].

Z Obr. 12 je patrné, že výše sledovaných pohledávek v letech 2006-2009 nijak výrazně nekolísá. V roce 2007 došlo k jejich mírnému snížení, a to asi o 7,4 %, ale v následujícím roce došlo opět ke dorovnání na hranici asi 14,6 mld. Kč.

5.2.1.3 Vývoj nestandardních pohledávek Banky ABC, a. s.

Pohledávka se považuje za nestandardní, pokud její úplné splacení je zejména s ohledem na finanční a ekonomickou situaci dlužníka nejisté. Její částečné splacení je vysoce pravděpodobné, aniž by banka přistoupila k uspokojení svého nároku ze zajištění. Pohledávka se považuje za nestandardní také tehdy, pokud jsou splátky jistiny nebo příslušenství hrazeny s problémy, avšak žádná z nich není po splatnosti déle než 180 dnů.

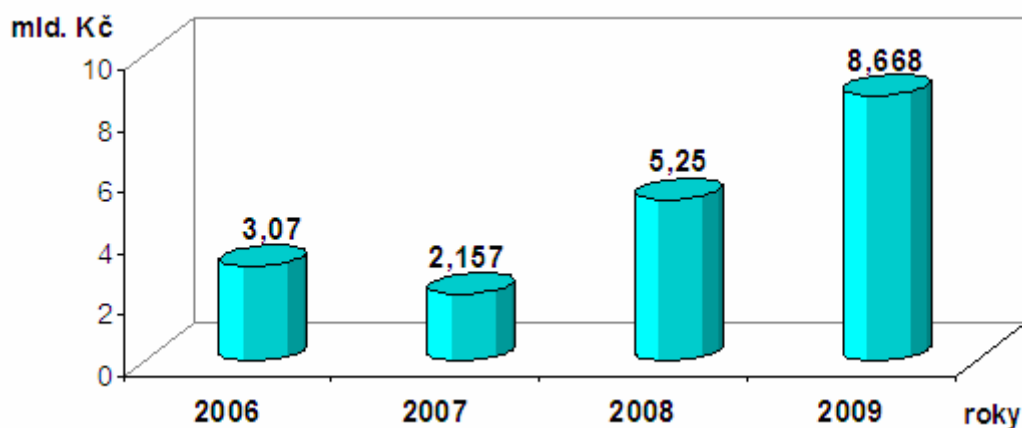
Pro banku ABC, a.s. jsou tyto pohledávky rizikové, protože jejich úplné splacení je nejisté.

Tab. 7 - Vývoj nestandardních pohledávek Banky ABC, a. s. [Vlastní zpracování].

Rok	Výše pohledávek [mld. Kč]	Absolutní přírůstek [mld. Kč]	Relativní přírůstek [%]
2006	3,070	x	x
2007	2,157	-0,913	-29,74%
2008	5,250	3,093	143,39%
2009	8,668	3,418	65,10%

Obr. 13 - Nestandardní pohledávky Banky ABC, a. s. v letech 2006 – 2009

[Vlastní zpracování].

Oproti roku 2006 došlo v roce 2007 k poklesu nestandardních pohledávek o téměř 30 %. V dalším roce však došlo k prudkému nárůstu a to asi o 143%. Příčinou byla vrcholící ekonomická krize a zhoršení finanční a ekonomickou situaci dlužníků. Řada podniků se potýkala s poklesem odbytu, nebo druhotnou platební neschopností, což jim znesnadnilo situaci při splácení svých závazků vůči Bance ABC, a. s. K rostoucímu trendu nestandardních pohledávek přispělo i snížení příjmů řady domácností v důsledku ztráty zaměstnání. Růst nestandardních pohledávek pokračoval i v roce 2009 a to asi o 65 %, v absolutním vyjádření je to zvýšení o 3,418 mld. Kč oproti roku 2008 na částku 8,668 mld. Kč.

5.2.1.4 Vývoj pochybných pohledávek Banky ABC, a.s.

Pohledávka se považuje za pochybnou, pokud její úplné splacení je zejména s ohledem na finanční a ekonomickou situaci dlužníka vysoce nepravděpodobné. Její částečné splacení je možné a pravděpodobné, aniž by banka přistoupila k uspokojení svého nároku ze zajištění. Pohledávka se považuje za pochybnou také tehdy, pokud splátky jistiny nebo příslušenství jsou hrazeny s problémy, avšak žádná z nich není po splatnosti déle než 360 dnů.

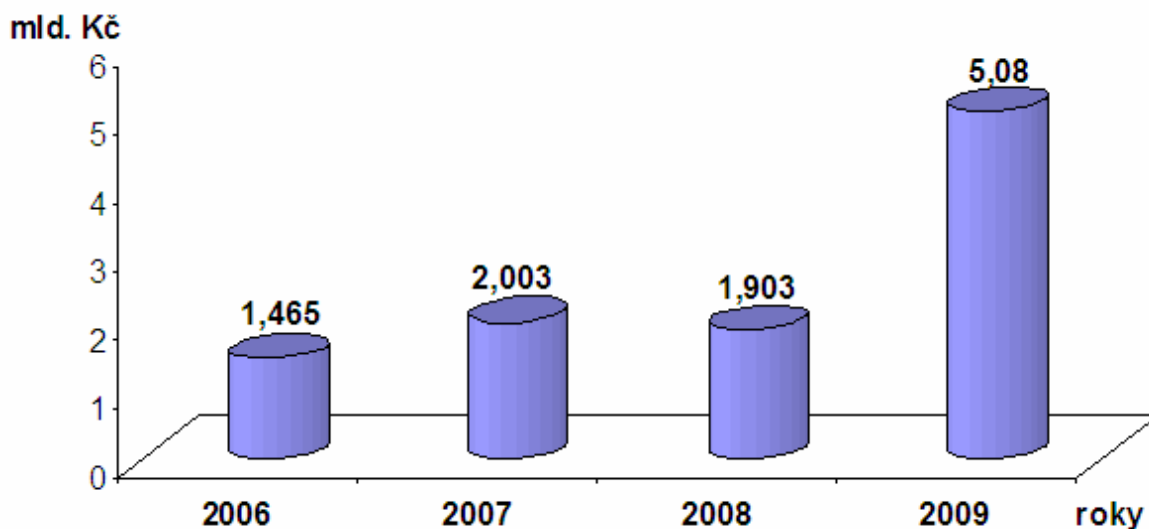
Tyto pohledávky jsou pro Banku ABC, a. s. velmi rizikové, protože hrozí, že nebudou zcela splaceny a je velmi pravděpodobné, že pro jejich vymožení bude muset banka vynakládat další prostředky.

Tab. 8 - Vývoj pochybných pohledávek Banky ABC, a. s. [Vlastní zpracování].

Rok	Výše pohledávek [mld. Kč]	Absolutní přírůstek [mld. Kč]	Relativní přírůstek [%]
2006	1,465	x	x
2007	2,003	0,538	36,72%
2008	1,903	-0,100	-4,99%
2009	5,080	3,177	166,95%

Obr. 14 - Pochybné pohledávky Banky ABC, a. s. v letech 2006 – 2009

[Vlastní zpracování].

Z Obr. 134 vidíme, že k radikálnějšímu výkyvu pochybných pohledávek došlo až v roce 2009. Tuto situaci lze opět spojit s finanční krizí a následnou ekonomickou recesí. V tomto roce činily pochybné pohledávky až 5,08 mld. Kč, což je navýšení oproti roku 2008, kdy byly pochybné pohledávky ve výši 1,903 mld. Kč, téměř o 167 %.

5.2.1.5 Vývoj ztrátových pohledávek Banky ABC, a. s.

Pohledávka se považuje za ztrátovou, pokud její úplné splacení je zejména s ohledem na finanční a ekonomickou situaci dlužníka nemožné. Předpokládá se, že tato pohledávka nebude uspokojena nebo bude uspokojena pouze částečně ve velmi malé částce, aniž by banka přistoupila k uspokojení svého nároku ze zajištění. Pohledávka se považuje za ztrátovou také tehdy, pokud jsou splátky jistiny nebo příslušenství po splatnosti déle než 360 dnů. Za ztrátovou se také považuje:

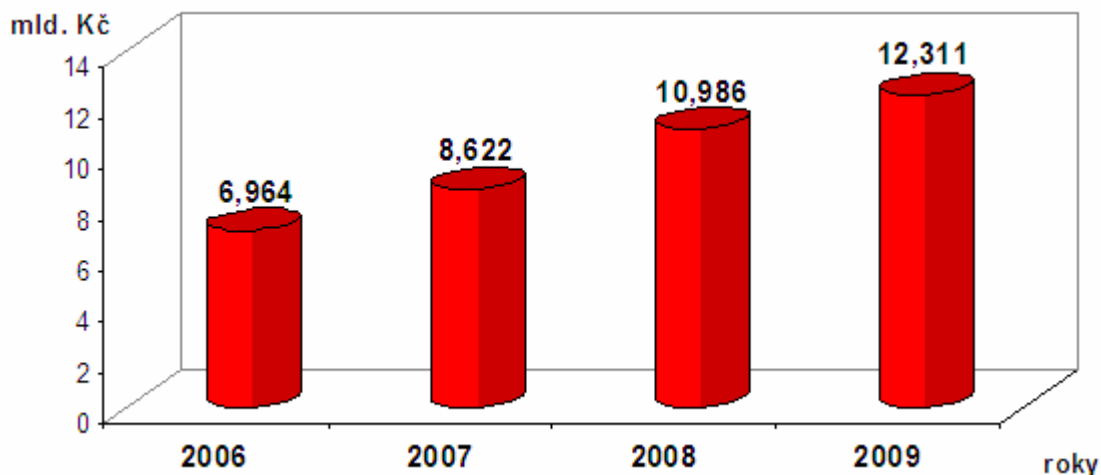
- pohledávka za dlužníkem ve vyrovnacím řízení, nebo
- pohledávka za dlužníkem, na jehož majetek byl prohlášen konkurs, ledaže jde o pohledávku za podstatou vzniklou po prohlášení konkursu.

Tab. 9 - Vývoj ztrátových pohledávek Banky ABC, a. s. [Vlastní zpracování].

Rok	Výše pohledávek [mld. Kč]	Absolutní přírůstek [mld. Kč]	Relativní přírůstek [%]
2006	6,964	x	x
2007	8,622	1,658	23,81%
2008	10,986	2,364	27,42%
2009	12,311	1,325	12,06%

Obr. 15 - Ztrátové pohledávky Banky ABC, a. s. v letech 2006 – 2009

[Vlastní zpracování].

V přídě ztrátových pohledávek vidíme v *Obr. 15* ve všech letech sledovaného období nárůst. Nejvýraznější byl zaznamenán v roce 2008 a to o 27,42 % oproti roku 2007. V roce 2009 došlo ke zpomalení růstu, činil pouze 12,06%, ztrátové pohledávky Banky byly tedy ve výši 12,311 mld. Kč. Vzhledem k vývoji pohledávek v předchozích kategoriích, lze však předpokládat, že v letošním roce 2010 ztrátové pohledávky Banky ABC, a.s. budou i nadále růst a pravděpodobně rychlejším tempem než tomu v roce minulém.

5.3 Zajištění pohledávek ve Bance ABC, a.s

Pracovníci Banky se řídí celou řadou zásad a pokynů při zajišťování pohledávek vyplývajících z úvěrové činnosti. Problematiku zajištění pohledávek lze tedy v tomto smyslu chápat jako problematiku zajištění poskytnutých úvěrů.

5.3.1 Účel zajištění

Účelem zajištění pohledávek je **předejít ztrátám** a dosáhnout **rychlého uspokojení** pohledávky v těch případech, kdy dlužník nesplní své smluvní závazky. Ve své metodologii Banka nestanovuje zda a v jaké výši má být obchod zajištěn, ale schvalující pracovníci obchodu jsou odpovědní za adekvátní postup v návaznosti na rizikovost dlužníka, riziko související s poskytnutím obchodu, včetně například kurzových vlivů nebo na skutečnost, že jednou smlouvou o zajištění jsou zajišťovány mimo jistinu i příslušenství, pohledávky na náhradu škody, smluvní pokuty apod. Schvalující pracovník může také rozhodnout, že obchod bude poskytnut i bez zajištění. [5]

5.3.2 Kvalita zajištění

Banka ABC dbá na to, aby bylo přijímáno takové zajištění, které bude splňovat účel zajištění, tak jak je výše definován.

Banka zkoumá zejména to, zda je skutečná hodnota (prodejní cena) věcí, práv nebo jiných aktiv přijímaných jako zajištění taková, aby v případě realizace zajištění byly uspokojeny všechny její pohledávky.

5.3.3 Formy zajištění

V současné době akceptuje Banka ABC následující formy zajišťovacích prostředků:

- ručení;
- přijatou bankovní záruku;
- jistotu (využívá se zejména v souvislosti se zástavním právem);
- zástavní právo k nemovitostem;
- zástavní právo k věci movité;
- zástavní právo k souboru věcí movitých;

- zástavní právo k pohledávce;
- zástavní právo k cenným papírům;
- zástavní právo k předmětu průmyslového vlastnictví;
- zástavní právo k obchodnímu podílu;
- zástavní právo k podniku nebo jiné věci hromadné;
- zástavní právo ke směnce;
- zajišťovací postoupení pohledávek;
- zajišťovací převod práva;
- pojištění Exportní garanční a pojišťovací společnosti;
- krycí blankosměnku;
- pojištění úvěrového rizika.

V následující *Tab. 10* je uveden přehled, jak se podíleli jednotlivé formy zajištění na celkové hodnotě zajištěných pohledávek ve sledovaném období let 2006 - 2009.

Tab. 10 - Vybrané formy zajištění pohledávek Banky ABC, a.s. v letech 2006 - 2009 [Vlastní zpracování].

	2006	2007	2008	2009
Zástava věci nemovité	62,17%	53,56%	65,74%	68,91%
Zástava pohledávky	14,32%	13,03%	14,11%	10,97%
Záruka banky	6,25%	5,39%	5,76%	4,68%
Ručení právnickou osobou	6,24%	4,06%	6,01%	6,41%
Ručení fyzickou osobou	1,93%	12,56%	3,09%	2,34%
Zástava věci movité	2,98%	2,02%	2,13%	2,43%

5.3.4 Smluvní dokumenty týkající se zajištění

Aby byla zabezpečena vymahatelnost práv věřitele, musí být splněny veškeré podmínky a náležitosti stanovené právními předpisy pro vznik zajištění včetně písemné formy zajišťovacích dokumentů. Banka poroto používá k zajištění svých pohledávek předdefinované dokumenty (např. zástavní smlouva k nemovitosti), které zcela odpovídají daným právním předpisům.

Tyto dokumenty tedy obsahují podmínky a náležitosti dostatečně zabezpečující vymahatelnost práv Banky ABC, a. s. jako věřitele.

5.3.5 Dodatečné zajištění

Banka je dle smluvních podmínek oprávněna požadovat i dodatečné zajištění již uzavřených obchodů zejména v případech kdy:

- dlužník neplní podmínky sjednané ve smlouvě;
- Banka zjistila závažné skutečnosti, které ohrožují splnění smluvního závazku dlužníka.

Doplnění zajištění je Banka oprávněna požadovat i v případě, kdy zjistila:

- zhoršení kvality zajištění;
- snížení ceny zajištění;
- zánik zajištění.

5.3.6 Platnost způsobu nabytí předmětu zajišťovacího prostředku

Před akceptací navrhované formy zajištění Banka zkoumá platnost způsobu nabytí předmětu zajišťovacího prostředku poskytovatelem zajištění, respektive zástavcem. Dále prověřuje zda k němu je či není zřízeno zástavní právo, nebo zda nejsou zatíženy jiným právem, které významně snižuje jeho hodnotu nebo omezuje jeho prodejnost.

U nových (neznámých) klientů ověřuje Banka platnost předložených dokumentů (zejména výpisu z katastru nemovitostí, prohlášení ručitele, záruky banky apod.), například zpětným dotazem u vydávajícího místa. [5]

5.3.7 Vývoj pohledávek Banky ABC, a. s. s ohledem na jejich zajištění

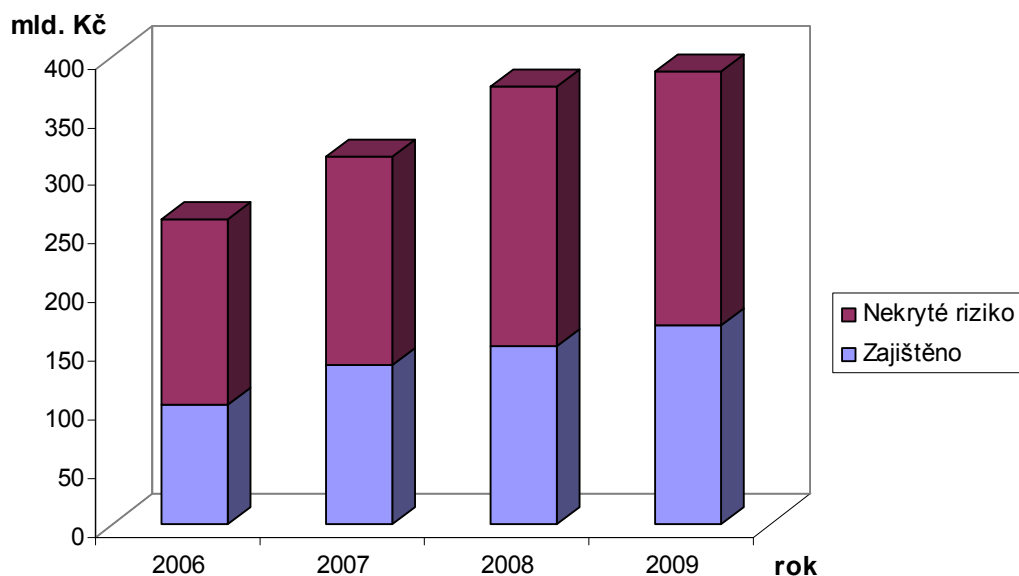
Následující *Tab. 11* a na ni navazující *Obr. 16* mají ukázat, do jaké výše se dařilo Bance ABC, a.s. zajišťovat její pohledávky v jednotlivých letech ve sledovaném období 2006 až 2009. Nejlépe na tom byla v roce 2009, kdy bylo téměř 44 % pohledávek zajištěno. Příčinou může být fakt, že právě v tomto roce vrcholila finanční krize a Banka zpříšňovala podmínky pro poskytování úvěrů a dbala na řádné zajištění úvěrů pro případ, že by se dlužníci doslali do problémů při plnění svých závazků vůči Bance.

Tab. 11 - Pohledávky Banky ABC, a.s. vzhledem k zajištění [Vlastní zpracování].

Rok	Hrubá částka [mld. Kč]	Zajištěno [mld. Kč]	Nekryté riziko [mld. Kč]	2:1 [%]	3:1 [%]
	1	2	3	4	5
2006	260,704	102,439	158,265	39,29%	60,71%
2007	314,08	136,527	177,553	43,47%	56,53%
2008	373,973	152,98	220,993	40,91%	59,09%
2009	386,627	170,087	216,54	43,99%	56,01%

Obr. 16 - Vývoj pohledávek Banky ABC, a.s. vzhledem k zajištění

[Vlastní zpracování].

5.4 Vymáhání pohledávek v Bance ABC, a. s.

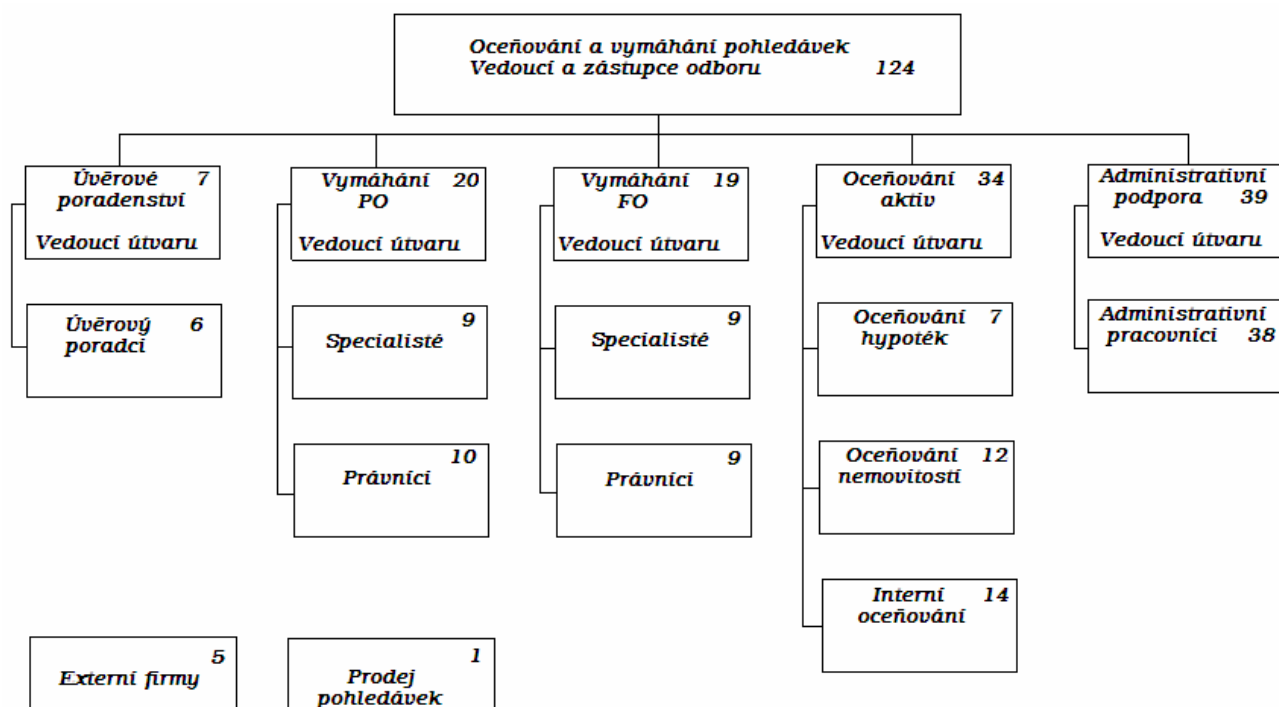
Vzhledem k rozsáhlému portfoliu retailových půjček se Banka neustále snaží zlepšovat efektivitu procesů před vymáháním pohledávek a vymáhání pohledávek. V rámci těchto činností využívá i externích možností pro vymáhání pohledávek, které pokrývají kolem 20 % celkového portfolia pohledávek v režimu vymáhání.

5.4.1 Útvar Vymáhání pohledávek

Pro vymáhání pohledávek byly v Bance ABC, a. s. zřízeny dva útvary, a to Vymáhání PO (celkem 20 zaměstnanců) a Vymáhání FO (celkem 19 zaměstnanců), které spadají pod odbor Oceňování a vymáhání aktiv (celkem 124 zaměstnanců).

Obr. 17 - Organizační struktura odboru Oceňování a vymáhání aktiv

[Vlastní zpracování].

V obou útvarech Vymáhání pracují dvě skupiny zaměstnanců. První skupinou jsou specialisté, jejichž snahou je vymoci pohledávky za rizikovými klienti mimosoudní cestou. Pakliže není mimosoudní jednání s rizikovým klientem úspěšné, předávají řešení pohledávky právníkům, kteří přistoupí k soudnímu vymáhání.

Obě skupiny těchto zaměstnanců mají za úkol připravit řešení pro ohrožené pohledávky a po schválení těchto řešení je realizovat a dále odpovídají za jejich vymáhání. Jejich úkolem je tedy provádění analýz možností vymáhání, volba optimální strategie a zajištění její implementace v souladu s platnou legislativou, zájmy a cíli Banky. Útvary dále zajišťují a řídí v oblasti vymáhání pohledávek spolupráci s externími společnostmi a příslušnými orgány.

Pod odbor Oceňování a vymáhání pohledávek spadá i útvar Úvěrové poradenství (celkem 7 zaměstnanců), které hraje významnou roli v prvopočátcích, kdy se dostává klient do finančních problémů. Snahou tohoto útvaru je, aby se tento ohrožený klient vůbec nedostal až k útvaru vymáhání a snaží se řešit problémy úvěrovým poradenstvím. Útvar navrhuje nejvhodnější postup vůči ohroženému klientovi, tak aby co nejlépe vyřešil jeho současnou nepříznivou finanční situaci.

5.4.2 Rizikový klient

Útvary vymáhání pohledávek stanovují v rámci svých schvalovacích pravomocí strategii vymáhání, kterou realizují vůči rizikovému klientovi. Za rizikového klienta je považován klient – PO nebo FO (občan i podnikatel), vůči kterému Banka ABC, a. s. vykazuje součet pohledávek vyšší nebo roven 5 tisícům korun a současně je nutné učinit neodkladné právní kroky v případě:

- úmrtí klienta (zahájení dědického řízení), pokud ohrožuje splácení pohledávek Banky za klientem (pohledávky nejsou řádně spláceny nebo lze v budoucnosti důvodně předpokládat ohrožení řádného splácení, jsou vykazovány částky po splatnosti, spoludlužník úvěru není schopen pokračovat v řádných splátkách, zemřel dlužník, jehož příjmy byly rozhodující pro poskytování úvěru a jejich neexistence může ohrozit splácení pohledávek apod.),
- zahájení insolvenčního řízení dle zákona č. 182/2006 Sb. /prohlášení konkurzu nebo povolení vyrovnání/vstupu dlužníka do likvidace,
- nařízení výkonu rozhodnutí (zahájení exekuce na účtu, pokud je ohroženo splácení pohledávky Banky ABC, a. s. za klientem),
- hrozící promlčení pohledávky Banky ABC, a. s. za klientem,

- odůvodněného podezření, že práva Banky ABC, a. s. jsou ohrožena (klientovi hrozí nebo je ve výkonu trestu, je nezvěstný, bylo zaznamenáno podvodné jednání, klient je v soudním řízení s Bankou),
- některá z pohledávek Banky ABC, a. s. vůči klientovi je více než 90 dnů po lhůtě splatnosti.

5.4.3 Strategie a zásady vymáhání

Útvary Vymáhání pohledávek vyhodnotí situaci rizikového klienta a následně zvolí nejvhodnější strategii vymáhání. Mají na výběr z celé řady možností nejrůznějších strategií. Může se například jednat o strategii Prodeje zástavy, Prodeje pohledávky, Soudního řízení apod.

V procesu vymáhání uplatňuje Banka ABC, a. s. celou řadu zásad. Např.:

- zásada vymáhání všech pohledávek rizikového klienta – do procesu vymáhání pohledávek se zapojuje vždy celý klient, tj. vymáhají se veškeré pohledávky Banky ABC za klientem,
- jestliže klient FO – občan splňuje kriteria pro označení „rizikový klient“ a zároveň je veden jako FO – podnikatel, potom na příslušnou FO – podnikatele se také nahlíží jako na rizikového klienta a naopak,
- zásada zamezení dalšího růstu pohledávky Banky za klientem – je nutné učinit veškeré možné kroky k tomu, aby se zamezil dalšímu nárůstu pohledávky Banky ABC, a. s. za klientem (patří sem především zastavení čerpání stávajících obchodů a neposkytnutí nových) a postupovat vůči klientovi tak, aby se nezhoršila pozice Banky jako věřitele.

5.4.4 Vymáhání pohledávek vůči rizikovému klientovi

Spis rizikového klienta, který obsahuje informace o klientovi, o zajištění, veškeré smlouvy a jiné důležité doklady, se dostává na oddělení vymáhání pohledávek nejprve do rukou Specialisty, jehož snahou je vymáhat pohledávky mimosoudní cestou. Je-li ve své práci neúspěšný, postupuje klienta dál, do rukou Právníka, který po prostudování spisu navrhne strategii vymáhání soudní cestou.

Při vypracování svých strategií vymáhání musí oba pracovníci zvážit řadu faktorů jako je např. výše pohledávky, zda a jakým způsobem je zajištěna, její promlčení, jestli jsou vůči

rizikovému klientovi vedena nějaká řízení pro jiné pohledávky, které má vůči jiným věřitelům (př. exekuční řízení, insolvenční řízení), dosavadní ochota rizikového klienta řešit své nesplacené závazky vůči Bance atd.

Každý rizikový klient se nachází v jiné situaci, proto se vypracovává pro každého klienta individuální strategii vymáhání. V zásadě lze rozdělit strategie do dvou skupin, dle toho, kým jsou realizované, zda specialistou - jedná se o mimosoudní vymáhání, nebo právníkem - kdy se jedná již o soudní vymáhání.

Tab. 12 - Způsoby vymáhání v Bance ABC, a. s. [Vlastní zpracování].

Specialista	Právník
<i>Mimosoudní vymáhání</i>	<i>Soudní vymáhání</i>
<ul style="list-style-type: none"> • uznání závazku 	<ul style="list-style-type: none"> • přihláška do insolvence
<ul style="list-style-type: none"> • zápočet pohledávek 	<ul style="list-style-type: none"> • přihláška do dědického řízení
<ul style="list-style-type: none"> • postoupení pohledávky 	<ul style="list-style-type: none"> • soudní řízení
<ul style="list-style-type: none"> • notářský zápis jako podklad pro výkon rozhodnutí 	<ul style="list-style-type: none"> • exekuce
<ul style="list-style-type: none"> • exekutorský zápis 	
<ul style="list-style-type: none"> • realizace zajištění 	
<ul style="list-style-type: none"> • rozhodčí řízení 	

K Tab. 12 je však nutno poznamenat, že toto rozdělení není nikterak striktní. Stává se například, že specialista je při vymáhání mimosoudní cestou u rizikového klienta neúspěšný a předá jej k dalšímu řešení právníkovi. Při jednání s právníkem mají rizikovní klienti zřejmě větší respekt a pohrozí-li jim on soudním řízením, ještě rádi využijí mimosoudního řešení, na které nechtěli u specialisty přistoupit. Chtějí se tak vyhnout nejenom onomu soudnímu řízení, ale také nákladům, které jsou s tím spojeny – odměna advokátovi, soudní poplatky apod.

Rovněž se může stát, že právníka osloví subjekt, který má zájem o odkup konkrétní pohledávky vůči rizikovému klientovi. I v tomto případě zůstává realizace postoupení pohledávek v řešení právníkovi.

5.4.4.1 Mimosoudní vymáhání

Jak bylo uvedeno v předchozí kapitole, mimosoudní vymáhání je v režii Specialisty. Ten komunikuje s rizikovým klientem a snaží se ho přimět k jednání s Bankou k vyřešení jeho závazků. Jestliže klient má zájem splatit Bance své závazky po lhůtě splatnosti, pouze jeho současná finanční situace je natolik složitá, že mu nedovoluje dostat svým závazkům v původně sjednaných splátkách, může Specialista tuto situaci řešit způsoby, které budou dále popsány.

Uznání závazků

Specialista sepíše s rizikovým klientem uznání závazku, což je v podstatě prohlášení rizikového klienta, kterým potvrzuje Bance ABC, a. s., že svůj závazek uznává (*viz příloha P I*). Obsahem tohoto uznání je většinou i výše splátek a lhůty, ke kterým se klient zavázal, aby svůj dluh Bance splatil.

Uznání závazku je nejsnadnější způsobem, jakým může Banka ABC, a .s. právně zajistí svou pohledávku. Uznání závazku může mít i rozhodující význam v případě, že Banka počítá s právním vymáháním své pohledávky, ale má pochybnosti, jestli bude v případě soudním řízení schopna prokázat, že její pohledávka skutečně vznikala.

Zápis se svolením k vykonatelnosti

Zápis Banka ABC, a. s. pořizuje jak u exekutora (pak jde o exekutorský zápis) tak také v některých případech u notáře (pak jde o notářský zápis - (*viz příloha P II*)). Jejich obsah je však stejný.

Zápis se svolením k vykonatelnosti je zápisem o dohodě, kterou se rizikový klient zaváže splnit pohledávku Bance ABC, a. s. a v níž svolí, aby podle tohoto zápisu byl nařízen a proveden výkon rozhodnutí (exekuce), jestliže svou povinnost řádně a včas nesplní.

Zápis obsahuje mj.:

- označení osoby povinné – rizikového klienta,
- označení osoby oprávněné – Banka ABC, a. s.,
- skutečnosti, na nichž se pohledávka zakládá - smlouvy o úvěru,
- předmět plnění - tedy vrácení finančních prostředků,
- dobu plnění - do kdy je nezbytné pohledávku uhradit,
- prohlášení rizikového klienta o svolení k vykonatelnosti zápisu.

V okamžiku, kdy je pořízen tento zápis, má Banka ABC, a. s. v ruce exekuční titul, a tedy v případě, že pohledávka nebude dobrovolně splněna, může požádat soud přímo o nařízení exekuce. Vyhne se tak čekání na vydání pravomocného soudního rozhodnutí o jejím nároku (tedy nemusí dávat žalobu na zaplacení a žádat o vydání platebního rozkazu či rozsudku). Na druhou stranu ovšem i zde se musí uhradit poplatek za sepsání zápisu. Tyto náklady však nese rizikový klient.

Zápočet pohledávek

Další možností Banky v případě mimosoudního vymáhání je zápočet pohledávek. V praxi to znamená, že jestliže je klient v prodlení se splácením svých závazků vůči bance např. z titulu spotřebitelského úvěru a zároveň mu Banka vede běžný účet, na kterém má určitý obnos prostředků, započte Banka tyto prostředky ve prospěch zaplacení svých pohledávek a o tomto úkonu písemně klienta informuje. Možnost tohoto opatření má Banka ABC, a. s. smluvně ošetřeno v obecných úvěrových podmínkách.

Postoupení pohledávek

Další cestou, jak Banka urychluje zaplacení svých pohledávek vůči rizikovému klientovi, je postoupení pohledávek. To se může dít dvěma způsoby:

- Banka ABC, a. s. má velké množství pohledávek malé hodnoty za různými rizikovými klienty. Protože jejich vymáhání je pro ni neefektivní, provede výběrové řízení společností, které mají o odkup těchto pohledávek zájem. Vítězné společnosti pohledávky za určitou procentuelní hodnotu postoupí.

- V případě individuálního postoupení větší pohledávky vůči jednomu rizikovému klientovi, musí Banku oslovit konkrétní společnost, která má o danou pohledávku zájem. Většinou tyto společnosti přicházejí s již konkrétní nabídkou na odkupu dané pohledávky.

Rozhodčí řízení

Rozhodčí řízení je v Bance ABC, a. s. často využíváno především u pohledávek, které vznikají ze spotřebitelských úvěrů. Možnost využití rozhodce má banka ošetřenou v obecných úvěrových podmínkách rozhodčí doložkou.

Z využití rozhodčího řízení bance plyne řada výhod, jako např.:

- obvykle nižší náklady,
- neformálnost a neveřejnost,
- větší průhlednost řízení,
- rychlost a hospodárnost řízení.

Realizace zajištění

V případě, že Specialistovi nepodaří domluvit se na zaplacení pohledávky s rizikovým klientem, může přistoupit k realizaci zajištění, a to opět mimosoudní cestou. V případě, že je pohledávka zajištěna například ručením třetí osoby, vyzve Specialista tuto osobu, aby uspokojila pohledávku Banky ABC, a. s. tak, jak se k tomu zavázala v prohlášení ručitele.

Obdobný postup volí Specialista i v případě, je-li pohledávka zajištěna avalovanou směnkou. V tomto případě vyzývá k úhradě pohledávky Banky ABC, a. s. nejprve směnečníka a následně avalisty.

5.4.4.2 Soudní vymáhání

V případě, že mimosoudní vymáhání Specialistou nebylo úspěšné, dostává se na řadu Právník, který pokračuje ve vymáhání soudní cestou. V případě neodkladných právních úkonů jako je prohlášení konkursu na rizikového klienta, jeho úmrtí nebo hrozící promlče-

ní pohledávky, je pohledávka rovnou vymáhána soudní cestou, aniž by prošla procesem mimosoudního řízení.

Příhláška do insolvenčního řízení

Jestliže je na rizikového klienta prohlášen konkurs, Banka ABC, a. s. podává ve lhůtě stanové zákonem přihlášku do insolvenčního řízení. Důvodem je, že insolvenční zákon stanovuje, že jedním z účinků zahájení řízení je nemožnost uplatnit svou pohledávku jinak než přihláškou – tedy od okamžiku, kdy je v insolvenčním rejstříku zveřejněna vyhláška o zahájení řízení, může Banka svou pohledávku přihlásit, nic jiného s ní však dělat nemůže (žalovat apod.).

Příhlášku musí Banka podat na předepsaném formuláři – jiná forma není připuštěna. (*viz příloha P III*). Příhláška musí být vyplněna zcela, a doložena potřebnými přílohami (důvod pohledávky, důvod zajištění, je-li zajištěno). Obsah přihlášky má význam při následné postavení Banky v rámci insolvenčního řízení.

Jsou-li pohledávky Banky ABC, a. s. zajištěny, není uspokojována ze stejného majetku jako ostatní věřitelé, ale je uspokojována z toho, co bylo získáno za prodej majetku dlužníka, který byl poskytnut jako zajištění (zástava apod.). Tedy zákon ctí, že si před zahájením řízení svou pozici zajistila a hradí ji z toho, co k tomu použila – pokud to však není dost, je i Banka ve zbytku chápána jako nezajištění věřitelé a je hrazena z nezajištění.

Příhlášku může Banka podat v jedné jediné lhůtě. Tato lhůta fakticky běží od okamžiku, kdy je v insolvenčním rejstříku zveřejněno zahájení insolvenčního řízení vůči rizikovému klientovi, a končí v době vymezené v rozhodnutí o úpadku – lhůta však od tohoto rozhodnutí nesmí být kratší 30 dnů a delší 2 měsíců. Lhůta je to konečná, není možné ji prodlužovat a dodatečné přihlašování se nepřipouští – jestliže se Banka ABC, a. s. přihlásí pozdě, nebude do insolvenčního řízení zařazena. Banka proto neustále monitoruje nová insolvenční řízení a v případě, že se mezi nimi ocitne její klient, bezodkladně činní potřebné kroky, aby byla její pohledávka do insolvenčního řízení řádně přihlášena.

V případě větší pohledávky má Banka ABC, a. s. zájem účastnit se schůze věřitelů a věřitelského výboru. Cílem je dohlížet na činnost správce a podávat procesní návrhy. Schůze věřitelů ustavuje věřitelský výbor a vykonává jen tu činnost, kterou si sama vyhradí. Věři-

telský výbor se ustavuje vždy, když je víc jak 50 věřitelů, pokud je nižší počet, může být zvolen zástupce věřitelů. Opět je v zájmu Banky tuto funkci zastávat.

Příhláška do dědického řízení

Příhlášku do dědického řízení podává Banka ABC, a. s. v případě, že klient za kterým má nezaplacenou pohledávku zemře. Samotné podání přihlášky sice ještě neznamená, že její pohledávka bude uspokojena, ale zvyšují se šance, že při vypořádání pozůstalosti bude vyřešena. Pokud k tomu nedojde, musí se Banka domáhat uspokojení pohledávky po dědicích v samostatném řízení.

Soudní řízení

Jestliže z dosavadního jednání s rizikovým klientem je zřejmé, že není ochoten k jednání s Bankou, vyhýbá se plnění svých povinností a jednání s ním jsou bezvýsledná, uchýlí se Právník k vymáhání pohledávek soudní cestou, tj. k **podání žaloby** vůči klientovi (*viz příloha P IV*).

V žalobě Banka ABC, a. s. žádá soud o vydání platebního rozkazu vůči žalovanému klientovi. Základním předpokladem pro úspěšné vydání platebního rozkazu je především existence nepochybných nároků Banky. V platebním rozkazu soud žalovanému uloží, aby do **15 dnů** od doručení platebního rozkazu zaplatil Bance uplatněnou pohledávku a náklady řízení nebo aby v téže lhůtě podal **odpor** u soudu, který platební rozkaz vydal (*viz příloha P VIII*). Žalobu Banka podává jak na hlavního dlužníka, tak také na ručitele, kteří se za pohledávku zaručili.

V případě, že je pohledávka zajištěna směnkou, podává Banka ABC, a. s. tzv. směnečnou žalobou (*viz příloha P V*). Její výhodou je především zkrácené soudní řízení. Na základě žaloby a bez slyšení dlužníka soud vydá bez prodlení směnečný platební rozkaz (*viz příloha P VI*). Dlužníku se v něm ukládá povinnost uhradit směnečný závazek do 3 dnů a uhradit náklady řízení anebo v téže lhůtě písemně uplatnit námitky, v nichž musí uvést vše, co namítá proti směnečnému platebnímu rozkazu.

Banka ABC, a. s. může při postihu požadovat:

- 6 % úroku z prodlení ode dne splatnosti;
- 1/3 % provizi ze směnečné částky.

Exekuce

Exekuční řízení se zahajuje na základě návrhu Banky ABC, a. s. na nařízení exekuce doručeného příslušnému soudu či přímo exekutorovi, kterého si Banka vybere (*viz příloha P VII*).

Pohledávky přiznané soudním rozhodnutím či jiným exekučním titulem exekutor vymůže srážkami ze mzdy či jiných příjmů povinného (dlužníka), přikázáním jeho pohledávky (např. z peněz na účtu), prodejem movitých věcí a nemovitostí nebo prodejem celého podniku povinného (lze postihnout též podíl v obchodní společnosti, členská práva v bytovém družstvu, patenty, průmyslové vzory a ochranné známky). O způsobu provedení exekuce rozhodne exekutor v závislosti na výsledku šetření majetkových poměrů povinného (dlužníka), případně dle informací, které sdělí o majetku povinného oprávněný – Banka, ABC, a. s.. Nesplatné pohledávky, nebo pohledávky sice již splatné, ale nepřiznané exekučním titulem, vymáhat exekučně nelze.

Provedení exekuce zpravidla předpokládá uzavření rámcové smlouvy o provedení exekuce, která blíže vymezí vztah vybraných exekutorů a Banky jako oprávněného.

V případě, že je již na rizikového klienta vedena exekuce jiným věřitelem a Banka ABC, a. s. má soudním rozhodnutím nebo jiným exekučním titulem přiznanou pohledávku, může do této cizí exekuce svou pohledávku přihlásit.

6 ZJIŠTĚNÉ NEDOSTATKY AKTUÁLNÍHO STAVU A NÁVRH NA JEJICH ŘEŠENÍ

Banka ABC, a. s. má velmi kvalitně a podrobně propracovanou metodiku řízení a vymáhání pohledávek. Tuto metodiku také úspěšně aplikuje, k čemuž ji pomáhají především vysoce kvalifikovaní pracovníci. Přestože proces řízení a vymáhání pohledávek neustále zdokonaluje a přizpůsobuje aktuálním podmínkám, je několik oblastí, kde shledávám rezervy. Tyto oblasti budou v následujících kapitolách stručně popsány i s možným návrhem jejich řešení.

6.1 Absence zpětné vazby

Při poskytování úvěrů klientům uplatňuje řadu zásad a metodologických postupů. Než banka poskytne úvěr resp. uzavře s klientem úvěrovou smlouvu, prověří bonitu klienta tzn. zda je klient schopný dostát svým závazkům a splácet případný úvěr. Při posuzování bonity bankovní klientely banka nejprve provede úvěrovou analýzu, při které zkoumá:

- zda poskytnutí úvěru odpovídá úvěrové politice banky, zda výše úvěru je v souladu s možnostmi banky a poskytnutí úvěru je v souladu se zákonem,
- serióznost klienta a jeho ochotu platit dluhy,
- schopnost splatit úvěr i s úrokem, což je posuzováno u podniku podle jeho finanční situace, u osob pak podle výše dosahovaného příjmu,
- výši vlastního kapitálu a výše závazků,
- zajištění úvěru tj. druhotného zdroje příjmů pro případ, že dlužník nemá dostatek peněžních prostředků na splácení úvěru a úroku. Úvěry mohou být zajištěny různými způsoby.

Hlavními kritérii při samotném rozhodování o poskytnutí úvěru jsou:

- návratnost, tj. schopnost dlužníka splatit úvěr ve sjednané lhůtě
- výnosnost úvěru.

Přestože má Banka ABC, a. s. metodologii a zásady při poskytování úvěru podrobně rozpracované a její zaměstnanci, zabývající se touto činností, opakovaně procházejí řadou školení, vyskytne se občas zdánlivě nevýznamná chyba, která však může mít v případě vymáhání pohledávky z tohoto úvěru dalekosáhlé následky.

Důvodem těchto chyb je často neznalost podrobné právní legislativy zaměstnanců v úseku poskytování úvěru. Tento stav je zcela přirozený, protože není v jejich silách a možnostech dokonale ovládat jak problematiku poskytování úvěrů, tak také oblast jejich vymáhání spojenou se znalostí zákonů.

Návrh řešení: *Zavedení vnitřní směrnice a Reporty o chybách*

Zavedení vnitřní směrnice

Každá fáze „života“ pohledávky má své specialisty. V případě vzniku pohledávky (tj. poskytnutí úvěru) jsou to bankovní poradci a v případě jejího vymáhání jsou to specialisté na vymáhání a především právníci. Mezi těmito subjekty by měla fungovat pravidelná zpětná vazba, aby v případě, kdy dojde k chybě při poskytnutí úvěru, která znesnadňuje postavení Banky v procesu soudního vymáhání, byli o této chybě následně informováni všichni bankovní poradci tak, aby se v budoucnu podobných nedostatků vyvarovali.

V rámci tohoto opatření pro zefektivnění správy a vymáhání pohledávek je nutné transformovat podávání zpětné vazby z procesu vymáhání pohledávek k bankovním poradcům do písemné podoby v podobě instrukce, se kterou musí být prokazatelně seznámen každý zaměstnanec Banky ABC, a. s., který může dané pohledávky z poskytnutých úvěrů nějak ovlivnit. Instrukce by měla jednoznačně a srozumitelně definovat pravidla a postupy při podávání této zpětné vazby. Pro maximální účinnost celého procesu je nezbytné zapojení všech zainteresovaných útvarů.

Reporty o chybách

V případě, že pracovník při vymáhání pohledávek objeví chybu, která zhoršuje postavení Banky ABC, a. s. a tato chyba vznikla v procesu poskytnutí nebo trvání úvěru a přitom jí bylo možné předejít, bude tento pracovník dle nově zavedené instrukce povinen vypracovat o této chybě zprávu. Ve zprávě bude chyba zobecněna, zachycen důvod jejího vzniku a

popsány její případné negativní následky. Pro lepší orientaci budou zprávy vypracovány předepsaným způsobem ve standardizovaném formátu a vnitřními komunikačními kanály rozeslány všem zainteresovaným osobám. To vše ve stanovených pravidelných časových intervalech, např. jednou měsíčně.

Dále by mohlo být užitečné stanovit tým pracovníků, který by celý proces podávání těchto zpětných vazeb evidoval, kontroloval, vyhodnocoval a řešil případné dotazy.

6.2 Využití sjednání exekučních titulů mimosoudní cestou

Sjednání exekučního titulu mimosoudní cestou sice Banka ABC, a. s. ve velké míře využívá, ale úspěch jednání do značné míry závisí na ochotě rizikového klienta k tomuto kroku přistoupit.

Tento způsob vymáhání má pro Banku ABC, a. s. výhodu v tom, že v případě, že pohledávka nebude dobrovolně splněna, může požádat soud přímo o nařízení exekuce a vyhne se tak čekání na vydání pravomocného soudního rozhodnutí o jejím nároku (tedy nemusí dávat žalobu na zaplacení a žádat o vydání platebního rozkazu či rozsudku).

Návrh řešení: *Motivace klientů*

Banka by se měla snažit přimět rizikové klienty, aby s ní exekuční tituly mimosoudní cestou sjednali v co nejčastějších případech. Jako motivaci pro klienta k tomuto kroku by mohla využít například odpuštění části úroku z prodlení apod. Sice tak přijde o část svého nároku, ale na druhou stranu může urychlit vymožení celé pohledávky.

6.3 Postoupení pohledávek

Jak již bylo v analytické části uvedeno, Banka ABC, a. s. využívá postoupení pohledávek dvojitým způsobem. Jednak postupuje velké množství malých pohledávek společně, které úspěšně prošly výběrovým řízením. O tomto způsobu postoupení pohledávek rozhoduje vrcholové vedení, není tak zahrnuto do procesu standardního vymáhání pohledávek.

Druhým způsobem je postoupení určité pohledávky za konkrétním klientem prověřenému subjektu, který má o danou pohledávku zájem. Banka je často při schvalování takové strategie na postoupení pohledávek velmi obezřetná a spíše zastává zdrženlivý postoj. Důvo-

dem je především skutečnost, že jsou pohledávky postupovány za méně než 100 % jejich hodnoty. Banka by si však měla uvědomit, že tato nevýhoda je kompenzována řadou výhod.

Návrh řešení: *Seznamy pohledávek k postoupení*

Kladem postoupení pohledávek je, že se Banka vyhne zdlouhavému vymáhání například soudní cestou, má jistotu zaplacení dané pohledávky, obdrží peněžní prostředky dříve a eliminuje náklady spojené s vymáháním (př. soudní poplatky, mzda právníka apod.). Z tohoto důvodu doporučuji, aby Banka zvolila mírnější podmínky pro postoupení pohledávek a aby zavedla evidenci subjektů zabývajících se koupí splatných pohledávek. Těmto subjektům by v pravidelných intervalech zasílala seznamy pohledávek u kterých nabízí případným zájemcům jejich postoupení.

6.4 Růst pohledávek v selhání

Jak vyplývá z úvodu analytické části, lze vzhledem k současné ekonomické situaci v České republice předpokládat růst pohledávek v selhání.

Rozhodla-li by se Banka ABC, a. s. vymáhat pohledávky sama až do případného splacení, vedlo by to k značnému zatížení útvaru vymáhání pohledávek. Banka bude pravděpodobně muset navýšit kapacity zaměstnanců, aby byla schopna všechny pohledávky řádně vymáhat. Nicméně, předmětem bank nebo jiných úvěrových společností není vymáhání pohledávek, nýbrž spíše půjčování financí, provádění bankovních operací a snaha pomoci klientovi k dalšímu zisku.

Návrh řešení: *Zvýšit využití inkasních kanceláří a Prominutí části dluhu*

Zvýšit využití inkasních kanceláří

Navrhuji aby Banka více využila služeb specialistů na inkaso, jako jsou převážně soukromé společnosti disponující sítí smluvních partnerů. Převod bankovních pohledávek na externí firmy podporuje navíc i Evropská unie ve směrnici č. 35 z roku 2000. Podle ní mají být náklady na vymáhání přeneseny z banky na dlužníka.

Další výhodou inkasních společností je, že mají k dispozici zvláštní počítačový software, který přesně načasuje kdy a jak často dlužníkovi připomínat, že nezaplatil. Mají tým lidí, kteří za dlužníky chodí do terénu. Jsou úspěšnější, protože se věnují jen vymáhání.

Inkasní firmy si za získání dluhů účtují různé odměny. Od jednotek procent z vymožené částky po paušální platby. Nejčastěji si z vymožené částky berou od půl do pěti procent.

Využití inkasních společností lze doporučit především pro vymáhání spotřebitelských a hotovostních úvěrů. U nesplácených úvěrů zajištěných nemovitostí je pro Banku výhodnější vydat se cestou právních kroků.

Prominutí části dluhu

Probíhající hospodářská krize zvyšuje počet lidí, kteří již nejsou schopni splácet své spotřebitelské úvěry. Snahou Banky ABC, a. s. by mělo být v tomto případě získat alespoň část rozpůjčovaných peněz zpět.

Řešením by mohlo být přistoupení k praktikám, které jsou dosud známé jen na amerického trhu. Jedná se o Dohody o prominutí části dluhu. Smyslem je získat aspoň část pohledávky po splatnosti za vybranými klienty, u nichž je jisté, že by nebyli schopni zcela svým závazkům vůči Bance, protože nemají žádný majetek. Jde v podstatě o odpuštění poloviny dluhu v případě, že dlužník zaplatí zbytek dluhu ve stanoveném termínu.

6.5 Omezení v exekučním řízení

V případě, že se klient Banky ABC, a. s., u něhož eviduje pohledávku zajištěnou například nemovitostí, dostane do finančních problémů až do té míry, že proti němu jiní věřitelé vedou exekuci, přihlásí i Banka svou pohledávku do dané exekuce. Důvodem je, aby v případě dražby nemovitosti byly uhrazeny právě pohledávky Banky, které má nemovitost zajistit. Tento způsob je v Bance hojně využíván. Má však své nedostatky. Jednak se jedná o tu skutečnost, že celá dražba nemovitosti je v režii exekutora a Banka ABC, a. s. do ní nemůže nijak zasahovat. Banka je tedy omezena dražební vyhláškou. Dalším nedostatkem jsou náklady spojené s dražbou a odměna exekutora, které je ve výši až 15 % z ceny nemovitosti.

Návrh řešení: *Upřednostňovat insolvenční řízení před exekucí*

Pro Banku by bylo mnohem výhodnější, kdyby využila kooperace s ostatními věřiteli za daným dlužníkem a podali na něj návrh na zahájení insolvenčního řízení. Banka ABC, a. s., jako zajištěný věřitel, se svým postavením a svými zájmy výrazně odlišuje od ostatních skupin věřitelů. Právě s ohledem na její práva ze zajištění nabytá před zahájením insolvenčního řízení je jí dána možnost významně ovlivňovat průběh insolvenčního řízení.

Banka, jako zajištěný věřitel, má mimo jiné možnost udělovat insolvenčnímu správci pokyny při správě předmětu zajištění, kterými je insolvenční správce vázán. Obdobné platí i pro zpeněžení majetku určeného k zajištění příslušné pohledávky. Insolvenční správce se může od pokynů zajištěného věřitele odchýlit jen tehdy, má-li za to, že předmět zajištění lze zpeněžit výhodněji; v takovém případě musí nejprve požádat insolvenční soud o jejich přezkoumání v rámci dohlédací činnosti. Zpeněžením věci, práva, pohledávky nebo jiné majtkové hodnoty v konkursu zaniká zajištění pohledávky zajištěného věřitele.

Nezanedbatelnou výhodou insolvenčního řízení dále je, že Banka, jako zajištěný věřitel, se uspokojí ze 100% výtěžku zpeněžení po odečtení nákladů na správu a zpeněžení a po odečtení částky připadající na odměnu správce. Odměna insolvenčního správce určená z výtěžku zpeněžení připadajícího na zajištěného věřitele činí 2 % z částky určené k vydání zajištěnému věřiteli.

Zajištění věřitelé se uspokojí podle pořadí, v jakém vznikl právní důvod zajištění, z té části výtěžku, který na ně připadá, nedohodnou-li se písemně jinak. Neuspokojená část jejich pohledávky se považuje za pohledávku přihlášenou a uspokojí se stejně jako tyto pohledávky.

7 EKONOMICKÝ PŘÍNOS NAVRHOVANÝCH ZMĚN

Cílem navrhovaných změn je zefektivnit vymáhání pohledávek v Bance ABC, a. s. Následující kapitoly mají za úkol demonstrovat konkrétní výhody, které navrhovaná řešení přinášejí. Zaměřeny budou na analýzu nákladů v případech, kdy je navrženo:

- využití sjednání exekučních titulů mimosoudní cestou,
- upřednostňování insolvenční řízení před exekucí.

7.1 Přínos exekučního titulu získaného mimosoudní cestou

Nejdříve se zaměříme na situaci, kdy Banka nevyužije sepsání uznání závazku formou notářského či exekutorského zápisu s doložkou přímé vykonatelnosti a vydá se cestou soudního vymáhání.

7.1.1 Náklady na soudní řízení

Pokud chce Banka ABC, a. s. podat žalobu, kdy požaduje zaplacení peněžní částky, musíme uhradit soudní poplatek, který se odvíjí od výše dlužné částky. Soudní poplatek nejlépe uhradí pomocí správních kolků vylepených na přední stranu žaloby, nebo při vyšších částkách převodem na bankovní účet soudu.

Tab. 13 - Určení soudního poplatku [Zdroj: 18].

<i>Poplatek</i>	<i>Cena</i>
Za návrh na zahájení občanského soudního řízení, jehož předmětem je peněžité plnění do částky 15 000 Kč včetně.	600 Kč
Za návrh na zahájení občanského soudního řízení, jehož předmětem je peněžité plnění v částce vyšší než 15 000 Kč.	4 % z této částky

7.1.2 Náklady na sjednání exekučních titulů mimosoudní cestou

Odměna za sepsání uznání závazku formou notářského či exekutorského zápisu je stanovena v Sazebníku odměn notáře za úkony notářské činnosti, který je přílohou vyhlášky č. 196/2001 Sb. o odměnách a náhradách notářů a správců dědictví, nejméně činí 1000 Kč.

Tab. 14 - Poplatky spojené za sepsání uznání závazku formou notářského či exekutorského zápisu s doložkou přímé vykonatelnosti [Zdroj: 17].

Tarifní hodnota	Výše odměny (%)
Z prvních 100 tis. Kč tarifní hodnoty	2,0
Z přebývajících částky až do 500 tis. Kč tarifní hodnoty	1,2
Z přebývajících částky až do 1 mil. Kč tarifní hodnoty	0,6
Z přebývajících částky až do 3 mil. Kč tarifní hodnoty	0,3
Z přebývajících částky až do 20 mil. Kč tarifní hodnoty	0,2
Z přebývajících částky až do 30 mil. Kč tarifní hodnoty	0,1
Z přebývajících částky až do 100 mil. Kč tarifní hodnoty	0,05

7.1.3 Zhodnocení

Zhodnocení budeme demonstrovat na ukázkovém příkladě:

Banka ABC, a. s. má vůči klientovi/FO pohledávku po splatnosti ve výši 450.000,- Kč, která není nijak zajištěna. K jejímu vymožení může použít:

- a) sepsání uznání závazku formou notářského či exekutorského zápisu s doložkou přímé vykonatelnosti
- b) žalobu na zaplacení peněžní částky

Řešení a)

Se sepsání uznání závazku formou notářského či exekutorského zápisu s doložkou přímé vykonatelnosti je spojen poplatek ve výši:

$$(100 \text{ tis.} \times 2 \%) + (450 \text{ tis.} - 100 \text{ tis.}) \times 1,2 \% = \mathbf{6.200,- \text{ Kč}}$$

Řešení b)

Pokud Banka ABC, a. s. podá žalobu, kdy požaduje zaplacení peněžní částky, musíme uhradit soudní poplatek ve výši:

$$450 \text{ tis.} \times 4 \% = \mathbf{18.000,- \text{ Kč}}$$

Závěr:

Náklady na sepsání notářského zápisu s doložkou přímé vykonatelnosti činí 6.200,- Kč. Tyto náklady je povinen uhradit rizikový klient.

V případě soudního řízení, kdy Banka ABC, a. s. prokáže svůj nárok, je klient povinen uhradit i náklady řízení, což představuje vypočítaný soudní poplatek ve výši 18.000,- Kč.

V obou případech tedy nese náklady klient. Bude-li však zvolen pro řešení pohledávky způsob a), bude klientovi na nákladech řízení v našem ukázkovém příkladě ušetřeno 11.800,- Kč a Banka ABC, a. s. získá exekuční titul a s ním spojené výhody. Především se jedná o to, že v případě, že pohledávka nebude dobrovolně splněna, může Banka požádat soud přímo o nařízení exekuce. Vyhne se tak čekání na vydání pravomocného soudního rozhodnutí o jejím nároku (tedy nemusí dávat žalobu na zaplacení a žádat o vydání platebního rozkazu či rozsudku).

7.2 Přínos insolvenčního řízení

Tato část má za úkol porovnat odměny exekutora a insolvenčního správce tak, aby bylo zřejmé, zda je pro Banku ABC, a. s. z ekonomického hlediska výhodnější vymáhat pohledávku prostřednictvím exekučního nebo insolvenčního řízení.

7.2.1 Odměna exekutora

Náklady exekuce upravuje jednak zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), v ustanoveních §§ 87 – 92, dále potom vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem, vydaná k provedení § 92 exekučního řádu.

Náklady exekuce tvoří:

- a. Odměna exekutora
- b. Náhrada hotových výdajů
- c. Náhrada za ztrátu času
- d. Náhrada za doručení písemností
- e. Odměna a náhrada nákladů správce podniku
- f. Eventuálně DPH, je-li exekutor plátcem

V našem případě, kdy se chceme zabývat pouze srovnáním odměn exekutora a insolvenčního správce, se zaměříme pouze na bod č. 1, tj. na odměnu exekutora.

Odměna exekutora se při exekuci na peněžitě plnění stanoví procentní sazbou ze základu, jímž je výše vymoženého peněžitého plnění (ne vymáhaného; tedy ne částka, na kterou je exekuce vedena, ale pouze částka, kterou exekutor skutečně na povinném vymohl). Nezapočítává se to, co bylo plněno dobrovolně, byť i po nařízení exekuce.

Odměna za provedení exekuce ukládající zaplacení peněžitě částky činí (minimálně však 3000 Kč.):

Tab. 15 - Stanovení odměny soudních exekutorů [Zdroj: 18].

Výše základu	Výše odměny (%)
do 3 mil. Kč základu	15
přebývajících částky až do 40 mil. Kč základu	10
přebývajících částky až do 50 mil. Kč základu	5
přebývajících částky až do 250 mil. Kč základu	1

7.2.2 Odměna insolvenčního správce

Odměnu insolvenčního správce stanovuje Vyhláška 313 ze dne 22. listopadu 2007 o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů.

Pokud je způsobem řešení dlužníkovy úpadku konkurs, činí odměnu insolvenčního správce součet odměny určené z výtěžku zpeněžení připadajícího na zajištěného věřitele a odměny určené z výtěžku zpeněžení určeného k rozdělení mezi nezajištěné věřitele.

Odměna insolvenčního správce určená z výtěžku zpeněžení připadajícího **na zajištěného věřitele** činí **2 %** z částky určené k vydání zajištěnému věřiteli.

Tab. 16 - Odměna určená z výtěžku zpeněžení určeného k rozdělení mezi nezajištěné věřitele

Výtěžek	Odměna
od 0 do 10 mil. Kč	15 %
od 10 mil. do 50 mil. Kč	1 500 000 Kč + 10 % z částky přesahující 10 mil. Kč
od 50 mil. do 100 mil. Kč	5 500 000 Kč + 5 % z částky přesahující 50 mil. Kč
od 100 mil. do 250 mil. Kč	8 000 000 Kč + 1 % z částky přesahující 100 mil. Kč
od 250 mil. Kč	9 500 000 Kč + 0,5 % z částky přesahující 250 mil. Kč

7.2.3 Zhodnocení

Zhodnocení bude opět demonstrováno na ukázkovém příkladě:

Banka ABC, a. s. má vůči firmě X pohledávku ve výši 5.000.000,- Kč, která je zajištěna zástavním právem k nemovitosti. Firma X je vedena jako rizikový klient, protože je po splatnosti se svými splátkami více jak 90 dnů a současně je na ni vedena exekuce pro jiného věřitele. Banka má dvě možnosti jak vymáhat svou pohledávku:

- c) přihlásit pohledávku do cizí exekuce
- d) podat návrh na nařízení insolvenčního řízení

Řešení a)

Exekutor vymohl prodejem nemovitosti 4.000.000,- Kč. Z prvních 3.000.000,- Kč tvoří odměna 15%, tedy 450.000,- Kč, ze zbývajících 1.000.000,- Kč je odměna 10%, tedy 100.000,- Kč. Odměna exekutora celkem činí 550.000,- Kč.

Bance ABC, a. s. by tak náleželo před odečtením nákladů na exekuční řízení **3.450.000,- Kč**.

Řešení b)

Insolvenční správce získal prodejem nemovitosti rovněž 4.000.000,- Kč. Protože se jedná o výtěžek zpeněžení připadajícího na zajištěného věřitele, činí odměna insolvenčního správce **2 %** z částky určené k vydání zajištěnému věřiteli, tj. částka 80.000,- Kč.

Bance ABC, a. s. náleží před odečtením nákladů na správu a zpeněžení částka **3.920.000,- Kč**.

Závěr:

Z uvedených výpočtů vyplývá, že pokud Banka ABC, a. s. upřednostní insolvenční řízení, může ze své pohledávky získat **o 470.000,- Kč víc**, než kdyby ji vymáhala exekucí.

Neméně významnou výhodou pro Banku v případě insolvenčního řízení je, že jako zajištěný věřitel, má mimo jiné možnost udělovat insolvenčnímu správci pokyny při správě předmětu zajištění, kterými je insolvenční správce vázán. Obdobné platí i pro zpeněžení majetku určeného k zajištění příslušné pohledávky. Tyto výhody v případě exekučního řízení Banka nemá, protože vymáhání pohledávky je zcela v rukou daného exekutora.

ZÁVĚR

Cílem mé diplomové práce bylo identifikovat případné nedostatky v procesu vymáhání pohledávek v Bance ABC, a. s. a následně navrhnout způsoby jejich řešení.

Z provedené analýzy bylo zjištěno, že Bance ABC, a.s. roste podíl úvěru v selhání, tedy podíl pohledávek, které jsou určitou dobu po splatnosti. Příčinou je zvyšování životního standardu domácností na úkor většího zadlužování, které je v současné době dále umocněno nepříznivou ekonomickou situací. Rostoucí nezaměstnanost znesnadňuje domácnostem splácet své úvěry a vlivem poklesu odbytu má potíže dostát svým závazkům i řada podniků. Hlavním úkolem Banky ABC, a. s. by tedy mělo být v následujícím období minimalizovat ztráty ze špatných úvěrů, což znamená mít vysoce efektivní vymáhání.

Přestože má Banka vypracovanou kvalitní metodologii vymáhání pohledávek a tomuto procesu se věnují desítky specializovaných zaměstnanců, byly při analýze současného stavu zjištěny oblasti, ve kterých má Banka jisté rezervy. Jedná se například o absenci zpětné vazby z procesu vymáhání do procesu poskytování úvěru tak, aby se eliminovaly opakující se nedostatky, které zhoršují postavení Banky při uplatnění svých nároků. Dalšími problémy byly objeveny v procesu mimosoudního vymáhání, postoupení pohledávek a využívání méně efektivních způsobů vymáhání. Navrhované změny by měly pomoci tyto nedostatky odstranit, nebo alespoň snižovat negativní dopady špatných úvěrů.

V závěrečné kapitole je na ukázkových příkladech demonstrováno, že správná rozhodnutí v procesu vymáhání pohledávek ve správný čas, mohou ušetřit nemalé prostředky jak samotné Bance, tak také jejímu dlužníkovi.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BAŘINOVÁ D., VOZŇÁKOVÁ I. *Pohledávky – právně – daňově - účetně*. 3. vyd. Praha: GRADA Publishing, 2007. 136 s. ISBN 978-80-247-1816-3.
- [2] BAŘINOVÁ D., VOZŇÁKOVÁ I. *Pohledávky: vzory smluv a podání*. 2. vyd. Praha: GRADA Publishing, 2003. 127 s. ISBN 8071699802.
- [3] BÁRTA, M. *Právo*. Zlín: UTB Zlín, FAME, VOSE Zlín, 14.03.2005. Přednáška.
- [4] DVOŘÁK, Petr. *Komerční bankovníctví pro bankéře a klienty*. Praha: Linde, 1999. 475 s. ISBN 80-7201-141-3.
- [5] EMRICHOVÁ, A. *Problematika zajištění pohledávek v Komerční bance, a.s.* Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta managementu a ekonomiky, Finanční řízení podniku, 2008. 78 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Martin Horák.
- [6] HRSTKOVÁ J. *Zajištění závazků v podnikatelské praxi*. Vyškov: TSM, 1998. 42 s.
- [7] POLIDAR, Vojtěch. *Management bank a bankovních obchodů*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 1999. 450 s. ISBN 80-86119-11-4.
- [8] ŠANTRŮČEK, J. *Pohledávky jejich cese a hodnota*. 2. vyd. Praha: VŠE v Praze, Oeconomica, 2005. 198 s. ISBN 80-245-0873-7.
- [9] VAIGERT D., PHILIPPI T., RIŠKO P., NAVRÁTILOVÁ H. *Pohledávky: Právní příručka věřitele*. Praha: Computer Press, 2006. 272 s. ISBN 80-251-0881-3.
- [10] ZICHÁČEK, A. *Postupy při vymáhání pohledávek v obchodně právních vztazích a úspěšnost jejich použití v praxi*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta managementu a ekonomiky, Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva, 2009. 90 s. Vedoucí diplomové práce JUDr. Bohumil Vrána.
- [11] *BPX : pohledávky - vymáhání - prevence* [online]. 17.5.2007 [cit. 2010-03-23]. Kapitalizace pohledávek. Dostupné z WWW: <<http://www.bpx.cz/kapitalizace-pohledavky/>>.
- [12] *Ct24* [online]. 12.3.2010 [cit. 2010-03-16]. České domácnosti se stále více zadlužují. Dostupné z WWW: <<http://www.ct24.cz/ekonomika/83713-ceske-domacnosti-se-stale-vice-zadluzuji/>>.

- [13] DOLEČEK, Marek. *Businessinfo* [online]. 3.8.2009 [cit. 2010-02-05]. Pohledávky - zánik a postup při vymáhání pohledávek. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/pohledavky-zanik-postup-opu/1000818/51672/>>.
- [14] *Ihned : online zprávy z hospodářských novin* [online]. 11.2.2010 [cit. 2010-03-12]. Zadluženost podniků u bank loni klesla, naopak u domácností vzrostla. Dostupné z WWW: <<http://finweb.ihned.cz/c1-40483350-zadluzenost-podniku-u-bank-loni-klesla-naopak-u-domacnosti-vzrostla>>.
- [15] *Insolvenční zákon* [online]. 1.1.2008 [cit. 2010-02-26]. Jakým způsobem může být řešen úpadek dlužníka?. Dostupné z WWW: <<http://insolvenzni-zakon.justice.cz/obecne-info-prevence-upadku/zpusoby-reseni-upadku.html>>.
- [16] *Iuridictum : Encyklopedie o právu* [online]. 8.11.2005 [cit. 2010-02-23]. Žalobce. Dostupné z WWW: <<http://iuridictum.pecina.cz/w/%C5%BDalobce>>.
- [17] MAHMOUD, Martina. *IQRS* [online]. 27.5.2009 [cit. 2010-04-03]. Náklady exekuce. Dostupné z WWW: <<http://www.iqrs.cz/view.php?navezclanku=naklady-exekuce&cislocclanku=2009050020>>.
- [18] *Portál veřejné správy České republiky* [online]. 2003-2010 [cit. 2010-04-02]. Dostupné z WWW: <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/_s.155/6966/place>.
- [19] *Právník* [online]. 6.10.2008 [cit. 2010-03-15]. Exekuce nebo soudní výkon rozhodnutí?. Dostupné z WWW: <<http://www.pravnik.cz/a/290/exekuce-nebo-soudni-vykon-rozhodnuti.html>>.
- [20] *Sagit* [online]. 1.7.2007 [cit. 2010-03-23]. Sbírka zákonů. Dostupné z WWW: <<http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb07123&cd=76&typ=r>>.
- [21] *Zákony ČR onLine – úplné znění zákonů, přehled právních předpisů platných v ČR* [online]. 2004, poslední aktualizace 25.1.2010 [cit. 2010-02-10]. Dostupné z: <<http://www.zakonycr.cz/seznamy/040-1964-Sb-obcansky-zakonik.html>>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

FO Fyzická osoba

ObčZ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, v platném znění.

ObchZ Zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník

PO Právnícká osoba

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 - Závazky podle počtu subjektů.....	17
Obr. 2 - Změny závazků.....	18
Obr. 3 - Průměrný přepočtený počet zaměstnanců Banky.....	52
Obr. 4 - Kolik Češi dlužili a dluží v bankách.....	55
Obr. 5 - Vývoj jednotlivých typů úvěrů obyvatelstvu.....	55
Obr. 6 - Dynamika úvěrového vývoje.....	56
Obr. 7 - Nové zakázky ze zahraničí a tržby z přímého vývozu.....	57
Obr. 8 - Počet podaných návrhů na konkurz.....	58
Obr. 9 - Vývoj pohledávek Banky ABC, a. s. vyplývající z úvěrové činnosti.....	59
Obr. 10 - Nezaměstnanost ČR (v %).....	61
Obr. 11 - Standardní pohledávky Banky ABC, a. s. v letech 2006 – 2009.....	63
Obr. 12 - Sledované pohledávky Banky ABC, a. s. v letech 2006 – 2009.....	64
Obr. 13 - Nestandardní pohledávky Banky ABC, a. s. v letech 2006 - 2009.....	65
Obr. 14 - Pochybné pohledávky Banky ABC, a. s. v letech 2006 – 2009.....	67
Obr. 15 - Ztrátové pohledávky Banky ABC, a. s. v letech 2006 - 2009.....	68
Obr. 16 - Vývoj pohledávek Banky ABC, a.s. vzhledem k zajištění.....	72
Obr. 17 - Organizační struktura odboru Oceňování a vymáhání aktiv.....	73

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 - <i>Osoby a pojmy vyskytující se na směnce</i>	30
Tab. 2 - <i>Vývoj pohledávek Banky ABC, a. s. za sledované období 2006 – 2009</i>	59
Tab. 3 - <i>Souhrnné ukazatele vývoje pohledávek Banky ABC, a.s.</i>	60
Tab. 4 - <i>Tři scénáře vývoje úvěru v selhání</i>	62
Tab. 5 - <i>Vývoj standardních pohledávek Banky ABC, a. s.</i>	63
Tab. 6 - <i>Vývoj sledovaných pohledávek Banky ABC, a. s.</i>	64
Tab. 7 - <i>Vývoj nestandardních pohledávek Banky ABC, a. s.</i>	65
Tab. 8 - <i>Vývoj pochybných pohledávek Banky ABC, a. s.</i>	66
Tab. 9 - <i>Vývoj ztrátových pohledávek Banky ABC, a. s.</i>	68
Tab. 10 - <i>Vybrané formy zajištění pohledávek Banky ABC, a.s. v letech 2006 - 2009</i>	70
Tab. 11 - <i>Pohledávky Banky ABC, a.s. vzhledem k zajištění</i>	72
Tab. 12 - <i>Způsoby vymáhání v Bance ABC, a. s.</i>	76
Tab. 13 - <i>Určení soudního poplatku</i>	89
Tab. 14 - <i>Poplatky spojené za sepsání uznání závazku formou notářského či exekutorského zápisu s doložkou přímé vykonatelnosti</i>	90
Tab. 15 - <i>Stanovení odměny soudních exekutorů</i>	92
Tab. 16 - <i>Odměna určená z výtěžku zpeněžení určeného k rozdělení mezi nezajištěné věřitele</i>	93

SEZNAM PŘÍLOH

- P I Uznání závazku
- P II Notářský zápis
- P III Přihláška pohledávky do insolvenčního řízení - vzor
- P IV Žaloba
- P V Směnečná žaloba
- P VI Směnečný platební rozkaz
- P VII Návrh na nařízení exekuce
- P VIII Platební rozkaz

PŘÍLOHA P I: UZNÁNÍ ZÁVAZKU

UZNÁNÍ ZÁVAZKU

podle ustanovení § 323 a § 407 Obchodního zákoníku v platném znění

Dlužník: PAN XY

Věřitel: BANKA ABC, a.s.

I.

Ze Smlouvy o úvěru reg. č. 0811204201137 ze dne 15.4.2004 vyplývá nárok věřitele na uspokojení jeho pohledávky za dlužníkem ve výši **1 085 095,92 Kč**.

Dlužná částka byla vyčíslena ke dni 22.9.2009 v tomto členění:

jistina	825 999,86 Kč
úroky	70 845,32 Kč
úroky z prodlení	178 250,74 Kč
úvěrové poplatky	10 000,00 Kč
Dlužná částka celkem	1 085 095,92 Kč

II.

Ze Smlouvy o úvěru reg. č. 0811204201303 ze dne 14.5.2004 vyplývá nárok věřitele na uspokojení jeho pohledávky za dlužníkem ve výši **1 343 034,93 Kč**.

Dlužná částka byla vyčíslena ke dni 22.9.2009 v tomto členění:

jistina	991 000,05 Kč
úroky	108 806,11 Kč
úroky z prodlení	233 628,77 Kč
úvěrové poplatky	9 600,00 Kč
Dlužná částka celkem	1 343 034,93 Kč

III.

Dlužník podpisem tohoto dokumentu výslovně uznává ve smyslu ustanovení § 323 a § 407 Obchodního zákoníku úvěrové pohledávky [redacted] specifikované v čl. I. a v čl. II. tohoto uznání závazku.

V Prostějově dne 9. 11. 2009

Podle ověřovací knihy Městského úřadu Prostějov poř.č. legalizace 3881/2008 vlastnoručně podepsal* - uznal podpis na listině za vlastní*

Jméno, příjmení, datum a místo narození zadatele

adresa místa trvalého pobytu*-adresa místa pobytu na území České republiky*
-adresa bydliště mimo území České republiky*-

[redacted]
druh a číslo dokladu, na základě kterého byly zjištěny osobní údaje, uvedené v této ověřovací doložce

V Prostějově dne 9.11.2009
Jana Ilgnerová

Jméno a příjmení ověřující osoby, která legalizaci provedla

Uznání závazku

PŘÍLOHA P II: NOTÁŘSKÝ ZÁPIS

JUDr. Petr Skopal, notář v Holešově
769 01 Holešov, nám. Dr.E. Beneše 25, tel.573395460-1, fax 573395463
strana první

stejnopis notářského zápisu

N o t á ř s k ý z á p i s

sepsaný v kanceláři notáře v Holešově, nám. Dr. E. Beneše 25
dne osmnáctého září roku dva tisíce šest (18.9.2006) JUDr.
Petrem Skopalem, notářem v Holešově.-----

Dostavili se účastníci, podle prohlášení způsobilí k právním
úkonům, jejichž totožnost byla zjištěna výpisem z obchodního
rejstříku a platným úředním průkazem - občanským průkazem, a
to:-----

1. paní [redacted] bytem [redacted]
[redacted] podnikající pod IČ [redacted] jako osoba
povinná -----

2. [redacted] se sídlem [redacted]
[redacted] IČ: [redacted] zapsaná do Obchodního rejstříku
vedeného [redacted] vložka [redacted]
jediná na základě pověření, které je přílohou číslo jedna,
tohoto notářského zápisu panem [redacted] r.č.
[redacted], bytem [redacted], jako osoba
oprávněná -----

a uzavřel před notářem tuto

dohodu

----- o přímé vykonatelnosti -----
a uznání dluhu

Za první: [redacted] jako osoba oprávněná a paní [redacted]
[redacted] jako osoba uzavřeli smlouvu o poskytnutí
revolvingového úvěru ze dne 14. května 2004 až do výše
1.000.000,- Kč, slovy: jeden milion korun českých se
splatností nejpozději 13. května 2005. -----

strana druhá

Paní [redacted] jako osoba povinná tento závazek vůči [redacted] nesplácela a účastníci shodně prohlašují, že pohledávka osoby oprávněné vůči osobě povinné činí částku celkem ve výši 1.375.417,93 Kč slovy: Jeden milion tři sta sedmdesát pět tisíc čtyři sta sedmnáct korun českých devadesát tři haléře v následující struktuře: -----

- jistina	1.000.000,-- Kč
- úroky	132.189,16 Kč
- úroky z prodlení	233.628,77 Kč
- poplatky za vedení účtu.....	7.200,-- Kč
- poplatky za zaslání upomínek ...	2.400,-- Kč
celkem	1.375.417,93 Kč

Za druhé: Uznání dluhu -----

Paní [redacted] r.č. [redacted] uznává co důvodu a výše svůj dluh vůči [redacted] vzniklý z titulu smlouvy o poskytnutí revolvingového úvěru, reg. č. 0811204201303, ze dne 14. května 2004 včetně příslušenství, tj. úroku a úroku z prodlení celkem ve výši 1.375.417,93 Kč, slovy: jeden milion tři sta sedmdesát pět tisíc čtyři sta sedmnáct korun českých devadesát tři haléře a zavazuje se tento dluh zaplatit pod ztrátou výhody splátek takto: -----

- částku ve výši 875.000,- Kč, slovy: osm set sedmdesát pět tisíc zaplatí v pravidelných měsíčních splátkách po 25.000,- Kč, slovy: dvacet pět tisíc korun českých, splatnými vždy k posledními dni v měsíci počínaje třicátým prvním říjnem roku dva tisíce šest (31.10.2006) -----

- zbytek ve výši 500.417,93 Kč, slovy: pět set tisíc čtyři sta sedmnáct korun českých, devadesát tři haléře, zaplatí nejpozději dne osmnáctého září roku dva tisíce devět (18.9.2009) -----

Za třetí: Dohoda o přímé vykonatelnosti -----

a) osobou povinnou je paní [redacted] r.č. [redacted], bytem [redacted] -----

b) osobou oprávněnou je [redacted], se sídlem [redacted], IC: [redacted] zapsaná do Obchodního rejstříku vedeného Městským soudem v Praze oddíl B, vložka 1360, -----

strana třetí

c) skutečností, na niž se pohledávka zakládá je smlouva o revolvingovém úvěru, reg. č. 0811204201303, ze dne 14. dubna 2004 a uznání dluhu osobou povinnou uvedené v článku Za druhé této listiny -----

d) předmětem plnění je dlužná částka ve výši 1.375.417,93 Kč, slovy: jeden milion tři sta sedmdesát pět tisíc čtyři sta sedmáct korun českých devadesát tři haléře; -----

e) doba plnění: dlužnou částku zaplatí osoba povinná paní [REDAKCE] osobě oprávněné [REDAKCE] pod ztrátou výhody splátek takto: -----

- částku ve výši 875.000,- Kč, slovy: osm set sedmdesát pět tisíc zaplatí v pravidelných měsíčních splátkách pod ztrátou výhody splátek po 25.000,- Kč, slovy: dvacet pět tisíc korun českých, splatnými vždy k poslednímu dni v měsíci počínaje třicátým prvním říjnem roku dva tisíce šest (31.10.2006) ----

- zbytek ve výši 500.417,93 Kč, slovy: pět set tisíc čtyři sta sedmáct korun českých, devadesát tři haléře, zaplatí nejpozději dne osmnáctého září roku dva tisíce devět (18.9.2009) -----

f) Osoba povinná dává osobě oprávněné tímto výslovné svolení k tomu, aby podle tohoto notářského zápisu byl nařízen a proveden výkon rozhodnutí v souladu s § 274 písm. e) občanského soudního řádu ohledně shora uvedené pohledávky osoby oprávněné, vůči osobě povinné jestliže svou povinnost uhradit dlužnou částku osoba povinná řádně a včas nesplní. -- Osoba oprávněná bere na vědomí toto svolení osoby povinné k vykonatelnosti tohoto notářského zápisu a přijímá jej.-----

O tom byl tento notářský zápis k žádosti účastníka sepsán, účastníkem přečten, jím schválen a před notářem vlastnoručně podepsán.-----

[REDAKCE]

PŘÍLOHA P III: PŘIHLÁŠKA POHLEDÁVKY DO INSOLVENČNÍHO ŘÍZENÍ – VZOR

PŘIHLÁŠKA POHLEDÁVKY

Soud:	Krajský soud v Brně	Sp. zn.:	KSBRN 10 INS 6/2008
-------	---------------------	----------	---------------------

DLUŽNÍK

01 Typ: Fyzická osoba

Státní příslušnost:ⁱ

Osobní údaje	Příjmení:	Čech	Jméno:	Jan
	Titul za jm.:		Titul před jm.:	
	Dat. narození: ⁱⁱ		Rodné číslo:	470718/0555
Údaj o podnik. ⁱⁱⁱ	IČ:		Jiné registr.č.:	
Trvalé bydliště	Obec:	Brno	PSČ:	60200
	Ulice:	K Jámě	Č. p.:	458
	Stát:	Česká republika		

02 Typ: Právníká osoba

Právní řád založení:ⁱ

Právníká osoba	Název/obch.firma:			
	IČ:		Jiné registr.č.:	
sídlo	Obec:		PSČ:	
	Ulice:		Č. p.:	
	Stát:			

VĚŘITEL

03 Typ: Fyzická osoba

Státní příslušnost:ⁱ

Osobní údaje	Příjmení:	Horáček	Jméno:	Karel
	Titul za jm.:		Titul před jm.:	
	Dat. narození: ⁱⁱ		Rodné číslo:	681008/1547
Údaj o podnik. ⁱⁱⁱ	IČ:	14458798	Jiné registr.č.:	
Trvalé bydliště	Obec:	Svitavy	PSČ:	56802
	Ulice:	Údolní	Č. p.:	47
	Stát:	Česká republika		

04 Typ: Právníká osoba

Právní řád založení:ⁱ

Právníká osoba	Název/obch.firma:			
	IČ:		Jiné registr.č.:	
Sídlo	Obec:		PSČ:	
	Ulice:		Č. p.:	
	Stát:			

05 Korespondenční adresa:^{iv}

Korespondenční adresa	Obec:		PSČ:	
	Ulice:		Č. p.:	
	Stát:			

Elektronická adresa:

Akreditovaný poskytovatel certifikačních služeb:

ⁱ vyplní se pouze u zahraničních osob

ⁱⁱ datum narození se vyplní pokud nebylo přiděleno rodné číslo

ⁱⁱⁱ vyplní se pouze u dlužníka podnikatele

^{iv} vyplňte pokud se liší od sídla či trvalého bydliště

Pohledávka č.	1	Typ pohledávky:	Nezajištěná						
Výše jistiny (Kč):	13 000,00								
06 Důvod vzniku:	Kupní smlouva ze dne 7. 12. 2005.								
07 Další okolnosti:									
08 Vykonatelnost:	☒	pro částku: 13 000,00	dle: Rozh. Sp zn. 23 C 69/2007						
09 PŘÍSLUŠENSTVÍ:									
Druh:	Úrok z prodlení								
Výše (Kč):	1 235,00								
Způsob výpočtu:	Úrok po dobu 2 let = 2x(13 000 x 9,5/100).								
Celková výše pohledávky:	14 235,00								
10 VLASTNOSTI POHLEDÁVKY:									
Podřízená:	☐ Ano	☒ Ne	Způsob podřízení:						
Peněžítá:	☒ Ano	☐ Ne	Vyčíslení nepeněžité pohledávky:						
Podmíněná:	☐ Ano	☒ Ne	Popis podmínky:						
Splatná:	☒ Ano	☐ Ne	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Splatná od</th> <th>V částce (Kč)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>30.11.2005</td> <td>13 000,00</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Splatná od	V částce (Kč)	30.11.2005	13 000,00		
Splatná od	V částce (Kč)								
30.11.2005	13 000,00								
Pohledávka:	☐ v Kč	☒ v cizí měně	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Popis způsobu přepočtu</th> <th>Měna/ kurs</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>650 x 20,00</td> <td>USD 20,00</td> </tr> </tbody> </table>	Popis způsobu přepočtu	Měna/ kurs	650 x 20,00	USD 20,00		
Popis způsobu přepočtu	Měna/ kurs								
650 x 20,00	USD 20,00								
11 Další okolnosti:									

Pohledávka č.	<input type="text" value="2"/>	Typ pohledávky:	<input type="text" value="Zajištěná majetkem dlužníka"/>						
Výše jistiny (Kč):	<input type="text" value="650 000,00"/>								
12 Důvod vzniku:	<input type="text" value="Smlouva o spolupráci ze dne 11. 5. 2005."/>								
13 Další okolnosti:	<input type="text"/>								
14 Vykonatelnost:	☐	pro částku: <input type="text"/>	dle: <input type="text"/>						
15 PRÍSLUŠENSTVÍ:	<input type="text"/>								
Druh:	<input type="text"/>								
Výše (Kč):	<input type="text"/>								
Způsob výpočtu:	<input type="text"/>								
Celková výše pohledávky (Kč):	<input type="text" value="650 000,00"/>								
Tato pohledávka je zajištěna majetkem, který náleží do majetkové podstaty dlužníka a je uplatňováno právo na uspokojení ze zajištění. Pohledávka není zajištěna jiným způsobem.									
16 Důvod:	<input type="text" value="Smlouva o dílo ze dne 11. 5. 2005."/>								
17 Majetek tvořící předmět zajištění:	<input type="text" value="Automobil značky Toyota výrobní č. xxxxxxxxxx"/>	18 Okamžik vzniku zajištění:	<input type="text" value="11. 5. 2005"/>						
19 Rozhodné právo, kterým se zajištění řídí:	<input type="text" value="české"/>								
20 Výpočet dle § 171	Způsob výpočtu: <input type="text"/>								
21 Dohoda dle § 299	☒ Ano	☐ Ne							
22 VLASTNOSTI POHLEDÁVKY:	Způsob podřízení:								
Podřízená:	☒ Ano	☐ Ne	<input type="text" value="uspokojení až po plnění ze strany věřitele"/>						
Peněžítá:	☐ Ano	☒ Ne	Vyčíslení nepeněžité pohledávky: <input type="text" value="650 000,00"/>						
Podmíněná:	☐ Ano	☒ Ne	Popis podmínky: <input type="text"/>						
Splatná:	☐ Ano	☒ Ne	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Splatná od</th> <th>V částce (Kč)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> </tr> <tr> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> </tr> </tbody> </table>	Splatná od	V částce (Kč)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Splatná od	V částce (Kč)								
<input type="text"/>	<input type="text"/>								
<input type="text"/>	<input type="text"/>								
Pohledávka:	☒ v Kč	☐ v cizí měně	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Popis způsobu výpočtu</th> <th>Měna/kurs</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> </tr> </tbody> </table>	Popis způsobu výpočtu	Měna/kurs	<input type="text"/>	<input type="text"/>		
Popis způsobu výpočtu	Měna/kurs								
<input type="text"/>	<input type="text"/>								

Pohledávka č.	<input type="text" value="3"/>	Typ pohledávky:	<input type="text" value="Nezajištěná majetkem dlužníka"/>						
Výše jistiny (Kč):	<input type="text" value="25 000,00"/>								
23 Důvod vzniku:	<input type="text" value="Smlouva o úvěru ze dne 6. 12. 2007."/>								
24 Další okolnosti:	<input type="text"/>								
25 Vykonatelnost:	☐	pro částku: <input type="text"/>	dle: <input type="text"/>						
26 PŘÍSLUŠENSTVÍ:	Druh: <input type="text" value="Smluvní úrok z prodlení"/>								
	Výše (Kč): <input type="text" value="10 000,00"/>								
	Způsob výpočtu: <input type="text" value="10 000,-- Kč za každý měsíc prodlení s placením"/>								
Celková výše pohledávky (Kč):	<input type="text" value="35 000,00"/>								
Tato pohledávka je zajištěna jinak než majetkem, který náleží do majetkové podstaty dlužníka. Pohledávka není zajištěna jiným způsobem.									
27 Důvod:	<input type="text" value="Ručitelské prohlášení Karla Nováka ze dne 7. 12. 2007"/>								
28 Majetek tvořící předmět zajištění:	☐ Ano	☐ Ne							
Popis majetku	Vlastník majetku:	Okamžik vzniku zaj.:							
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>							
29 Ručitel	☒ Ano	☐ Ne	Jméno: <input type="text" value="Karel Novák"/> Vznik: <input type="text" value="7.12.2007"/>						
30 Rozhodné právo, kterým se zajištění řídí:	<input type="text" value="české"/>								
31 VLASTNOSTI POHLEDÁVKY:									
Podřízená:	☐ Ano	☒ Ne	Způsob podřízení: <input type="text"/>						
Peněžitá:	☒ Ano	☐ Ne	Vyčíslení nepeněžité pohledávky: <input type="text"/>						
Podmíněná:	☐ Ano	☒ Ne	Popis podmínky: <input type="text"/>						
Splatná:	☒ Ano	☐ Ne	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Splatná od</th> <th>V částce (Kč)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>6.1.2008</td> <td>5 000,00</td> </tr> <tr> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> </tr> </tbody> </table>	Splatná od	V částce (Kč)	6.1.2008	5 000,00	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Splatná od	V částce (Kč)								
6.1.2008	5 000,00								
<input type="text"/>	<input type="text"/>								
Pohl. vyjádřená:	☒ v Kč	☐ v cizí měně	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Popis způsobu výpočtu</th> <th>Měna/kurs</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> </tr> </tbody> </table>	Popis způsobu výpočtu	Měna/kurs	<input type="text"/>	<input type="text"/>		
Popis způsobu výpočtu	Měna/kurs								
<input type="text"/>	<input type="text"/>								

Pohledávka č.	<input type="text" value="4"/>	Typ pohledávky:	<input type="text" value="Zajištěná nejen majetkem dlužníka"/>
Výše jistiny (Kč):	<input type="text" value="50 000,00"/>		
32 Důvod vzniku:	<input type="text" value="Smlouva o dílo ze dne 12.12. 2007."/>		
33 Další okolnosti:	<input type="text"/>		
34 Vykonalnost:	☐	pro částku: <input type="text"/>	dle: <input type="text"/>
35 PRÍSLUŠENSTVÍ:	Druh: <input type="text" value="Sjednaný úrok; úrok z prodlení."/>		
	Výše (Kč): <input type="text" value="9 750,00"/>		
	Způsob výpočtu: <input type="text" value="Sjednaný úrok = 5 000,-- za každý měsíc Úrok z prodlení = (50 000 x 9,5/100)"/>		
Celková výše pohledávky (Kč):	<input type="text" value="59 750,00"/>		
<u>Tato pohledávka je zajištěna majetkem, který náleží do majetkové podstaty a zároveň je zajištěna i jinak.</u>			
ZAJIŠTĚNÍ MAJETKEM, KTERÝ NÁLEŽÍ DO MAJETKOVÉ PODSTATY:			
36 Důvod:	<input type="text" value="Zástavní právo vyplývající ze smlouvy o dílo ze dne 12. 12. 2007."/>		
37 Majetek tvořící předmět zajištění:	<input type="text" value="Sada strojirenského nářadí výrobní č. xxxxxx"/>	38 Okamžik vzniku zajištění:	<input type="text" value="12. 12. 2007"/>
39 Rozhodné právo, kterým se zajištění řídí:	<input type="text" value="české"/>		
40 Výpočet dle § 171	<input type="text" value="5 000,-- Kč za každý měsíc"/>		
41 Dohoda dle § 299	☐ Ano ☒ Ne		
JINÉ ZAJIŠTĚNÍ:			
42 Důvod:	<input type="text" value="Ručitelské prohlášení Karla Nováka"/>		
43 Majetek tvořící předmět zajištění:	☐ Ano	☐ Ne	
Popis majetku	Vlastník majetku:	Okamžik vzniku zaj.:	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
44 Ručitel	☒ Ano ☐ Ne	Jméno: <input type="text" value="Karel Novák"/>	Vznik: <input type="text" value="12. 12. 2007"/>
45 Rozhodné právo, kterým se zajištění řídí:	<input type="text" value="české"/>		

46 VLASTNOSTI POHLEDÁVKY:**Podřízená:** Ano Ne

Způsob podřízení:

Peněžítá: Ano Ne

Vyčíslení nepeněžité pohledávky:

Podmíněná: Ano Ne

Popis podmínky:

Splatná: Ano Ne

Splatná od	V částce (Kč)
1.12.2008	10 000,00

Pohledávka: v Kč v cizí měně

Popis způsobu výpočtu	Měna/ kurs

47 Celková výše přihlášených pohledávek (Kč):

708 985,00

48 Celková výše zajištěných pohledávek (Kč):

694 750,00

49 Celková výše nezajištěných pohledávek (Kč):

14 235,00

50 Počet pohledávek:

4

51 Počet vložených stran:

5

Věřitel prohlašuje, že údaje v přihlášce jsou pravdivé.

SEZNAM PŘÍLOH:

Povinné přílohy:

1. Je-li věřitel právnická osoba - výpis z obchodního rejstříku nebo obdobného registru.
2. Kopie smluv, soudních nebo jiných rozhodnutí a dalších listin dokládajících údaje uvedené v přihlášce pohledávky.
3. Je-li věřitel zastoupen na základě plné moci – plná moc.

52 Seznam příloh:

1. Výpis z živnostenského rejstříku
2. Kupní smlouva ze dne 7. 12. 2005
3. Rozsudek sp zn. 23 C 69/2007
4. Smlouva o spolupráci ze dne 11. 5. 2005
5. Dohoda o pořadí zajištěných věřitelů dle § 299 IZ
6. Znalecký posudek ze dne 6. 2. 2008
7. Smlouva o úvěru ze dne 6. 12. 2007
8. Ručitelské prohlášení Karla Nováka ze dne 7. 12. 2007
9. Smlouva o dílo ze dne 12.12. 2007
10. Ručitelské prohlášení Karla Nováka ze dne 12. 12. 2007

53

V Svitavách

dne 5.2.2008

Podpisem stvrzuje

Věřitel Jiná osoba

54

Jméno	Karel	Příjmení:	Karel
--------------	-------	------------------	-------

55 Jiná osoba – fyzická osoba	Příjmení:		Jméno:	
	Titul za jm.:		Titul před jm.:	
	Bydliště:		PSC:	
	Ulice:		Č. p.:	
	Stát:			

56 Jiná osoba – právnická osoba	Název/obch.firma:		Jiné registr. č.:	
	IČ.:		PSC:	
	Obec:		Č. p.:	
	Ulice:			
	Stát:			

Podpis:

V případě nedostatku místa použijte volný papír, který označte číslem pole a vložte jej k přihlášce jako přílohu.

III.

Úročení úvěrové pohledávky

Úroková sazba pro úročení běžným bankovním úrokem byla sjednána jako pevná ve výši 15,5% p.a. ze zůstatku jistiny. S ohledem na okolnosti případu, kdy zůstatek jistiny činí 0 (nula), není kategorie *Úrok* navyšována. Neuplatňuje se do budoucna ani další sankční úročení jistiny *úrokem z prodlení* dle čl. VII. bod 2) Obecných podmínek [redacted] pro úvěry občanům (dále též „OÚP“).

Kategorie *Úrok z prodlení* však narůstá o sankční úročení částek běžného úroku po splatnosti. Dle čl. VII. bod 3) OÚP má totiž žalobce pro případ, že jsou žalovaní v prodlení s úhradou úroků právo na zaplacení úroku z prodlení. Avšak s ohledem na samotnou podstatu úvěrového vztahu může tvořit základnu tohoto sankčního úročení toliko dlužný úrok nejvýše v té výši, v jaké byl ke dni konečné splatnosti úvěru. V řešeném případě došlo k sesplatnění úvěru před původně dohodnutým dnem konečné splatnosti úvěru, proto je pro sankční úročení dlužného úroku rozhodné, kolik činila jeho výše k datu předčasného sesplatnění, tj. k datu 13.7.2007 (pochopitelně nutno vzít v úvahu snížení této základny dalšího sankčního úročení o případné splátky účtované na úhrady pohledávky v rámci kategorie *Úrok*).

Jak z přiloženého historického výpisu vyplývá, z dlužného *Úroku* v aktuální výši 15 667,67 Kč je ve smyslu čl. VII. bod 3) OÚP sankčně úročena toliko částka 6 718,90 Kč. Sazba činí 25% p.a. Výsledek tohoto sankčního úročení přirůstá do kategorie *Úrok/pokuta z prodlení*.

Důkaz:

- Smlouva o úvěru reg.č. 076002220616 ze dne 2.9.2002 včetně Obecných podmínek [redacted] pro úvěry občanům
- Výzva k okamžitému splacení úvěrové pohledávky ze dne 21.6.2006
- Výpis z úvěrového účtu č. [redacted]
- Přehled oznamované výše sazby úroku z prodlení [redacted]

Žalobce s ohledem na vše výše uvedené navrhuje, aby Okresní soud v Ostravě vydal tento

platební rozkaz:

1. Žalovaný č.1 a žalovaný č.2 jsou povinni zaplatit žalobci do 15 dnů od doručení tohoto rozhodnutí společně a nerozdílně 37 816,66 Kč s 25% úrokem z prodlení z částky 6 718,90 Kč od 14.11.2008 do zaplacení.
2. Žalovaný č.1 a žalovaný č.2 jsou povinni zaplatit žalobci společně a nerozdílně náklady řízení, a to do 15 dnů od doručení tohoto rozhodnutí.

V Kroměříži dne 14.11.2008

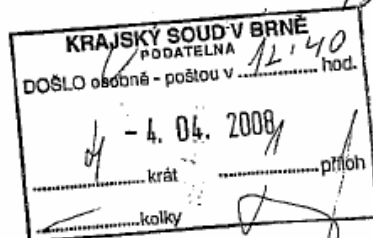
[redacted]
.....
[redacted]
právník
útv. Vymáhání pohledávek

Přílohy:

- Pověření k zastupování pro [redacted]
- Smlouva o úvěru reg.č. 076002220616 ze dne 2.9.2002 včetně Obecných podmínek [redacted] pro úvěry občanům
- Výzva k okamžitému splacení úvěrové pohledávky ze dne 21.6.2006
- Výpis z úvěrového účtu č. [redacted]
- Doklad o čerpání ze dne 2.9.2008
- Přehled oznamované výše sazby úroku z prodlení [redacted]

P V: SMĚNEČNÁ ŽALOBA

Krajský soud v Brně
pracoviště Husova 15
601 95 Brno

Žalobce:

BANKA ABC, a.s.

adresa pro doručování:

Žalovaní:

- č.1 **SPOLEČNOST ALFA, s.r.o.**
- č.2 **PAN X**
- č.3 **PAN Y**

Žaloba o zaplacení směnečné pohledávky 42 013,27 Kč s postizními právy s návrhem na vydání směnečného platebního rozkazu

ČTYŘIKRÁT

I.

Žalobce je majitelem směnky vlastní (Krycí směnka ke Smlouvě číslo 0661004200487) vystavené žalovaným č.1 dne 1.10.2004 na řad [REDAKCE] Směnka zní na směnečnou sumu 42 013,27 Kč a byla splatná 21.8.2007, [REDAKCE]

Žalovaní č.2 a č.3 přijali svým podpisem směnečné rukojemství za zaplacení této směnky.

Uvedená směnka byla žalobcem řádně předložena k placení, do dnešního dne však nebylo na směnku zapláceno ničeho.

Důkaz:

- č.1 - směnka ze dne 1.10.2004 na 42 013,27 Kč - přiloženo v originále

II.

Žalobce v souladu s ust. § 48 odst. 1 zákona č. 191/1950 Sb., směnečného a šekového, v platném znění, uplatňuje tyto nároky:

- směnečný peníz, tj. částku ve výši 42 013,27 Kč,
- 6% úrok p.a. z částky 42 013,27 Kč od 22.8.2007 do zaplacení,
- odměnu ve výši 1/3% směnečného peníze, tj. částku ve výši 140,04 Kč.

P VI: SMĚNEČNÝ PLATEBNÍ ROZKAZ

Krajský soud
pracoviště Husova 15
601 95 Brno

Toto rozhodnutí nabylo právní moci
vůči žalovanému č. 1, 2, 3 Na všech podáních v této věci
Ve věci samé dne: 25. 11. 2007
ohledně NR dne: 6. 12. 2007

Směnečný platební rozkaz

Krajský soud v BRNĚ dne: 17. 10. 2008
je vykonatelné
Ve věci samé dne: 25. 11. 2007
ohledně NR dne: 6. 12. 2007
Podpis: [signature]

Ve věci

žalobce

BANKA ABC, a.s.

proti

žalovaným

1. **SPOLEČNOST ALFA, s.r.o.**
2. **PAN X**
3. **PAN Y**

o zaplacení částky 445.793,92 Kč s postížními právy

ukládá soud žalovaným, aby do 3 dnů zaplatili žalobci společně a nerozdílně

- směnečný peníz 445.793,92 Kč s 6 % p.a. úrokem z této částky za dobu od 22.8.2007 do zaplacení
- směnečnou odměnu 1.485,98 Kč

a náklady řízení v částce 17.890,- Kč (soudní poplatek)

nebo, aby v téže lhůtě počítané ode dne doručení tohoto platebního rozkazu podali odůvodněné námitky, v nichž musí uvést vše, co proti platebnímu rozkazu namítají.

Poučení:

Námitky musí být odůvodněny a žalovaní v nich musí uvést vše, co proti platebnímu rozkazu namítají. K námitkám později vzneseným již nelze přihlížet.

Nepodají-li žalovaní včas námitky nebo vezmou-li je zpět, má platební rozkaz účinky pravomocného rozsudku. Námitky se podávají u tohoto soudu.

Podají-li žalovaní včas námitky, nařídí soud k jejich projednání ústní jednání.

Napadá-li se pouze výrok o nákladech řízení, je opravným prostředkem odvolání, které lze podat do 15 dnů ode dne doručení u tohoto soudu.

Nesplní-li žalovaní dobrovolně, co jim ukládá vykonatelné rozhodnutí, může žalobce podat návrh na výkon rozhodnutí.

Krajský soud v Brně
dne 17.10.2008

za správnost:

Alena Bezvodová [signature]

Mgr. Tomáš Hejl, v.r.
samosoudce
dle rozvrhu práce zastupujícím
JUDr. Jaroslavu Schneeweissovou,
samosoudkyni

P VII: NÁVRH NA NAŘÍZENÍ EXEKUCE

Okresní soud v Kroměříži
Soudní 11
767 42 Kroměříž

Oprávněný: **BANKA ABC, a.s.**

Adresa pro doručování:

Povinní:

- č.1 **SPOLEČNOST ALFA, s.r.o.**
- č.2 **PAN X**
- č.3 **PAN Y**

*Návrh na nařízení exekuce a pověření exekutora podle zákona č. 120/2001 Sb.,
pro 1 027 570,03 Kč s přísl. a pro náklady předchozího řízení*

ČTYŘIKRÁT

Přílohy:

- Pověření k zastupování pro [REDACTED]
- Směnečný platební rozkaz Krajského soudu v Brně ze dne [REDACTED] č.j.: [REDACTED]
- Směnečný platební rozkaz Krajského soudu v Brně ze dne [REDACTED] č.j.: [REDACTED]
- Směnečný platební rozkaz Krajského soudu v Brně ze dne [REDACTED] č.j.: [REDACTED]

I.

Podle směnečného platebního rozkazu Krajského soudu v Brně ze dne [REDACTED] č.j.: [REDACTED] který je pravomocný a vykonatelný, bylo povinným uloženo zaplatit společně a nerozdílně ve prospěch oprávněného 539 762,84 Kč s 6% úrokem od 22.8.2007 do zaplacení, směnečnou odměnu ve výši 1 799,21 Kč a náhradu nákladů řízení ve výši 21 660,- Kč, a to do tří dnů ode dne doručení směnečného platebního rozkazu.

II.

Podle směnečného platebního rozkazu Krajského soudu v Brně dne [REDACTED] č.j.: [REDACTED] který je pravomocný a vykonatelný, bylo povinným uloženo zaplatit společně a nerozdílně ve prospěch oprávněného 42 013,27 s 6% úrokem od 22.8.2007 do zaplacení, směnečnou odměnu ve výši 140,04 Kč a náhradu nákladů řízení ve výši 1 690,- Kč, a to do tří dnů ode dne doručení směnečného platebního rozkazu.

III.

Podle směnečného platebního rozkazu Krajského soudu v Brně ze dne [REDACTED] č.j.: [REDACTED] který je pravomocný a vykonatelný, bylo povinným uloženo zaplatit společně a nerozdílně ve prospěch oprávněného 445 793,92 Kč s 6% úrokem od 22.8.2007 do zaplacení, směnečnou odměnu ve výši 1 485,98 Kč a náhradu nákladů řízení ve výši 17 890,- Kč, a to do tří dnů ode dne doručení směnečného platebního rozkazu.

PŘÍLOHA P VIII: PLATEBNÍ ROZKAZ

Jednací číslo: [REDACTED]

PLATEBNÍ ROZKAZ

Okresní v Ostravě rozhodl soudní tajemnicí Janou Janouškovou
ve věci

žalobce (žalobkyně): **BANKA ABC, a.s.**

zastoupeného (zastoupené):

proti

žalovaným

PAN X
PANI Y

o 37.816,66 Kč s příslušenstvím

t a k t o :

Soud ukládá žalovaným, aby do 15 dnů ode dne doručení platebního rozkazu

zaplatili žalobci společně a nerozdílně

a) pohledávku ve 37.816,66 Kč s 25 % úrokem z prodlení z částky 6.718,90 Kč od
výši 14.11.2008 do zaplacení

b) náhradu nákladů řízení ve výši 1.520,- Kč k rukám žalobce

a to společně a nerozdílně,

n e b o

aby podali proti tomuto platebnímu rozkazu do 15 dnů ode dne jeho doručení u
Okresního soudu v Ostravě odpor.

P o u ě n í :

Odporem, který podá včas alespoň jeden (jedna) ze žalovaných, se platební rozkaz v
plném rozsahu ruší a soud k projednání a rozhodnutí věci nařídí jednání.

Opožděně podaný odpor nebo odpor podaný tím, kdo k němu není oprávněn, soud
usnesením odmítne.

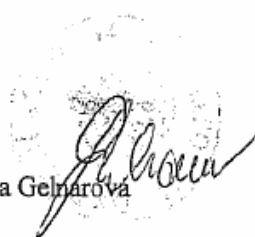
(O.s.ř. č. 106-n-repo - platební rozkaz proti několika žalovaným - první strana)

Platební rozkaz, proti němuž nebyl podán odpor nebo proti němuž podaný odpor byl soudem odmítnut, má účinky pravomocného rozsudku.

Proti výroku o náhradě nákladů řízení je možno podat odvolání do 15 dnů ode dne jeho doručení ke Krajskému soudu v Ostravě prostřednictvím Okresního soudu v Ostravě.

Nesplní-li povinní(é) dobrovolně tímto platebním rozkazem uložené povinnosti, může se oprávněný(á) domáhat nařízení výkonu rozhodnutí.

V Ostravě dne 11. června 2009

Jana Janoušková, v.r.
soudní tajemnice

Za správnost vyhotovení: Kristýna Gelharová

*) nehodící se škrtněte